

**TC.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE ANABİLİM DALI**

**SİMONE DE BEAUVOİR'DA KADIN OLMAK
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Sevim ŞENOL**

**Tez Danışmanı
Doç.Dr. Sema ÖNAL**

**Aralık,2015
Kırıkkale**

**TC.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE ANABİLİM DALI**

**SİMONE DE BEAUVOİR'DA KADIN OLMAK
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Sevim ŞENOL**

**Tez Danışmanı
Doç.Dr. Sema ÖNAL**

**Aralık,2015
Kırıkkale**

KABUL-ONAY

Doç.Dr.Sema ÖNAL danışmanlığında **Sevim ŞENOL** tarafından hazırlanan “Simone de Beauvoir’da Kadın Olmak” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

23/12/2015

Doç. Dr. Sema ÖNAL (Jüri Başkanı)

Prof. Dr. Doğanay ŞENOL

Yrd. Doç. Dr. Cevriye DEMİR GÜNEŞ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(Ünvan, Adı Soyadı)

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum Simone de Beauvoir'da Kadın Olmak adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

23./12/2015

Sevim SFNOL

ÖN SÖZ

“Kadın doğulmaz, kadın olunur” sözleri ile kendi döneminde ve günümüzde cinsiyet araştırmacılarına örnek teşkil eden Simone de Beauvoir, felsefe alanında eğitim görmüş ve bir süre felsefe öğretmenliği yapmış olmasına rağmen felsefe değil edebiyat alanında ortaya koyduğu eserleri ile dikkat çeken bir kadın düşünürdür. Çocukluğundan itibaren hayalini kurduğu Edebiyata yönelir. Bu doğrultuda da, eserleri hem felsefi hem de edebi olma özelliği taşır. Her eserinde yaşamın kendisini ele alarak, felsefi eleştirilerde bulunduğu görülür. Bu yönü düşünürün en dikkat çeken özelliği arasında yer alır.

Simone de Beauvoir felsefi-edebi olma özelliğinin yanı sıra *İkinci Cins* isimli eseri ile 1960’lı yıllarından sonra ortaya çıkan Postmodern Feminizmin temellerini atan kişi olma özelliğini taşır. Simone de Beauvoir *İkinci Cins* isimli eseri ile cinsiyet ayrımcılığının nedenlerini kültürel, felsefi, psikolojik, biyolojik ve sosyolojik açılardan ele alarak ortaya koyar. Bu yönü ile kadın haklarını felsefi açıdan irdeleyen yazar olma özelliğini taşır.

Söz konusu bu çalışma, Simone de Beauvoir’in Varoluşçu bakış açısıyla ortaya koyduğu kadın ile ilgili çalışmasını, bu doğrultuda kadına bakış açısı, kadınlık durumu olarak nitelendirdiği durumu ortaya çıkaran sebepler ile bu durumdan kurtuluşun yollarını kapsamaktadır. Bunun yanı sıra sahip olduğu bakış açısının, romanlarındaki kadın görüntülerinde nasıl bir etkiye sebep olduğunun tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma bana Simone de Beauvoir’i anlama ve daha yakından tanıma fırsatını vermiştir. Edindiğim bilgileri, çalışmam aracılığıyla başkalarına aktarabileceğim düşüncesi, azmim ve çabalarımın en büyük itici güç haline gelmiştir.

Çalışmamın başlangıcından sonuçlanmasına kadar benden desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Sema ÖNAL’a ve eşim Tanzer ŞENOL’a teşekkürü de bir borç biliyorum.

Sevim ŞENOL

ÖZET

Şenol, Sevim, “Simone De Beauvoir’da Kadın Olmak ”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2015.

Simone de Beauvoir 1908 yılında Paris’te Katolik burjuva ailesinin kızı olarak doğmuştur.1986 yılında ise yaşamını kaybetmiştir. Fransız yazar ve filozof. Fransa’nın ilk kadın felsefe profesörü olması, eserleri ile dünyada en çok okunan yazarlar arasında yer alması ve kadınların erkekler ile aynı haklara kavuşması için feminist harekete öncülük yapması bakımından önemli bir şahsiyettir. En önemli eseri 1949 yılında yazdığı, kadınların gördüğü baskıların bilimsel incelemesini yaptığı ve modern feminizmin temellerini kurduğu *İkinci Cins* adlı eseri sayılabilir.

Bu çalışma ile birisi karşısında öteki olmaktan kurtulmaya çalışan varoluşçu kadın düşünür Simone de Beauvoir’in yaşamı, eserleri, fikirleri, kadına bakış açısı ve romanlarında ele aldığı kadın görüntüleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın birinci bölümünde Simone de Beauvoir’in yaşamı ve yetiştiği fikir ortamı, eserleri ve fikirleri hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde, İkinci Cins olarak nitelendirdiği kadının erkek karşısında ötekileştirilmesi, bunun biyolojik, psiko-sosyal ve kültürel temellerini ele alış biçimi üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde ise bütün romanları incelenerek, bu romanlarında kadın kahramanlarını nasıl ele aldığı ve bakış açısından nasıl etkilendiği ortaya konulmuştur.

Yapılan çalışma sonucunda Simone de Beauvoir’in bütün eserlerinde kendi yaşamında sahip olduğu özgürlük, aşkınlık, eylemsel olarak harekete geçme ve hayattan keyif alabilme kavramları ön planda yer aldığı, sahip olduğu bakış açısının en büyük sonucunun ise İkinci Cins isimli, kadınların mevcut durumlarını incelediği ve halen günümüzde de etkisini kaybetmemiş olan eseri ile ortaya koyduğu fikirleri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Simone de Beauvoir, Kadın, Feminizm, Roman

ABSTRACT

Şenol, Sevim, “Being Women in Simone De Beauvoir”, Master Thesis
Kırıkkale, 2015.

Simone de Beauvoir was born in 1908 in Paris as a girl of Catholic bourgeois family and she died in 1986. She is a French writer and philosopher. She is an important person as being a first philosophy professor, as being writer among the most widely read authors in the world and doing pioneering feminist movement to attain the same rights as men and women. The *Second Sex* that she has showed her scientific examination of the pressures on women and has established the foundations of modern feminism can be considered her most important work of her. With this study life, life, works, perspectives of women of existentialist philosopher Simone de Beauvoir who tried to avoid being opposite to other one was handled and women images located in her fictions was attempted to identify. The first part of this study information about Simone de Beauvoir's life, the idea environment that she grown up, her books, and her own ideas were given. Later in the second part the men against marginalized women that she described as marginalized *Second Sex*, its biological, psycho-social and cultural foundations were focused in terms of her perspective. Then in the three part of this study her novels were examined and how the heroine of these novels had been introduced and how they had been affected her viewpoint was demonstrated. As a result of this study it was seen that in all books of Simone de Beauvoir some concepts as foredoom that also seen her own life, transcendence, acting as operational and to be able to enjoy life come to the fore and most important result of her viewpoint is her book remains in effect today ‘*The Second Sex*’ that she examined women's existing conditions.

Keywords: Simone de Beauvoir, Women, Feminism, Novel

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
TÜRKÇE ÖZET SAYFASI.....	II
İNGİLİZCE ÖZET (ABSTRACT) SAYFASI.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV

GİRİŞ.....	1
------------	---

I.BÖLÜM

1-SİMONE DE BEAUVOİR'İN YAŞAMI VE YETİŞTİĞİ FİKİR ORTAMI.....	3
2-ESERLERİ.....	11
3.FİKİRLERİ.....	16
3.1. Varoluşçuluk ve Simone de Beauvoir.....	20
3.2. Feminizm ve Simone de Beauvoir.....	34

II. BÖLÜM

1.İKİNCİ CİNS'İN İNŞASINA GİDEN YOLDA KAVRAMSAL TEMEL.....	45
1.1.Kadının Durumunu Ortaya Çıkaran Sebeplerin Biyolojik Veriler, Ruh Çözümsel Görüş ve Tarihsel Maddecilik Görüşünden Yararlanılarak Değerlendirilmesi.....	47
1.2.Tarihsel Açıdan Ötekileşen Kadın.....	52
2.ÖTEKİ OLARAK KADININ OLUŞUMU VE KADININ TOPLUMDAKİ YERİ.....	61
2.1.Çocukluk ve Genç Kızlık Dönemi.....	62
2.2.Kadın Açısından Evlilik ve Annelik.....	65
2.3.Aile Birliği Açısından Toplum İçi Yaşayış ve Kadın.....	71
3.KADININ DURUMU VE KİŞİLİĞİNİ DOĞRULAMALAR.....	73
3.1. Kadının Durumunu Belirleyen Olumsuz Yargılar.....	73
3.2.Kadının Kişiliğini Doğrulama Biçimleri.....	80
4. KADININ İÇİNDE BULUNDUĞU DURUMDAN KURTULUŞU.....	87

III. BÖLÜM

1.SİMONE DE BEAUVOİR'İN ROMANLARI VE ROMANLARINDAKİ KADIN GÖRÜNTÜLERİ.....	91
1.1.Konuk Kız.....	93

.2.Başkalarının Kanı.....	97
1.3. Sevenler de Ölü.....	102
1.4. Mandarinler.....	104
1.5. Güzel Görüntüler.....	108
1.6. Yıkılmış Kadın.....	113
1.7. Sessiz Bir Ölüm.....	119
SONUÇ	123
KAYNAKÇA	130

GİRİŞ

Simone de Beauvoir felsefe alanında eğitim görmüş ve bir süre felsefe öğretmenliği yapmış olmasına rağmen felsefe alanında değil edebiyat alanında ortaya koyduğu eserleri ile dikkat çeken bir kadın düşünürdür. Yaratıcılık yönünden yoksun olduğunu düşündüğü için kendisini felsefeci olarak görmez ve felsefe üzerine yazılar yazmaz. Çocukluğundan itibaren hayalini kurduğu Edebiyata yönelir. Bu doğrultuda da, eserleri hem felsefi hem de edebi olma özelliği taşır. Her eserinde yaşamın kendisini ele alarak, felsefi eleştirilerde bulunduğu görülür. Bu yönü düşünürün en dikkat çeken özelliği arasında yer alır.

Simone de Beauvoir *İkinci Cins* isimli eserindeki “Kadın doğulmaz, kadın olunur” söylemi ve ortaya koyduğu çalışma ile 1960’lı yıllarından sonra ortaya çıkan modern feminizmin temellerini atan kişi olma özelliğini taşır. Bu eseri ile cinsiyet ayrımcılığının nedenlerini kültürel, felsefi, psikolojik, biyolojik ve sosyolojik açılardan ele alarak ortaya koyar. Bu yönü ile kadın haklarını felsefi açıdan irdeleyen yazar olma özelliğini taşır.

Söz konusu bu çalışma, Simone de Beauvoir’in Varoluşçu bakış açısıyla ortaya koyduğu kadın ile ilgili çalışmasını; bu doğrultuda kadına bakış açısı, kadınlık durumu olarak nitelendirdiği durumu ortaya çıkaran sebepler ile bu durumdan kurtuluşun yollarını kapsamaktadır. Bunun yanı sıra sahip olduğu bakış açısının romanlarındaki kadın görüntülerinde nasıl bir etkiye sebep olduğunun tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Simone de Beauvoir’in yaşamı, yetiştiği fikir ortamı, varoluşçuluk ve feminizm boyutunda bulunduğu nokta ile belli başlı eserlerinin kısa bir tanıtımı yapılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Simone de Beauvoir’in ikinci cins olarak nitelendirilen kadın hakkındaki varsayımlarının kavramsal temeli, öteki olarak kadının oluşumunda etkili olan toplumsal özellikler ve kadının toplumdaki yeri, kadının durumunu ve kişiliğini doğrulama biçimleri ile kadının içinde bulunduğu durumdan kurtuluşunun yollarını nasıl ele aldığı irdelenmiştir.

Üçüncü bölümde, Simone de Beauvoir'in romanları ile romanlarındaki kadın görüntülerinde, varoluşçuluğun ve kadına ilişkin olarak sahip olduğu düşüncenin etkilerinin ne boyutta olduğu ele alınmıştır.

Sonuç bölümünde ise Simone de Beauvoir'in genel yaşam özellikleri, varoluşçuluk doğrultusunda gelişen kadına bakış açısı ve bu bakış açısının eserlerinde sebep olduğu etkinin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

I. BÖLÜM

1- SİMONE DE BEAUVOİR'İN YAŞAMI VE YETİŞTİĞİ FİKİR ORTAMI

Simone de Beauvoir, 20. yüzyılın en önemli filozoflarından ve yazarlarından birisidir. Meşhur *İkinci Cins* kitabının yazarı, modern kadın hareketinin annesi olarak tanımlanmaktadır. “*Fakat benim için bir düşünce, teorik bir şey değildir; o, yaşanır ya da teori olarak kalır ve geçerli değildir.*” diyor Simone de Beauvoir’ın *Konuk Kız* adlı ilk romanının baş kahramanı Françoise. O, bu şekilde kendi felsefi ve yazınsal yaratılarının ilkesini söylettirir. Doğrudan ve yaşanan deneyimler, onun felsefesinin temellerini oluşturmuştur. Bu tutum, onun yapıtlarına yansıyan bir etkidir.

Simone de Beauvoir 9 Ocak 1908 tarihinde Paris’te doğmuştur. Anne ve babası George ve Françoise de Beauvoir’in ilk çocuğudur. Hukukçu olan babası soyluluk ünvanını “de” taşır. Ancak,

“ *Girmeye can attığı yüksek sosyetedede babamın ne bir yeri ne de önemi vardı. Beauvoir’in “de”sü, ona soylu soylu bir hava veriyor idiyse de, duyulmamış bir ad olduğu için her kapıyı açan anahtar olamıyordu bir türlü.*”¹

diyerek babasının soyluluk takıntısına açıklama getirir. Babası hukukçuluğunun yanı sıra amatör tiyatro oyuncusudur. Amatör tiyatro oyunculuğu sayesinde soylu bir çevrenin içine girer. Annesi Françoise ise zengin bir burjuva ailesinin kızıdır. Babasının bireyciliği ve Tanrı tanımaz ahlak görüşü ile annesinin katı ahlak gelenekçiliği birbirine tam karşıttır. Yaşamında sonu gelmez bir çatışmaya neden

¹ Simone de Beauvoir, *Bir Genç Kızın Anıları*, çev. Seçkin Selvi, 7. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 2006, s.37.

olduğunu belirttiği bu karşıtlığı ‘bir aydın olup çıkmasının başlıca nedeni’² olarak görür. Simone’nin kendisinden 2,5 yaş küçük Poupette isimli bir kız kardeşi vardır.

Mutlu bir çocukluk dönemi geçirir. Çocukluk döneminin ilk yıllarında anne ve babasının eşsiz olduğuna ve her yönden örnek bir yuvaya sahip olduğuna inanır³.

İlköğrenimini özel bir okulda tamamlar. Kitap okumaktan aşırı zevk alır ve sürekli olarak kitap okur. Kitap okumak ona güven verir. Bu konu ile ilgili olarak,

“Annemle babam başlıca vakit geçirme yolu olarak okunacak şeyler veriyorlardı, çok masraflı olmayan bir eğlenceydi bu.”⁴

diyen yazarın kitap sevgisi ileriki yaşamında nasıl bir insan olacağı konusunda da belirleyici olur.

“Yaratıcı gücümü geliştirebileceğim bir tek alan vardı benim için: Edebiyat”⁵

diyen Simone daha çocuk yaşlarda yazar olma fikrini taşır.

Babasının servetinin büyük kısmını kaybetmesi üzerine aile, o dönemin yeni yoksullarından olur ve daha mütevazı bir eve taşınırlar. Ancak buna rağmen anne ve babası tarafından burjuva gelenekleri, misafirlikler, aile yemekleri korunur. Simone ise ailenin tüm bu geleneklerini gereksiz görür. Özellikle kadınların her gün yapmış olduğu öğle yemeği, akşam yemeği; temizlik, bulaşık yıkamasını saatlerce süren bir hiçlik olarak kabul eder. Babasının sürekli olarak “Siz hiç evlenmeyeceksiniz!” şeklindeki sözleri ise evlenmektense çalışıp ekmeğini kazanmasını tercih etmesinde önemli bir etkendir⁶.

Ailesinin burjuva odaklı yaşamından ötürü, zengin olmanın ve paralı olmanın kişiye özel ayrıcalıklar kazandırmasının ya da saygınlık sağlamasına göz yumulmasının gerektiğini düşünür. İnsanların akıl ve mantıkla yönetilmelerinden

² Beauvoir, a.g.e., s. 49.

³ Beauvoir, a.g.e., s. 54.

⁴ Beauvoir, a.g.e., s. 59.

⁵ Beauvoir, a.g.e., s. 80.

⁶ Beauvoir, a.g.e., s. 119.

yanadır. İnsanlara eşit haklar ve vicdan özgürlüğünün tanınması gerektiğini düşünür⁷. Burjuvazi yaşamını sevmez, köy yaşamını ise çok sever. Her yaz tatilinde de dedesinin Meyrignac'da bulunan çiftliğine gider.

Babası Tanrıya inanmaz, annesi ise Tanrıya inanır ve koyu bir katoliktir. Çocukluğu annesinin dini öğretileri doğrultusunda geçer. Ancak Simone zamanla Tanrıya olan inancını sorgulamaya başlar. Babasının kuşkuculuğu bu sorgulamalarında önemli bir etken oluşturur. Ona göre, en büyük yazarlar, en güçlü düşünürler babası gibi septik tavrı taşımışlardır. Genel olarak kiliseye gidenler hep kadınlardır. Meyrignac'da bulunduğu bir akşam dua ederken "*artık inanmıyorum Tanrıya*"⁸ der. Böylece dünyadaki bütün çelişkilerin ağırlığını omuzlarında taşıyan bir yaratıcı yerine, yaratıcısız bir dünyayı düşünmek ona daha kolay gelir. Ancak bu düşüncesini dışlanma ve eleştirilme korkusundan ötürü arkadaşlarından ve ailesinden, özellikle de annesinden uzun bir süre saklar⁹.

Simone de Beauvoir zamanla yazar olmaya karar verir. Ona göre, annesinin yaptığı gibi çocuk doğurmanın hiçbir yaratıcılığı yoktur. Oysa ki bilim adamı, sanatçı, yazar, düşünür başka dünyalar yaratır. Kendisi de başka aydınlık dünyalar yaratmak ister. Ayrıca en sevdiği şey okumak ve konuşmaktır. Bu düşünceler onu yazar olmaya iter.

*"Edebiyat, öteki dünyanın, sonsuzluğun yitmesini karşılayacak bir ölümsüzlük getirecekti. Kendi başımdan geçenleri anlatan bir kitap yazarak, kendimi yeniden yaratacak ve varlığımı kanıtlayacaktım."*¹⁰

diyerek Beauvoir yazar olmaya karar verir. Eserlerinde ifade ettiği gibi kendi yaşamını ele alır. Romanlarında da aynı şekilde kendi yaşamından esinlenir.

Yaşadığı dönemin kültürel özellikleri gereği bir kadının, evlenip çocuk sahibi olması gerekirdi. Ancak Simone "*arkamdan birini sürüklemek durumunda kalsaydım, sabırsızlıktan tükenirdim*"¹¹ diyerek bekarlığı evliliğe tercih eder. Evlenmektense, ne kendisinden aşağı ne kendisinden farklı, yaşamını belirleme

⁷ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 153.

⁸ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 157.

⁹ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 161.

¹⁰ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 163.

¹¹ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 167.

gücünü elinden almayacak, varlığını güvence altına alacak biri ile birlikte yaşamayı hayal eder¹².

Simone de Beauvoir 1925-1926 yıllarında filoloji ve matematik okur. 1926 yılında Sorbonne’da felsefe öğrenimine başlar. Ailesi ve akraba çevresi tarafından, felsefe okuması istenmemesine ve eleştirilmesine rağmen felsefeyi tercih eder.

“Her zaman her şeyi bilmek için can atmıştım. Felsefe bu isteğime doygunluk getirecekti; çünkü tümel gerçekliği amaçlıyordu.”¹³

diyerek felsefenin kendisinde yarattığı fikirleri tasvir eder. Yaşadığı dönemde, ailesinin sınıfından olan kişilerce, bir genç kızın yüksek öğrenim görmesi uygunsuz olarak kabul edilse de o, okumayı tercih eder¹⁴.

Mutlu çocukluk döneminden sonra, kendisinde görülen düşünsel değişiklikler ve hayata dair beklentilerine bağlı olarak anne ve babasıyla çatışmalı bir gençlik dönemi geçirir. Okulunda oldukça başarılıdır ve sürekli olarak derecelerle dönemini tamamlar¹⁵. Çocukluk döneminde ve ilk gençlik döneminde kendisi için önemli bir yer tuttuğunu belirttiği Zaza isimli arkadaşı ile aynı okulda okur.

“Zaza olmasaydı gençliğimin ilk ve olgunluk dönemlerini öyle avuntusuz bir yalnızlık içinde geçirecektim ki! O benim kitaplara bağımlı olmayan, mutluluk veren tek ilişkimdi.”¹⁶

olarak ifade ettiği arkadaşını, öğrenimini bitirdiği yıl kaybeder. En yakın arkadaşının ölümü onu çok etkiler.

Okulunu bitirdikten sonra öğretmen olmaya karar verir ve öğretmen adayı olarak stajını Lycée Janson de Sailly’de tamamlar. 1928-1929 yıllarında Leibniz hakkında bir diploma çalışmasıyla öğrenimini bitirir.

¹² Beauvoir, **a.g.e.**, s. 167.

¹³ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 181.

¹⁴ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 198.

¹⁵ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 279.

¹⁶ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 303.

Üniversitede öğrenciyken Sartre ile tanışır.

“On beş yaşımdan beri sürdürdüğüm düşlerimin kahramanına tıpa tıpa uyuyordu.”¹⁷

dediği Sartre ile birlikte, uzun yıllar sürecek ve hiç kopmayacak nitelikte bir aşk yaşar.

1929 yılında, üniversiteyi bitirdikten sonra, ailesinden ayrılarak Paris’te tek başına yaşamaya başlar. Kendi ifadesiyle, çocukluğundan beri hayalini kurduğu özgürlüğüne kavuşmuştur artık ¹⁸. Başına buyruk bir şekilde yaşamaya başlar. Ailesi ile ilişkileri iyidir. Ancak üzerindeki her türlü etkilerini kaybetmişlerdir¹⁹. Okuldan sonra 2 yıl süreyle, geçici olarak, çeşitli okullarda derslere girerek yaşamını idame ettirir. Bu süre içerisinde, özlemini duyduğu, gecedek sabahlara dek süren özgür ve eğlence odaklı yaşamının keyfine varır ²⁰.

1931 yılında Marsilya’ya felsefe öğretmeni olarak atanır²¹. Daha sonra Paris’e 1,5 saat uzaklıkta olan Rouen’e atanır ve 4 yıl süreyle burada görev yapar²². Rouen’den sonra ise Paris’e atanır.

Seyahat etmek en büyük arzularından biridir. Bu dünyada, her şeyi görme isteği ve kararına bağlı olarak ²³, Sartre ile birlikte ve Sartre olmaksızın; İspanya, Balear Adaları, İtalya, Almanya, Avusturya, Belçika, Yunanistan, Afrika, Tunus, Cezayir, İsviçre, Amerika, Çin, Yugoslavya, Sicilya, Küba, Türkiye, Brezilya, Sovyetler Birliği, Polonya,’ya çeşitli tarihlerde seyahatler düzenler. Özellikle Amerika’ya düzenlediği seyahatini 1954 yılında *Günü Gününe Amerika* isimli denemesi ile yayınlar. Çin’e düzenlediği seyahatini içeren denemesini ise 1957 yılında *Uzun Yürüyüş* ismi ile yayınlar. ²⁴

Yaşamda, olumlu bir bakış açısıyla mutlu olmaya çalışır; odak noktası mutluluktur. Hayatta var olmanın neşesini yaşarken, yaşamı bitirmenin dehşeti onda,

¹⁷ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 392.

¹⁸ Beauvoir, ***Olgunluk Çağı***, çev. Betül Onursal, I. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1991, s.13.

¹⁹ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 17.

²⁰ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 50.

²¹ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 69.

²² Beauvoir, **a.g.e.**, s. 105.

²³ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 164.

²⁴ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 172.

kaygı uyandırır. Bir diğer kaygı uyandıran şey ise yaşlanmaktır²⁵. Her zaman mevcut düzenin, sosyo-kültürel özelliklerin tam karşısında olmuştur. Ona göre, temel esas olan şey kişinin özgürlüğüdür ve kişi kendini yeniden yaratabilir. Bu düşünce doğrultusunda dünyayı, yaşamı sürekli olarak keşif halindedir. Zenginlik, güzellik gibi kaygıları bulunmadığından öğretmenlikten elde ettiği kazancını seyahat etmek için harcar. Yaşamının büyük bir kısmını otellerde yaşayarak geçirir. II. Dünya savaşının yaşandığı dönem hariç, hiç bir zaman yemek yapmaz; sürekli olarak lokantalarda yemek yer. Eserleri yayımlandıktan ve insanlar tarafından tanındıktan sonra, gazetecilerden yeterince korunamadığı için otelden ayrılarak bir daire(oda) 'ye yerleşir²⁶. Özü barış olan bir yaşamı yaşamaya çalışır²⁷. Yaşadığı dönemde de kabul görmemesine rağmen- gayri resmi ilişkisi- Sartre ile mutluluğu yakalar.

II. Dünya Savaşı ile birlikte yaşamında birçok şey değişir. Savaşa kadar savaşın olmayacağını, bunun kendisinin başına gelmeyeceğini düşünür. Ancak savaşın başlamasıyla birlikte, artık yaşamı eskisi gibi değildir. Bu dönemde yaşadıklarını, duygu ve düşüncelerini *Başkalarının Kamı* isimli romanında da konu edinir²⁸. Savaşla birlikte düşüncelerinde köklü değişiklikler oluşur ve geleceği hazırlamak gerektiği inancı ile siyasal hareketlerde bulunmaya başlar²⁹.

Savaş sırasında, üniversitede ders vermekte iken bir öğrencisinin velisi tarafından, küçükleri ayartma suçu ile itham etmesi nedeniyle üniversiteden uzaklaştırılır. Savaş sonrasında yeniden üniversiteye alınır. Ancak eğitime dönmeyerek kendisini yazarlığa adar³⁰. Roman ve otobiyografi yazarlığının yanı sıra tiyatro oyunu da yazar. Ancak başarılı sonuçlar elde edemediği için tiyatro oyunu yazmayı bırakır³¹. Raymond Aron, Merleau-Ponty, Albert Oliver, Paulhan ve Sartre ile birlikte *Modern Zamanlar* isimli politik dergiyi kurarlar. Böylece editörlük yapmaya başlar³².

²⁵ Beauvoir, a.g.e., s. 179.

²⁶ Beauvoir, a.g.e., s. 181.

²⁷ Beauvoir, a.g.e., s. 309.

²⁸ Beauvoir, *Olgunluk Çağı*, çev. Betül Onursal, II. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1991, s.80

²⁹ Beauvoir, a.g.e., s.117

³⁰ Beauvoir, a.g.e., s. 171.

³¹ Simone de Beauvoir, *Koşulların Gücü*, çev. Betül Onursal, I. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1995, s. 40.

³² Beauvoir, a.g.e., s.25.

1943 yılında yayımlanan *Konuk Kız* isimli romanı ile yazarlığa başlar. Çeşitli roman, deneme, anı ve inceleme kitapları yazan düşünür, *Mandarinler* romanı ile 1954 yılında Goncourt Ödülünü kazanır .

1954-1962 yılları arasında cereyan eden Cezayir Bağımsızlık Savaşına Sartre ile birlikte aşırı duyarlılık gösterir. Cezayir'in bağımsızlığına ulaşması konusunda, çeşitli yerlerde konferanslar, mitingler düzenlenmesinde önderlik ederler. Ayrıca editörlüğünü yapmış olduğu *Modern Zamanlar* isimli dergide de konu hakkında yazılar yayımlarlar. II. Dünya Savaşı başlamadan önce, savaşın kendisine ulaşacağına dair bir inanç barındırmazken, Cezayir konusunda insanların yaşamış olduğu drama duyarsız kalmasının imkansız olduğu ve bir şeyler yapması gerektiği düşüncesiyle çeşitli aktivitelerde bulunur³³.

İkinci Cins adlı eserinden sonra, kadınların yaşamış olduğu dramlarını anlatan birçok mektuplar almaya başlar. Özellikle gebeliği önleyici ilaç kullanımının ve kürtajın, serbest olması gerektiği konusunda düzenlenen çeşitli mitinglere destek verir³⁴.

Simone de Beauvoir çocukluğunda hayal ettiği yaşamı sürdürmüştür. “Yaşamımda kesin bir başarı var: Sartre’la olan ilişkilerim”³⁵ şeklinde ifade ettiği Sartre yaşamında en etkili isim olmuştur. Sartre’ın ölümüne dek süren birliktelikleri boyunca bir tek akşam anlaşmazlık içinde uyduklarını, bunun dışında ise hep uyum içerisinde yaşadıklarını belirtir. Yaşamında Sartre’ın önemli bir yeri olmuştur. Eserlerinde de önemli etkileri görülür. Sartre ile aralarında gerçekleşen, düşüncelerine, eserlerine, o dönemin siyasi olaylarına yönelik yapılan fikir alışverişlerini; birbirlerinin eserlerine ve yaşam biçimlerinin şekline yön verdiği yazmış olduğu anılarından anlaşılır.

“ Düşüncelerimiz birbirini sürekli o kadar titizlikle eleştirdi, düzeltti, destekledi ki, ortak düşüncelerimiz olup çıktılar. Arkamızda bölünmez bir anı, bilgi, resim, birikimimiz var; dünyayı algılamak için aynı gereçlere, aynı şemalara, aynı anahtarlara sahibiz: sık sık birimiz, diğerinin başladığı

³³ Beauvoir, a.g.e., s.182-186.

³⁴ Beauvoir, a.g.e., s.226.

³⁵ Beauvoir, a.g.e., s.365.

tümceyi tamamlıyor; bir soru sorulduğunda, aynı anda yanıtları verdiğimiz oluyor.”³⁶

şeklinde diyerek Sartre ile aralarındaki ilişkiyi anlatır. Onun hayatındaki önemini,

“Onu keyifle izledim çünkü beni gitmek istediğim yollara sürüklüyordu; daha sonraları, yolumuzu daima birlikte tartıştık.”³⁷

diyerek belirtir. Anı kitaplarından, eserlerinin Sartre tarafından yazıldığı, Sartre olmazsa kendisinin olamayacağı şeklinde eleştiriler aldığı anlaşılmaktadır. Bu konuda da *“Sartre bana yardım etti, ben de ona. Ben onun aracılığıyla yaşamadım.”³⁸* diyerek Sartre ‘a rağmen bağımsız bir yaşam sürdürdüğünü ifade eder.

Simone de Beauvoir Sartre ile hiç evlenmemiş, olağan ilişkiler olarak adlandırdıkları bir yaşama biçimi ile ilişkileri devam etmiştir. Özellikle Sartre, özgürlüğüne aşırı düşkün olan ve özgürlüğünün kısıtlanmasına izin vermeyen bir insandır. Bunun yanı sıra, Sartre ile ölünceye kadar birlikte yaşamaya devam ederler. Ancak Sartre, 1971 yılında geçirdiği felç sonucu 9 yıl boyunca bakıma muhtaç bir şekilde yaşamını sürdürür. Bu süre içerisinde bakımını Beauvoir üstlenir. Simone de Beauvoir, Sartre’ın bakıma muhtaç olduğu dönemde aralarında yaşanan söyleşileri kitaplaştırarak *Veda Töreni* isimli kitabını yayımlar.³⁹

Tüm yaşantısını reklamdı ve sosyeteden uzak, her türlü sınıflandırmalara karşı direnç gösteren, yazıları tarafından yönetilen bir yaşam sürdürür. Çocukluk döneminde başlayan lüks yaşama karşı oluşan tiksinti duygusu, yaşamının genel şeklini belirlemiş ve lüks yaşamdan uzak bir şekilde yaşam sürdürmüştür. 1955 yılına kadar otel odalarında yaşarken 1955 yılında kendisine bir daire satın almış, ancak buna rağmen o dönemde görülen evinde misafir ağırlama gibi lüks yaşamın ibarelerinden uzak kalmıştır⁴⁰.

³⁶ Beauvoir, **a.g.e.**, s.365.

³⁷ Beauvoir, **a.g.e.**, s.366.

³⁸ Beauvoir, **a.g.e.**, s.367.

³⁹ İngeborg Gleichauf, *Kadın Filozoflar Tarihi*, çev. Leyla Uslu, 1. baskı, Ankara, Odtü Geliştirme Vakfı Yayıncılık, 2007, s. 131.

⁴⁰ Beauvoir, *Koşulların Gücü*, I. cilt, s.373.

Eserleri arasında anılarını içeren kitapları ve kadın üzerine yazmış olduğu inceleme kitapları önemli bir yer tutmuştur. Özellikle *İkinci Cins* isimli eseri ile modern feminizmin temellerini kurmuştur. Felsefe üzerine yazdığı *Pyrrhus ve Cineas* isimli denemesinden ve romanlarından Varoluşçu Felsefenin, özellikle de Sartre'in etkileri görülür. Yaşlanmak ve ölüm her zaman onda büyük bir korku, endişe uyandırmış, buna direnç olarak yaşamının her anını mutlu geçirme arzusu ile çabalamıştır. 1986 yılında Paris'te yaşamını yitiren Simone de Beauvoir Sartre'in mezarının yanına gömülmüştür.

2- ESERLERİ

Simone de Beauvoir'in eserleri incelendiğinde çoğunlukla anılarını içeren kitaplar yazdığı, öz yaşam öykülerini ele aldığı görülür. Anı kitapları arasında *Bir Genç Kızın Anıları*, *Olgunluk Çağı I-II*, *Koşulların Gücü I-II* gelmektedir. Felsefe üzerine Varoluşçu akımın etkisiyle yazmış olduğu *Pyrrhus ve Cineas* isimli denemesi bulunmaktadır. Bu eserinde kendisini varoluşçu olarak tanımlamaktadır. Bu eserlerinin dışında ise romanları bulunmaktadır.

Simone de Beauvoir tüm yapıtlarında kendisini anlatmıştır. Bunun ise insanların kendisini dinlemesi ve onlara dünyayı kendi gördüğü gibi gösterebilme isteğinden kaynaklandığını ifade eder. Yazdığı denemelerde; bilgilerini, düşüncelerini kesin ve açık olarak savunma olanağını aramış, romanlarında varoluşun belirsizliğini yakalamaya çalışmıştır. Anılarında ise olayı, keyfiyeti, rastlantıları ve zaman zaman mantıksız birleşimleri içinde gerçeğe uygun olarak sergilemeye çalışmıştır⁴¹.

Eserleri şöyledir;

Pyrrhus ile Cineas isimli denemesi 1944 yılında yayımlanmıştır. Kitapta insanı varlık olarak ve insanı toplum içinde ele alarak varoluşçu felsefenin öğretilerini ortaya koymaktadır. İnsanoğlunun durumunu, başkalarıyla ilişkilerini ele almakta ve insanoğlunun eyleminin sınırlarını araştırmaktadır. Ayrıca insanı insan

⁴¹ Christiane Zehl Romero, *Simone de Beauvoir*, çev. Canan Şöhret Dövenler, 1. baskı, İstanbul, Alan Yayınevi, s. 123.

yapan en önemli şeyin özgürlük olduğunu vurgulayarak insanın özgürlüğü için mücadele etmesi gerektiğini belirtmektedir. İlk bölümde kendisine; eğer insan uzakların varlığıysa niçin oraya kadar kendini aşıyor da daha ileriye değil? Tasarılarının sınırlarını nasıl çiziyor? sorularını sorar. Buna göre; anlık ve sonsuzluğu tartışma konusu yapan ahlakları reddetmektedir. Buna ister Tanrı ister insanlık adı verilsin, hiçbir eşi benzeri olmayan insan sonsuzlukla gerçekten ilişkiye giremez. Tüm başkalaşmaları kınayarak, başka birisinin bir kandırma nedeni olarak alınmasını yasaklamaktadır. Ayrıca kavga içindeki bir dünyanın içinde her tasarının bir seçim yapma olduğunu ve şiddete razı olmak gerektiğini anlar. İkinci bölümde ahlaka elle tutulur temeller bulmak söz konusudur. Ona göre, bütün insan değerlerinin temeli olan özgürlük, insanların eylemlerini haklı gösterecek tek amaçtır. Koşullar ne olursa olsun, bizler onları aşmamıza olanak tanıyan bir özgürlüğe sahibiz. Bu özgürlük bize verilmişse, bu bir amaç olarak nasıl düşünülebilir? Özgürlüğün iki görünümünü birbirinden ayırır; özgürlük dışarıdan gelen her şeyin bedelini kendi üstüne eninde sonunda, şöyle yada böyle, ister istemez alan varoluşun kendi özel biçimidir. Bu iç hareket bölünemezdir, yani her birinde tamdır. Buna karşın, insanlara açılan somut olanaklar eşit değildir. Bazıları, insanlığın tümünün elinde olan olanakların yalnızca cılız bir bölümüne sahiptirler; gayretleri, onları en şanslıların çıkış noktası olan basamaklara sadece yaklaştırabilir. Onların üstünlükleri topluluk içinde kendiliğinden var olma şekli altında kaybolur. En elverişli durumlarda, tasarır, aksine, gerçek bir kendini aşmadır, yeni bir geleceğe yapılandırır. Kendisi yada başkası için bu ayrıcalıklı konumları fethetmeyi, özgürlüğü özgür kılmayı amaçladığı zaman eylem olumludur. Birey, ancak başkasının tanınmasıyla insani bir boyut kazanır düşüncesindedir. Kişi yalnız olarak tasarısını kurmakla işe başlayıp sonra topluluktan bunun geçerli kılınmasını istemelidir. İster istemez, yabancıların yazgılarına etkimiz olur ve bunun sorumluluğunu üstlenmeliyiz şeklinde bir karara vardığı görülür⁴².

Belirsizlik Ahlakı Üzerine adlı eseri 1947 yılında yayımlanmıştır. Sartre dışında Hegel, Heidegger, Spinoza, Nietzsche ve Kierkegaard'ın düşünceleri üzerine

⁴² Simone de Beauvoir, *Denemeler "Pyrrhus ile Cineas"*, , çev. Asım Bezirci, İstanbul, Payel Yayınevi, 1982.

inşa edilmiş bir felsefe gibi algılansa da, Beauvoir'ın çok saygı duyduğu düşünürleri yeri geldiğinde açıkça eleştirdiği görülür. *Pyrrhus ve Cineas*'ın devamı niteliğindedir. Beauvoir bu eserinde, kişilerin özgürlüklerini arayan iç sesleri ile onları bastıran dış dünya koşulları arasındaki belirsizliği ele almaktadır. Ona göre, insanların varlığı bu iki zıt etkenin sürekli mücadelesi içinde sıkışıp kalmıştır. Bu nedenle önce bu belirsizliğin varlığını kabul etmeliyiz. Bunun yanı sıra insanların içtenlikten uzak, farklı tutumlarla özgürlük ve sorumluluklarından kaçtığını öne sürer. İlk samimiyetsizlik kategorisi, özgün, doğal eğilimlerini tembellik ve bezginlik yoluyla inkar eden "alt-insan"dır. Bu tehlikeli bir tutumdur. Çünkü özgürlüğünü reddederken "alt-insan" acımasız, ahlaksız, şiddet eylemleri için "ciddi insan"ın piyonu haline gelir. "Ciddi insan" en yaygın kaçışın örneğidir. Çünkü tüm özgürlüğünü objektif bir dış standarda dayandırmak ister ve onu kayıtsız şartsız, mutlak değerlerin emrine verir. Ciddi yaklaşımın bütünleşmek istediği obje önemli değildir; general için askeriye, aktris için şöhret, siyasetçi için güç olabilir. Önemli olan, benliğin bunların içinde kaybolmasıdır. Beauvoir'ın düşüncesine göre özgürlükten kaynaklanmayan, özgürlüğü hedef almayan tüm eylemler anlamını yitirmektedir. Bu anlamda ciddi insan, samimiyetsizliğin en temel örneğidir, zira özgürlüğü kucaklamak yerine kendini harici bir idole kaptırıp yitirir. Ciddi yaklaşım, "Dava"nın onu oluşturan insanlardan daha çok vurgulanmasıyla despotluk ve baskıya yol açar⁴³.

Kadın: İkinci Cins adlı eseri orijinal haliyle iki cilt olarak basılmış, Ülkemizde ise *Genç Kızlık Çağı, Evlilik Çağı ve Bağımsızlığa Doğru* olmak üzere 3 cilt olarak 1949 yılında yayımlanmıştır. I. cilt olan *Genç Kızlık Çağı*"gerçekler ve efsaneler" üzerine kuruludur. Yazara göre, kadınların biyolojik farklılıkları, gebelik ve annelik dönemleri onlara farklı sorumluluklar yüklese de gerçekte bir dezavantaj olarak değerlendirilmemelidir. Ayrıca cinsiyetlerinden kaynaklanan bu özellikleri, kadınların hak ve özgürlüklerine sınırlamalar getirilmesi ve bireysel farklılıklarının yok sayılması için bir gerekçe teşkil edemez. Devamında ise çocukluk, genç kız, cinsel yaşama giriş ve sevicî kadın başlıkları altında kadının toplumsal öğretiler sonucunda mevcut yazgısının nasıl oluşturulduğunu ortaya koymaktadır. II. cilt olan

⁴³ Hasan Saraç, "Simone de Beauvoir: Beyniyle yazıp, kalbiyle yaşayan özgür bir kadın" (Erişim) <http://www.edebiyathaber.net/simone-de-beauvoir/>, 24.05.2014

Evlilik Çağı'nda ise kadının toplum içerisindeki yerine göre göstermiş olduğu davranış ve tutumları ele alarak evli kadın, ana, toplum içi yaşayış, fahişeler ve saray yosmaları, olgunluktan yaşlılığa isimli başlıklar altında kadını incelemiştir. Bu ciltte “Kadın doğulmaz, kadın olunur” cümlesiyle kadınlığın mevcut durumunun, toplumsal baskı ve öğretiler sonucunda nasıl oluşturulduğunu ortaya koymaya çalışır. III. cilt olan Bağımsızlığa Doğru'da ise kadının durumu ve kişilik özelliklerine bağlı olarak varlığını doğrulama biçimlerini; kendine hayran kadın, sevdalı kadın ve sofı kadın başlıkları altında ele almaktadır. Kadın üzerine yapmış olduğu inceleme sonucunda kadının bağımsızlığına nasıl ulaşabileceğini elde ettiği veriler ışığında ortaya koymaktadır. Kendi yaşamına ilişkin anı kitaplarından; eserin yayınlandığı dönemde büyük bir kitle tarafından eleştirildiği, hatta yazarın kadınlığı hakkında aşağılayıcı hareketlere maruz kaldığı ve eleştirel mektuplar aldığı, bunun yanı sıra kadının içinde bulunduğu olumsuz durumu açık bir şekilde ortaya koyması nedeniyle de büyük bir övgü aldığı anlaşılmaktadır⁴⁴.

Bir Genç Kızın Anıları adlı eseri 1958 yılında yayımlanmıştır. Kitapta çocukluk ve genç kızlık döneminde yaşadıklarını, ailesi ve ailesi ile olan ilişkilerini, mevcut toplumsal yapı karşısında ileride olmak istediği kişiye dair beklentilerini, Sartre ile tanışmasını ve ilişkisinin gelişim sürecini ele almaktadır. Henüz çocukluk çağında dahi, toplumsal kuralları sorgulayarak yaşamın ve varoluşun nasıl aşılacağına yollarını araştırdığı görülür. Tüm bu sorgulamaların sonucunda ise kendisini ifade edebileceği ve aşabileceği yolun yazarlık olduğu kararına varır⁴⁵.

Olgunluk Çağı adlı eseri iki cilt olarak 1960 yılında yayımlanmıştır. Kitabında *Bir Genç Kızın Anıları* isimli kitabından sonra kendisi ve Jean Paul Sartre'ın yaşamını, ilişkilerini, gelişimlerini, yaşamına giren kişileri, savaşın neden olduğu olumsuzluklar ve bu dönemde yaşamında görülen değişimleri, Fransa'nın düşün ve yazın yaşamını konu edinmiştir⁴⁶.

Koşulların Gücü adlı eseri iki cilt olarak 1963 yılında yayımlanmıştır. Kitabında *Olgunluk Çağı* isimli kitabından sonra İkinci Cins ile Mandarinler'i yazdığı yılları kapsayan dönemi anlatır. Bu dönemlerde yaşanan Berlin hava

⁴⁴ Beauvoir, *Kadın; Genç Kızlık Çağı*, 1970,
Beauvoir, *Kadın; Evlilik Çağı*, 1993,
Beauvoir, *Kadın; Bağımsızlığa Doğru*, 1970,

⁴⁵ Beauvoir, *Bir Genç Kızın Anıları*.

⁴⁶ Beauvoir, *Olgunluk Çağı*, I. cilt,

saldırısı, Vietnam, Süveyş, Küba ve Cezayir kurtuluş mücadelesine kendisini adayışının öyküsü şeklindedir. Kitapta yazarın Jean Paul Sartre ile olan ilişkisi, Nelson Algren ile yaşadığı gönül serüveni, kendisi ve dostlarının yaşamı, ölümü üzerine düşüncelerini aktardığı görülür⁴⁷.

Amerika'ya yapmış olduğu seyahat dönüşünde, Amerika hakkında edindiği izlenimleri içeren *Gün Gün Amerika* isimli kitabı yayımlanır. 1957 yılında Çin gezisinin dönüşünde, Çin'de edindiği izlenimlerini içeren *Uzun Yürüyüş* isimli kitabı yayımlanır⁴⁸.

Simone de Beauvoir'in eserleri arasında romanları da önemli bir yer tutmaktadır. Bunlar; *Konuk Kız*, *Başkalarının Kanı*, *Sevenler de Ölür*, *Mandarinler*, *Güzel Görüntüler*, *Yıkılmış Kadın* ve *Sessiz Bir Ölüm*'dür. Bu romanlar hakkında ayrıntılı bilgi, çalışmanın III: Bölümünde yer verilmiştir.

Simone de Beauvoir'in bu eserlerinin dışında yayımlanmış eleştirel yazıları bulunmaktadır. *Sade'ı Yakmalı mı?* ve *Günümüzde Sağcı Fikirler* başlıklı yazıları 1955 yılında yayımlanmıştır. *Sade'ı Yakmalı mı?* başlıklı yazısı yayıncı Pauvert'in Simone'den seçebileceği ünlü bir yazar hakkında yazmayı önermesi ile birlikte gelişir. Simone Sade'ı seçer. Psikoanaliz ve toplum eleştirisi karışımı niteliğinde olan yazının, Sade'ı konu alması ile ilgili olarak Simone "Sade, sınır bilmez bir anlatımla öteki'nin sorununu ortaya koyuyordu; onun aşırılıkları etrafında üstün olarak insan ve nesne olarak insan dramatik biçimde çatışıyorlardı"⁴⁹ şeklinde belirterek bütün eserlerinde ele aldığı öteki sorununu en iyi ifade ettiği için Sade hakkında yazdığını ifade eder.

Simone de Beauvoir, 1970-1980 yılları arasında Sartre'in yaşamını ve aralarında yaşanan söyleşileri içeren *Veda Töreni* isimli kitabını, Sartre'in ölümünden sonra, 1983 yılında yayınlamıştır⁵⁰.

Yazarın ölümünden sonra, gönül serüveni yaşadığı Amerikalı yazar Nelson Algren'e 1947-1964 yılları arasında yazmış olduğu mektupları, kitap haline dönüştürülerek *Aşk Mektupları* adı altında yayımlanmıştır.

⁴⁷ Beauvoir, *Koşulların Gücü*, I. cilt,

⁴⁸ Romero, *a.g.e.*, s. 104.

⁴⁹ Beauvoir, *Koşulların Gücü*, I. cilt, s. 258.

⁵⁰ Beauvoir, *Veda Töreni*, çev. Nesrin Altınova, İstanbul, Payel Yayınevi, 1983

Roman, otobiyografi, seyahat name ve denemelerinin dışında, 1945 yılında *Yararsız Ağızlar* isimli tiyatro oyununu yazmıştır. Ancak başarılı sonuç elde edemediği için bir daha tiyatro oyunu yazmamıştır⁵¹.

3.FİKİRLERİ

Simone de Beauvoir'ın fikir hayatının oluşmasında özellikle ailesi ve Sartre'm etkili olduğu görülür. Çocukluk döneminde ailesi tarafından kitap okuma konusundaki teşviki ve bu yönde yapmış olduğu eylemler gelecekteki olmak istediği kişiyi, yani yazar ve düşünür kimliğini geliştiren en önemli unsur olmuştur. Üniversite öğrenimi sırasında Sartre ile tanışması ve Sartre'ın ölümüne dek sürecek olan bir ilişkinin varlığı fikir hayatını geliştiren bir diğer önemli unsurdur. Sartre ile “*Düşüncelerimiz birbirini sürekli o kadar titizlikle eleştirdi, düzeltti, destekledi ki, ortak düşüncelerimiz olup çıktılar*”⁵² diyerek aralarında yaşanan fikir alışverişlerinin düşünsel yaşamının gelişiminde etkili olduğu anlaşılır.

Sartre ile kendisini “*ikimiz biriz*”⁵³ şeklinde tanımlayan Simone'un anı kitaplarındaki yaşamına ve fikirlerine dair anlatımları incelendiğinde, kendi fikirlerini çoğunlukla Sartre'ın fikirleri ile kıyaslayarak ortaya koyduğu görülür. Yazarlık ve yazma konusunda; Sartre'ın her türlü şeye tanıklık ederek onları kendi adına ele alma görevini yüklediğini ve onun yazmak için yaşadığını belirtir. Kendisinin ise duygularını, yaşamın görkemliliklerine yöneltip, onları zaman ve boşluğun sonsuzluğundan kopartmak için yazması gerektiğini ifade eder. Yazmak onun için önemlidir. Ancak yaşamın şuan ki varlığına ve yaşamdan keyif almaya her şeyden daha çok önem verir. Eserlerinde yaşamsal deneyimlerine yer verir. Mutluluk arayışındadır. Bunu ise gizemciliği ile ulaşmaya çalışır⁵⁴.

“*Hiç bir şey bizi sınırlamıyor, esir etmiyordu; dünya ile bağlarımızı biz yaratıyorduk; özgürlük bizim özümüzdü*”⁵⁵ diyen düşünür yaşam içerisinde olgularla ve insanlarla olan konumunu belirtir. Özgürlük onun için vaz geçilmez bir özelliktir.

⁵¹ Beauvoir, *Koşulların Gücü*, I. cilt, s.64.

⁵² Beauvoir, *a.g.e.*, s.365.

⁵³ Beauvoir, *Olgunluk Çağı*, I. cilt, s. 125.

⁵⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.26.

⁵⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.25.

Her şeyin tanıklığını yapma isteği ona, hayatta yapma isteğini duyduğu birçok şeyi yaşama güdüsünü sağlamıştır.

Yaşadığı dönemin siyasi olaylarına bakıldığında, sosyalist eğilimlerin ağır bastığı görülmektedir. Ancak Simone sosyalist bir dünyada kendisini rahat hissedemeyeceğini düşünür. Bunun sebebi olarak; her toplumda sanatçının, yazarın bir yabancı olduğunu, sanatçıyı kendisinin parçası yapacağı yönünde emredici bir biçimde iddia eden toplumun yani sosyalizmin, kendisi için en kötü olacağını düşündüğü için sosyalist dünyada kendisini rahat hissedemeyeceğini belirtir⁵⁶. Kapitalizme karşıdır, ancak Marksist'te değildir. Özgürlüğü ve saf bilinci yüceltir. Ancak tinselciliğe de karşıdır; tekniği ve bilimi küçümseyerek evrenin ve insanın maddeciliğini ortaya koyar⁵⁷. Ekonomik ve toplumsal olayların kuramsal yönüyle ilgilenmekteydi⁵⁸. Bu nedenle II. Dünya Savaşı öncesinde, Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinde gerçekleşen sorunlara, yüreğine sonsuz barış yerleşmiş gibi kayıtsız kalır. *“Üzerinde her nasılsa hiçbir etkim olmayacak bu siyasal ve toplumsal kargaşalıklar konusunda endişelenmeyi boş buluyordum”*⁵⁹ diyerek kayıtsız kalışını belirtir. Onun için önemli olan sonsuz barıştır. Ancak II. Dünya Savaşı ile birlikte düşüncelerinde kökten değişiklik olur; yazgısının herkesin yazgısına bağlı olduğunu anlar. Bundan sonra insanların özgürlüğü, ezilmesi, mutluluğu ve acıları ile ilgilenmeye başlar⁶⁰.

Törebilim alanında çözümleyici tutumu reddeder. Ona göre birey bölünemez ve bireşimsel bir bütüne, davranışları ancak bütünüyle değerlendirilebilir. Klasik, ahlak olarak nitelendirilen olguyu da kabul etmez. Ona göre, görev ve erdem bireyin kendisinin dışındaki kurallara esir oluşu anlamına gelir. Bu kavramlara karşılık ise akıl ve bilgeliği koyar. Ona göre, bilge kişi evrenle kendi kişiliği arasında, özel ve bütüncül bir denge kurabilir. Akıl ve bilgelik bölünmez, parçalara ayrılmaya elverişli değildir. Bu, sabırlı bir saygınlık birikimi ile de elde edilemez. İnsan ona sahiptir yada değildir; ona sahip olan kişi artık davranışının ayrıntıları ile kaygılanmaz. Bir insanın değeri ise yaptıkları işe göre, yani edimleri ve eserleri ile ölçülebilir⁶¹.

⁵⁶ Beauvoir, **a.g.e.**, s.31.

⁵⁷ Beauvoir, **a.g.e.**, s.40.

⁵⁸ Beauvoir, **a.g.e.**, s.129.

⁵⁹ Beauvoir, **a.g.e.**, s.136.

⁶⁰ Beauvoir, **Koşulların Gücü**, I. cilt, s.14.

⁶¹ Beauvoir, **a.g.e.**, s.41.

“Yabancı bir ülke en iyi kendi edebiyatı aracılığıyla tanınır”⁶² diyen düşünür, o dönemlerde en çok SSCB’nin Fransızcaya çevrilen, bütün genç yazarlarının eserlerini okur. Tüm yeni yayınları takip eder, zamanının büyük çoğunluğunu okuyarak geçirir. Edebiyat kadar sinemaya ve tiyatroya da önem verir. Ancak kamusal yani hükümette olan değişiklikler ve gelişmelerle pek ilgilenmez. İlerleyen yaşlarda ise toplumsal olaylara karşı duyarsız kalmayarak eylemci bir duruma geçer⁶³.

Üniversiteden yeni mezun olduğu sıralarda kendisini Feminist olarak görmez.

*“Feminizmin militanı değildim, kadınları hakları ve görevleri ile ilgili hiçbir kuramım yoktu; nasıl eskiden kız çocuğu olarak belirtilmeyi reddediyordusam, şimdi de kendimi kadın gibi düşünmüyordum.”*⁶⁴

diyene yazar için önemli olan kendisi, yani birey olarak var olmaktır. Kurtuluş ve selamet fikri Tanrı’yı reddetmesinden sonra da devam eder; herkesin kendi kurtuluşunu bizzat kendisinin sağlaması gerektiğine inanır. Bu doğrultuda da ikinci sınıf bir varlık olarak yaşamayı kabul etmek ona göre, görece bir varlık olmak, insan niteliği taşıyan yaratık sıfatıyla alçalmaktır. Bu düşüncelerinin bir sonucu olarak yetişkinlik döneminde, erkeklerle aynı özgürlüklere ve sorumluluklara sahip bir kişi haline gelir⁶⁵.

Üniversiteden yeni mezun olduğu dönemlerdeki feminizm ve kadının durumuna ilişkin düşüncelerinde, zamanla değişiklikler gerçekleşir. Özellikle II. Dünya Savaşından sonra, bu dünyanın bir erkek dünyası olduğunu keşfeder.

*“Çocukluğum erkekler tarafından meydana getirilmiş uydurmacalarla beslenmişti ve ben burada hiç de bir oğlan çocukmuşum gibi tepki göstermemiştim. Bu öyle ilgimi çekmişti ki kendi kişisel itiraflarımı yazma tasarımdan vazgeçtim”*⁶⁶

⁶² Beauvoir, a.g.e., s.44.

⁶³ Beauvoir, a.g.e., s.47.

⁶⁴ Beauvoir, *Olgunluk Çağı*, I. cilt, s.57.

⁶⁵ Beauvoir, a.g.e., s.312.

⁶⁶ Beauvoir, a.g.e., s.109.

diyen Simone kadın üstüne yazılmış efsaneleri inceleyerek, günümüzde feminizm hareketinin annesi olarak kabul görülmesine neden olan *Kadın: İkinci Cins* isimli eserini yazmaya başlar. Kitabında kadının durumunun, dünyayı kökünden ele almasına nasıl engel olduğunu anlatmaya çalışır⁶⁷.

Her türlü kuruma özgürlüğü kısıtladığı için karşıdır ve bu kurumların kaynağı olan burjuvaziye de karşı çıkar. Evliliğe özgürlüğü kısıtlayıcı olarak gördüğü için karşı çıkar. Hayatı boyunca çocuk sahibi olmak istemez, bunu ise “*Benden doğmuş bir canlı da kendimi bulmayı hiç hayal etmiyordum*”⁶⁸ diyerek açıklar. Ayrıca seçtiği yolla, yani yazar olma düşüncesiyle anneliğin bağdaşmadığını düşünür. Yazar olabilmek için çok zamana ve büyük bir özgürlüğe ihtiyacı olduğunu düşünür. Ona göre,

*“İnsan edebiyatla dünyayı, düşlenenin katıksızlığında yeniden yaratarak tanıtabilir ve bu arada da kendi varlığını kurtarırdı; çocuk doğurmak, nedensiz olarak yer yüzündeki insanların sayısını gereksizce artırmaktı.”*⁶⁹.

Böylece çocuksuz kalarak doğal durumunu gerçekleştirir.

Romanlarında çoğunlukla “öteki kadın” korkusunu ele aldığı görülür. Kendisini felsefeci olarak görmediği için felsefe üzerine yazılar yazmaz. Bunun sebebi olarak, yaratıcılıktan yoksun olduğu düşüncesine dayandırır. Başkalarının fikirlerini geliştirmeyi, yargılamayı, derlemeyi yaratıcılık olarak görmediği için edebiyata yönelir⁷⁰. Eserlerinin içeriği ve ele alış biçiminden ötürü, eserleri felsefi-eğbi olarak değerlendirilmektedir⁷¹.

Düşünür, teorisyen Simone de Beauvoir, görüşlerinin geniş kitlelere ulaşmasında çeşitli edebiyat türlerinden de yararlanmışır. Roman, piyes ve anlatılarında varoluşçuluğun çeşitli temalarının yanı sıra kadının eziliş teması da her

⁶⁷ Beauvoir, **a.g.e.**, s.39.

⁶⁸ Beauvoir, **a.g.e.**, s.70.

⁶⁹ Beauvoir, **a.g.e.**, s.70.

⁷⁰ Beauvoir, **a.g.e.**, s.190.

⁷¹ Ülker Öktem, “Felsefe-Eđbiyat Etkileşimi: Felsefi Roman, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakóltesi Dergisi**, cilt 50, sayı 1, 2010, s. 6.

zaman önemli bir yer tutmuştur. Yarattığı kadın tipleriyle, çağdaş kadının kimliğini bulma çabasını, yaşadığı parçalanmaları ve yenilgileri anlatır ⁷².

Simone de Beauvoir'ın düşünce sistemine, dolayısıyla yaşamına yön veren düşünce akımı Varoluşçuluk olmuştur. Varoluşçuluk konusundaki fikirlerini bilinen ifadesi Beauvoir'ın tüm hayatını birlikte geçirdiği Jean Paul Sartre'in çalışmalarında bulmuştur. Ayrıca Simone de Beauvoir gerek eserleri gerekse yaşamında yaptığı eylemlerle feminist hareketin gelişmesinde önemli katkılarda bulunmuştur. Beauvoir'ın düşünce sistemini daha iyi anlayabilmek açısından kadın ile ilgili tespitlerini anlatmadan önce, varoluşçuluğun bazı temel ilkelerini ve Sartre'in kullandığı kavramları özetlemek ve feminist çalışmaları hakkında bilgi vermek yararlı olacaktır.

3.1. Varoluşçuluk ve Simone de Beauvoir

Simone de Beauvoir *İkinci Cins* adlı eserindeki önermelerini varoluşçuluktan türetir. Varoluşçuluğa dair görüşlerinde Sartre'in yanı sıra Marx, Hegel, Kierkegaard ve Husserl'dan etkilenmiştir ⁷³.

Simone de Beauvoir kendisine yöneltilen “ siz de varoluşçu musunuz?” sorusunu önceleri red eder.

Ancak 1943 yılında;

“ Kierkegaard'ı okumuştum. Heidegger ile birlikte uzun zamandan beri varoluş felsefesinden söz ediliyordu: ama ben Gabriel Marcel'in yeni lanse ettiği varoluşçu sözcüğünün anlamını bilmiyorum.... Ama biz (yani Sartre de) boşuna itiraz ediyorduk . Çünkü bizi damgalamak için bütün dünyanın kullandığı sıfatı kendimiz de kullanmaya başlamıştık” ⁷⁴

⁷² Şirin Tekeli, “ Hümanist Bir Feminist” , **Milliyet Sanat Dergisi**, Sayı 143, Mayıs, 1986, s. 9.

⁷³ Gönül Bakay, *Simone de Beauvoir Yaşamı, Felsefesi, Eserleri*, İstanbul, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, 2014, s.53.

⁷⁴, Romero, *a.g.e.*, s.72-73

diyerek çalışmalarının başlangıcında varoluşçuluğun anlamını kavrayamadıklarını ifade eder.

Simone de Beauvoir, Sartre ile popülerleşen varoluş felsefesini kendi feminist teorisine uygulamıştır. Bunun en belirgin göstergesi ise *İkinci Cins* isimli eserinde ele aldığı kavramlardır.⁷⁵

Varoluşçu felsefe, Kierkegaard'dan Marcel'e tanrıci, Heidegger'den Sartre'a tanrıtanımaz varoluşçuluk şeklinde adlandırılarak uzanan iki karşıt çizgiden oluşmaktadır. Genel çizgileriyle, bir taraftan bireyin varoluşunu hareket noktası olarak kabul eden bir varlık felsefesi iken, diğer taraftan da, bu kişinin dünya içindeki yer alışlarını, başkaları ve toplum karşısındaki yerini ve değerini anlamaya çalışan, onun eylemlerinin temelindeki sorumluluğunu şiddetle hisseden bir etik ve değerler felsefesi görünümündedir⁷⁶. En bilinen ifadesini Simone de Beauvoir'ın tüm hayatını birlikte geçirdiği Fransız düşünür Jean Paul Sartre'ın çalışmalarında bulmuştur⁷⁷.

Varoluşçuluğun tanımları kişilere göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin Weil'e göre varoluşçuluk bir bunalım, Mounier'ye göre umutsuzluk, Hameline'e göre bunaltı, Banfi'ye göre kötümserlik, Wahl'a göre başkaldırı, Marcel'e göre özgürlük, Lukacs'ya göre idealizm, Benda'ya göre usdışıcılık, Foulquie'ye göre saçmalık felsefesidir. Heinemann'a göre varoluşçuluğun gerçek bir tanımı yapılamaz. Çünkü varoluşçuluk sözcüğünü kucaklayan tek bir öz, tek ve değişmez bir felsefe yoktur. Bu sözcük, aralarında derin farklar bulunan çeşitli felsefeleri gösterir. Sartre da Heinemann gibi varoluşçuluğa ilişkin tek ve belirgin bir tanım yapmaktan kaçınmaktadır. Ona göre varoluşçuluk; her nesnenin bir özü, bir de varlığı vardır. Öz, sürekli nitelikler topluluğu, varlık ise dünyada etkin olarak bulunuş demektir. İşte öz insanda ama yalnız insanda varoluştan önce gelir⁷⁸. Varoluşçuluğun tanımına dair oluşan farklılıklara rağmen insan bir şekilde hep merkezi ilgi konusudur⁷⁹.

⁷⁵ Josephine Donovan, *Feminist Teori*, Çev. Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Sayılan, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, s.225.

⁷⁶ Kenan Gürsoy, *J. P. Sartre Ateizminin Doğurduğu Problemler*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1991, s.38-49.

⁷⁷ Donovan, *a.g.e.*, s.223.

⁷⁸ Jean Paul Sartre, *Varoluşçuluk*, çev.: Asım Bezirci, 22. Baskı, İstanbul, Say Yayınları, 2010, s.7-8.

⁷⁹ Hakan Gündoğdu, "Varoluş Felsefelerindeki Bazı Ortak Özellikler", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, sayı: 1, 2007, s. 100.

Kierkegaard sonrası varoluşçuluk iki dala ayrılır: Dindar (Hristiyan) varoluşçular ve Tanrıtanımaz varoluşçular. Dinci varoluşçular: Sören Kierkegaard, Karl Jaspers, Max Scheler, Maurice Blondel, Charles Peguy, Gabriel Marcel. Dinci Olmayan (Tanrıtanımaz) Varoluşçular ise, Friedrich Nietzsche, Martin Heidegger, Jean Paul Sartre.⁸⁰ Simone de Beauvoir ise Dindar Olmayan Varoluşçular içerisinde yer almaktadır⁸¹.

Varoluşçuluk XX. yüzyılın ikinci yarısında Kıta Avrupası'nda, özellikle Fransa'da büyük yankılar uyandırmıştır. Varoluşçuluğun popüler olmasına neden olan sebeplere bakıldığında; II. Dünya Savaşı sonrasında savaşın yıkıcı etkileriyle baş gösteren değersizlik, çaresizlik ve inançsızlık ortamında doruğuna çıkmış, yüzyılın sonlarına doğruysa büyük ölçüde durulmuştur. Savaş sonrasında bireylerin evrensel olduğu varsayılan soyut tümel kategoriler altında toplanıp bütün özgünlüklerinin ve ayrılıklarının göz ardı edilerek anlaşılmasına karşı hem tek tek insanların hem de yaşadıkları deneyimlerin biricikliğine yönelik savunularıyla dikkat çekmiştir.⁸² O dönemlerde meydana gelen toplumsal değişmelerin bir sonucu olarak birey dinsel, sosyal ve ekonomik baskılar altında mutsuzluğa ve huzursuzluğa itilmiştir. Kişi tek başına yeterli güce sahip olamadığı için, dayanışma sonucu bir araya gelirse, ekonomik ve sosyal gücünün artacağına inanmıştır. Bu baskı ve bunalımın etkisiyle insanlar yeniden kendi varlığını ortaya koyabilmek, yaşamını yine kendi yönetimine alabilmek ve özgürlüğüne sahip çıkabilmek için varoluşçuluğa yönelmiştir.⁸³

Varoluşçuluğu, diğer felsefelerden ayıran unsur “varoluşçuluğun ilkeleri”dir. Varoluşçuluk akılcılık, deneycilik ve tarihselcilik gibi bir düşünce okulu, bir öğretisi, tutarlı ortak bir inanış olmadığı açıktır. Varoluşçuluktan söz edilirken, söylenmesi gereken en önemli şey onun bir felsefe ve okul değil, fakat bir felsefe yapma biçimi ve bir eğilim, hatta geleneksel felsefeye ve felsefe yapma tarzına yöneltilen çeşitli itirazların bir arada dile getirildiği bir platform olduğudur ⁸⁴. Varoluşçuluk her

⁸⁰ Emmanuel Mounier, **Varoluş Felsefelerine Giriş**, Çev.: Serdar Rıfat Kırkoğlu, Say Yayınları, İstanbul, 2007, s.46.

⁸¹ Sartre, *a.g.e.*, s.12.

⁸² Sarp Erk Ulaş, **Felsefe Sözlüğü**, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2002, s. 1521.

⁸³ Leyla Şentürk, “Varoluşçuluk Felsefesi ve Resim Sanatı”, **Anadolu Sanat**, Sayı: 9, Eskişehir, 1999, s. 157.

⁸⁴ Gündoğdu, *a.g.m.*, s.99.

şeyden önce varoluş üzerine vurgu yapar; özlere, olabilirlere, soyut kavramlara ilgi duymaz. İlgisi varolanın varoluşuna dönüktür.⁸⁵

Sartre'a göre ise, yalnız insanda varoluş özden önce gelmektedir. Başka varlıklarda tohumun veya yumurtanın içinde barındırdığı olanaklar varlık halinde görüneceklerdir. Tohumun taşıdığı olanak, sonradan o olanaklara sahip olacak varlıkların özü demektir. Öz daha sonra varlık kazanır. Şu halde onlarda öz önce, varlık sonradır. Ancak insanda iş değişmektedir. İnsan kendini çevreleyen olanaklardan herhangi birini seçebilir. Çünkü insanda özgürlük vardır. Özgürlüğü nedeniyle kendi özünü kendisi seçer⁸⁶.

Sartre varoluşun özden önce gelmesini;

“Eğer Descartes ve Leibniz düşüncelerinde olduğu gibi Tanrı kabul edilirse, o zaman insan, onun yaratıcısı tarafından önceden tasarlandığı şekilde meydana gelir ve dolayısıyla öz önce olur. Hatta Diderot ve Voltaire gibi tanrıtanımazlar da tümel bir insan doğasını kabul ederler. Bu konuda tanrıtanımaz varoluşçular bunlardan daha tutarlıdır, denilebilir. Eğer Tanrı yoksa belli bir insan doğası da yoktur. İnsan doğası olmadığına göre o kendini meydana getirecektir. İnsan projelerini gerçekleştirerek meydana gelir. Bu süreç, sürekli bir oluş demektir. Sürekli bir oluş ise özün yokluğu olur. Çünkü öz zorunlu olarak, başka türlü olmayandır. Varoluş alanı, oluşun, değişmenin, rastlantının, olumsuzluğun alanıdır. Genel düşünceye göre değişen, değişmeyi meydana getirmez.”⁸⁷

şeklinde ifade ederek tanımlar.

Varlık anlayışını Tanrı'nın yokluğu üzerine kuran Sartre, varlık'ı üç kategoriye ayırır.. Bunlardan ilki *kendinde varlık* (l'être en soi), ikincisi *kendisi için varlık* (l'etre pour soi) dır. Kendisi için varlık'ın başkaları ile ilişkisinden doğan üçüncü varlık türü ise *başkaları için varlık* (l'etre pour autri)' tır. Kendinde varlık, kendisi için varlıktan öncedir.⁸⁸ Sartre için kendinde varlık, kendi içine kapalı,

⁸⁵ Paul Foulquie, *Varoluşçuluk*, Çev.: Yakup Şahan, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995, s. 34

⁸⁶ Merih Tekin Bender, *Varoluşçuluk ve Jean Paul Sartre Örnekleme*, s. 26 (Erişim) www.sanatvetasarim.gazi.edu.tr/web/makaleler/4_merihTekin.pdf, 17.09.2015

⁸⁷ Talip Karakaya, *Jean Paul Sartre ve Varoluşçuluk*, Elis Yayınları, Ankara 2004., s. 91.

⁸⁸ Frank Magill, *Egzistansiyalist Felsefenin Beş Kişiliği*, Çev. Vahap Mutal, Dergah Yayınları, İstanbul, 1992, s. 4.

kendisi ile özdeş yaratılmamış bir varlıktır. O, sebepsiz ve izahsızdır. Bu yüzden mantıki olarak “saçma”dır. Çünkü o başka varlıklarla açıklanamadığı gibi “mümkün” ya da “zorunlu” varlıktan da türemiş değildir. O, mutlak ve dayanaksız olarak mevcuttur. Sartre, bu durumun izahı için, kendinde varlığa “fazladan” ifadesini kullanır.⁸⁹ Kendinde varlık ile nesnelere dünyasını kasteden Sartre için asıl problem alanını kendisi için varlık yani insan oluşturmaktadır. Bunun nedeni, sadece insanın özgür bir varlık oluşudur. Sartre’a göre, kendisi için varlık olan insan dışındaki her şey bir belirlenmişlik içindedir.

Sartre’da, kendinde varlık, tam ve sabit, ne kendisiyle ne de kendisinin dışında bir şeyle ilişkisi, bağlantısı olmayan bir nesne varlığına karşılıktır; var olmak için bir nedeni bulunmadığından da yaratılmamıştır.⁹⁰ Bu yüzden, kendinde varlık, tek başına tarifsiz, anlamsız ve gereksiz bir varlıktır.

Kendinde varlık tam doluluk içindedir. Varlığın kendi kendisiyle dolu olma yönünü Sartre şu şekilde açıklar. O, bütün sentezler içerisinde en çözülmeyeni, kendisinin kendisiyle sentezidir. Kendinde varlık alanı “ne ise o” olduğu için kendi içinde tutarlıdır, özdeştir. Bu yüzden de, kendisinde varlık, tam bir doluluk içindedir.⁹¹

Kendinde varlık, farklılaşmamış, hiçbir özelliği olmayan kaba bir varoluştur. Örneğin masamın üzerinde duran şu sürahi, kendisinde her ne ise o olup, olduğundan başka bir şey olamaz. Sürahi var olmadan önce düşünülmüş, belki de onu yapan insan tarafından bir kağıt üzerine çizilmiştir. Sürahi, özel olarak içine su konulacak bir şey diye tasarlanıp imal edilmiştir. Bir örneğe göre ve bir amaç için kullanılmak üzere imal edilmiş olan bu sürahi, bir kavram, bir fikir, yani bir varoluş olmadan önce bir öz olmuştur.⁹²

Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere, Sartre’ın kendinde varlığı yaratılmamıştır. Yaratılmadığı gibi kendi kendisini de yaratmamıştır. Bu nedenden dolayı da kendinde varlık sebepsiz ve izahsızdır. Bu durumu Sartre, “saçma” olarak niteler. Kendinde varlık, saçmadır, çünkü o başka varlıklarla açıklanamadığı gibi

⁸⁹ Gürsoy, *a.g.e.*, s. 34-35.

⁹⁰ Nejat Bozkurt, *Çağdaş Felsefeden Kesitler*, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1995, s. 128.

⁹¹ Gürsoy, *a.g.e.*, s.15,

⁹² Ahmet Cevizci, *Paradigma Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2000, s. 242

“mümkün” ya da “zorunlu” varlıktan da türemiş değildir. Sartre, bu sebepten dolayı kendinde varlık için, “fazladan” nitelemesini yapmaktadır.⁹³

Kendisi için varlık, kendinde varlığın tam aksine donuk değil, akıcıdır. Kendinde varlık, cansız ve katı olan nesne dünyasına karşılık gelirken, kendisi için varlık, insan bilincinin varlığına karşılık gelmektedir.⁹⁴

Sartre’ın, kendisi için varlığı olan insanın özü, önceden belirlenmiş değildir. Çünkü Sartre’a göre, insan, bir taş ya da sopa gibi basit ve bilinçsiz bir varlık değildir. Sopa ve taş, her ne ise odur. Halbuki bilinçli bir varlık olan insan, ne olması gerektiğine kendisi karar verir. Bunun içindir ki, kendi içinde varlık kendi içine kapanık, kendinden başka bir şeyi olmayan varlık değil, yönelim içinde bir varlıktır.⁹⁵

Kendi özünü oluşturan, kendisi için varlık, var olduktan sonra kendini kavradığı gibidir. Kendisi için varlığın, şuurdu bir varlık olarak nitelendirilmesi bundandır. Kendisi için varlık, yani insan var olmaya doğru yaptığı bu atılımdan sonra olmak istediği gibidir. Kendini nasıl yaparsa öyledir. Bilinçli olan bu varlık, kendinde var olan donmuş bir varlık değildir. Bilinçli varlık olan insan kendini istemeyerek seçer. Başka bir deyişle kendini seçimler yaparak yaratır.⁹⁶

Kendisi için varlık bilinçtir. Bilinç hiçbir zaman kendi kendisiyle anlatılamaz. O, her zaman bir şeyin bilincidir. Kendisi için varlık ne kendisiyle anlaşılabilen ne de dışındaki kendinde varlıkla. O, bir tek şeyle anlaşılabilir; o da hiçliktir. Kendisi için varlığında bir takım özellikleri vardır. Bunlardan ilki kendisi için varlık yokluktur, boşluktur. Onun hiçbir içeriği yoktur. Bu yüzden onun sürekli, içeriğini özgürce oluşturması gerekir. Yani: “Kendisi için varlık hiçliktir.”⁹⁷ Burada hiçlik aslında boş ve içeriksiz olan bilinçtir.

Hiçlik, soru soran insanla birlikte yeryüzüne gelmiştir. Hiçlik, her bilinçli olanda bir kurt gibidir. Sartre’da varlık ve hiçlik bir bütünü ayrı birer yansımasıdır. Hiçlik, varlığın bağrında taşıdığı bir aşılazlıktır. O, hiçbir uzaklıkta değildir ve ikisi hiçbir zaman çakışmaz. “Hiçlik varlığın deliğidir, kendinde varlığın çökmesiyle

⁹³ Gürsoy, *a.g.e.*, s 19.

⁹⁴ Bozkurt, *a.g.e.*, s. 86.

⁹⁵ Cevizci, *a.g.e.*, s. 909..

⁹⁶ Sartre, *a.g.e.*, s.29-30.

⁹⁷ Karakaya, *a.g.e.*, s. 80.

kendisi için varlık meydana gelir.”⁹⁸ Kendisi için varlık hiçlik içinde dünyaya gelmiştir. Bu yüzden insan henüz olmadığı şeydir. O, hiçbir zaman olmak istediğini olamayacaktır, olmak istediğini olduğu anda onu aşır geçer yani olmadığı şey olacaktır. Böylece insan hiçliğin taşıyıcısı olacaktır.

Kendisi için varlık bilinciyle var olmakta, bilinç ise sürekli kendi dışında bir varlık ile nitelenmektedir. Sartre, kendisi için varlığın kendisinin bilincine varmasını olanaksız görür. Böyle bir şeyin olabilmesi için “kendisi için varlığın” kendi dışına çıkması gerekir. Böyle bir şey de olanaksız olduğundan bunu gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Sartre, insanın dünyaya bağlanmasını öğütler. Dünyadaki bütün olumsuzluklara rağmen yeryüzüne bağlı yaşamayı önerir ve yaşamın umutsuzluğun öbür yanında başladığını belirtir. Çünkü insan kurtuluşunu ancak kendi çabalarıyla gerçekleştirebilecektir. Kendisi için varlığın özsel içeriği hiçliktir. İnsan edimlerini ve değerlerini bu boşluğu doldurmak için oluşturur. Aslında insanın eylemde bulunması bu boşluk içinde olanaklı olmaktadır. Varoluş özden önce geldiğinden insan bunu istediği tarzda oluşturma olumsuzluğuna sahiptir. Çünkü insan, ötekiyle ilişki içinde olan bir varlıktır. Kendisi için varlık yalnızca bir beden olarak kavranamaz, kendisi için varlık bir hareket tarzıdır.⁹⁹

Kendisi için varlığın diğer önemli bir özelliği onun mutlak özgürlüğüdür. Bu özgürlük insanın dünyada bulunmasının ona yüklediği sorumluluktan gelir. İnsan kendisine karşı sorumludur. Bu kendine karşı olan sorumluluğundan dolayı, bütün her şeyden de sorumlu olur. İnsan, değerlerini kendisi seçmelidir. İnsan tamamlanmış ve bunu açığa çıkaran bir varlık değildir. İnsan bir ahlak edimi seçiminden kaçınmaz ve ancak bir bağlanma içinde kendini var edebilir. Bu bağlanma özgürlük içinde yapılan bir seçimdir. İnsan edimlerini özgürlük içinde seçer ve özgürlüğü bunun için ister. Bunu isterken de bizim özgürlüğümüzle, başkalarının özgürlüğünün tümüyle birbirine bağlı olduğunu bilir.¹⁰⁰

Sartre’da sorumluluk bilinci önemlidir. Kişi sorumluluktan kaçarak, politik bir tavır almayarak kendini aldatma içine girer. Kendini aldatmanın ise değişik boyutları vardır. Bunlar karar vermemek, değerlerin bizim dışımızda nesnel olarak var olduğunu bilip onları kendi seçimlerimizmiş gibi benimsemek. Bu şekilde

⁹⁸ Bedia Akarsu, *Çağdaş Felsefe*, İnkilap Yayınevi, İstanbul, 1998, s. 227.

⁹⁹ Karakaya, *a.g.e.*, s. 105.

¹⁰⁰ Karakaya, *a.g.e.*, s. 94.

düşünmek ve yaşamak bizim varoluşumuza aykırı ve terstir. Kendini aldatmanın diğer bir boyutu ise kötü niyettir. Kötü niyet: özgürlükten yararlanarak onu ortadan kaldıran kendi kendini aldatmadır. Kötü niyet yalan söylemeye benzer. Ancak yalanın aynısı değildir. Yalan söyleyen kişi gerçeği başkalarından gizler, oysa kötü niyetli kişi gerçeği kendisinden gizler. Kötü niyetin koşullarını; yokluk, sıkıntı ve özgürlük hazırlar.¹⁰¹

Kendisi için varlık tamlığa kavuşma arzusudur. Ama bunu hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceği için sıkıntı içindedir. İnsan kendisi için varlık ile kendinde varlığın birleşmesi arzusu içinde bir tamamlanmışlık ister. Ama bu olanaksızdır. İnsanın bu tutkusunun imkânsızlığını, “insan tanrı olmak isteyen varlıktır” diyerek belirtir. İnsan bir olanaktır. Olanak kendisi için varlığın en önemli yanındır. Olanak, insan gerçekliğinin henüz bitip tükenmediğini ve onun devamlı çabaya açık olduğunu gösterir.¹⁰²

Sartre, varoluş felsefesinde dikkati insanın yalnızlığı üzerine çekmiştir. Sartre, kendisi için varlığın öteki varlıklarla olan ilişkisini sorgular. Kendisi için varlığın öteki varlıklarla ilişkisi var mı? Varsa bu ilişki nasıl bir ilişkidir? İşte bu noktada “öteki” kavramı ortaya çıkmaktadır. Sartre ben olmayan bene “öteki” der. Ben ile öteki arasındaki ilişki hiçlik aracılığıyla meydana gelmektedir. Bu hiçlik her ilişkide bir karşıtlık oluşturur. Öteki ile benim varlığımdan ayrıdır, dışındadır. Onun kendisi için olan bir varlığı vardır. Öteki ile ilişkinin ortaya çıktığı an utançtır. Utanç ise, bir bilinç olayıdır. İnsan ötekine benzediği için utanır. Hiçlik, öteki ile benim aramdaki ilişki kötülük zemininde meydana gelir. Öteki, benim varlığımı, özgürlüğümü ve bilincimi çalar.¹⁰³

Öteki için varlık, “kendisi için varlığın” öteki’nin bakışıyla nesne durumuna düşmesini anlatır. Öteki’nin bakışı altında biz kendimizi nesne durumunda hissederiz ve çözüürüz. Öteki’nin bakışı, kendisi için varlığı bir kendinde varlığa dönüştürür. Onun bakışı beni donuklaştırır, anlamsızlaştırır. Bunların hepsinden de önemlisi kendi değer yargılarıyla beni şu taş, şu ağaç gibi, sıradan bir nesne gibi yeniden oluşturur. Öteki’nin bakışı altında özgürlüğüm tehlikededir. Öteki’nin bakışı beni bir nesne konumuna düşüren hırsız bir bakıştır. Bu bakış, bana bakan bir varlık, benim

¹⁰¹ Karakaya, *a.g.e.*, s. 117.

¹⁰² Karakaya, *a.g.e.*, s. 120.

¹⁰³ Karakaya, *a.g.e.*, s. 124.

olmayan bir özgürlük uğruna, beni savunmasız bir varlık durumuna sokar. Bu tutsaklık içinde, kendisi için varlık kendinde varlığın saçmalığı ve anlamsızlığı içinde bulantıya kapılır. Bu anlamda, ötekilerle birlikte olmamız veya olmamamız olanaksız olduğundan iletişim de mümkün değildir. Bu yüzden öteki ile sürekli bir çatışma içindeyimdir. Örneğin yüz kızarması benim kendimle yaşadığım bir ilişkiyi değil, öteki ile yaşadığım bir çatışmayı dile getirir. Kendisi içinin düşüşü de yani benim düşüşüm öteki'nin varoluşundan kaynaklanmaktadır. Öteki bizi kışkırtandır. Öteki'nin iletişimi birinin özne ve diğerinin nesne olarak sürekli kendilerini ortaya koydukları bir çatışmadır. Özne öteki ile hiçbir zaman yüz yüze gelmez. Öteki, temsil edilemez. Onunla yalnızca karşılaşılabilir. Öteki'ni düşünerek onu dünyada bir obje haline getiririm .¹⁰⁴

Başkası tarafından görülen bir varlık olduğum andan itibaren beni gören özne için bir nesneyim. Başkası yalnızca benim kendisini gördüğüm kişi değil, aynı zamanda beni gören kişidir. Benim kendisi için özne değil, nesne olduğum kişidir .¹⁰⁵ Bu durumda beni gören başkası için nesneysem, başkası da onu gören özne-ben için muhtemel bir nesnedir. Çünkü başkası tarafından görülüyor olmam başkasını görmenin hakikatidir.

Başkası tarafından görülmekteyim. Bu noktada başkasına görüldüğümüz ölçüde kendimizi “köleler” olarak düşünebiliriz. Bu kölelik, bilincin soyut formunu taşıyan bir yaşamın tarihi ve üstesinden gelinebilecek sonucu değildir. Kendi varlığım içinde, benim olmayan ve benim varlığımın bizatihi koşulu olan bir özgürlüğün bağrında bağlı olduğum ölçüde köleyim. Beni niteleyen ve bu nitelemeyi bilemediğim ve üzerinde etkide bulunamadığım değerlerin nesnesi olarak kölelik durumundayım. Aynı anda da, benimkiler olamayan, yalnızca salt mevcudiyetlerini varlığımın ötesinde yarım yamalak fark edebildiğim ve beni bilmediğim amaçlara doğru bir araç halinde oluşturmak için aşkınlığımı yadsıyan imkânların aracı olarak tehlikedeyim. Ve bu tehlike bir arızilik değil, benim başkası için varlığımın değişmeyen yapısıdır.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Karakaya, *a.g.e.*, s. 128.

¹⁰⁵ Jean Paul Sartre, *Varlık ve Hiçlik*, çev. Turhan Ilgaz, Gaye Çankaya Eksen,6. Baskı, İthaki Yayınları, İstanbul, 2014, s. 316.

¹⁰⁶ Sartre, *a.g.e.*, s. 361.

Öteki'nin bakışıyla "kendisi için varlık" konumundan "kendinde varlık" konumuna geçen "ben", ötekinin bakışı altında bir nesneye dönüşme korkusundan "utanç" duyar. Ancak bu utanç, kınanabilen şu ya da bu nesne olma duygusu değildir; ama genel olarak bir nesne olma duygusudur, yani kendimi, başkası için o aşağılanmış, bağımlı ve donuk varlıkta tanımamdır. Utanç, kökensel düşüş duygusudur, ama şu ya da bu suçu işlemiş olmamdan ötürü değil de sadece dünyanın içine, şeylerin ortasına "düşmüş" olmamdan ve ne isem o olmak için başkasının aracılığını ihtiyaç duymamdan ötürü.¹⁰⁷

Sartre'a göre insan öteki'ni göz önünde tutarak düşünür. Kendini yargılaması, herhangi bir ölçüye göre niteliklerini ve hatalarını belirlemesi ve yine fizyolojik özelliklerini ortaya koyması hep bir öteki'nin aracılığıyla olmaktadır. Bu öteki'nin varlığı en iyi *Bulantı* romanında kendini gösterir. Bulantı'da Roquentin belediye bahçesinde bir bankın üzerinde kestane ağacının toprağı kaşıyan köklerini seyrederken oradaki her şey onun için vardır. Varlığı, kendi bakışı altında şekillendirmektedir. Fakat öteki geldiğinde onu da içine alarak kendine göre şekillendirmekte çevreyi. Roquentin için olan gerçek tasarı bir anda dağılıyor ve artık öteki'nin çerçevesinde her şey birleşir. Artık, oradaki her şey onun için öteki'nin bakışı altında vardır. Öteki'nin bakışı sadece dış dünyayı ayırıp götürmekle kalmamakta, onu da içine alan bakışı onun benliğini ele geçirmekte ve ona hükmetmekte. Bu bakış onu yargılar, onun hakkında bir bilgi verir. Bunu Roquentin'in o andaki düşüncelerine göre değil, geçmişine ve o andaki durumuna göre yapar. Öteki'nin gözünde o bir kendindeye indirgenmiştir. Öteki, onu oluşturur ve yaratır. Artık o, olmak istediği şey değil olunması istenilen şeydir. Bu anlamda başkası beni sarar sarmalar ve özne olan benden, bir nesne, bir araç yaratır .¹⁰⁸

İnsan öteki olgusunun kesin olduğunu bilir ve onun varlığından kaynaklanan bir tedirginlik durumunda sürekli tehlike içinde korkar. Öteki'nin varlığı bir süre sonra rahatsız edici boyutta artar. Bunun için, başkasının yanında ben fazlayım, gereksizim; benim yanımda da başkası fazla düşüncesi ortaya çıkar. Fakat öteki'nin varlığı inkâr edilemez bir gerçekliktir. Bu öteki'nin varlığından kaçmak yerine onun duygularını ve tasarılarını bölüşmek gerekir. Herkes kendi varoluşuna kapandığı

¹⁰⁷ Sartre, *a.g.e.*, s. 386.

¹⁰⁸ Paul Foulque, *Varoluşunun Varoluşu*, çev. Şahan, Y., Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 1998, s. 73

zaman öteki'ni anlayabilmek olanaksızlaşır. Bu durumda kendimizi de ona anlatmak imkânsızlaşır. Buradan da anlaşmazlık ve yersiz yargılamalar çıkar. Bütün bunların nedeni “öteki olmak lanetlenmesini taşımaktır.” Bu yüzden bilinçlerin özü “mitsein” değil çatışmadır .¹⁰⁹

Görüldüğü üzere Sartre varlık'ı kendinde varlık (l'être en soi), kendisi için varlık (l'être pour soi) ve kendisi için varlık'ın başkaları ile ilişkisinden doğan üçüncü bir varlık türü olan başkaları için varlık (l'être pour autri) olmak üzere üç kategoriye ayırmaktadır. Bu varlık türleri Simone de Beauvoir'in, düşünce sisteminin bir delili olan özellikle *İkinci Cins*'te ve romanlarında yoğun bir şekilde kendisini gösterir.

Simone de Beauvoir Sartre'ın kullandığı biçimde “öteki” kavramını İkinci Cins'te kadın için kullanır. Kadının erkek karşısında ezilişini de bu kavram ile açıklamaya çalışır. Bu temellendirmesini ise toplumsal ve kültürel değerlerin oluşturduğu baskı ile yapar. Bunun bir sonucu olarak, erkek kendisini kadınsız düşünebilir. Kadınsa kendini erkeksiz düşünemez. Kadın, erkek neye karar verirse olur; bu yüzden de ona, erkeğe özellikle cinsel yanı ağır basan bir varlık gibi gözüktüğünü belirtmek üzere dişi sıfatı verilir. Bu doğrultuda erkek için kadın tepeden tırnağa cinselliktir. O, kendine göre değil, erkeğe göre belirlenip ayrılmaktadır; özsel(temel) varlığın karşısındaki özsel olmayan varlıktır. Erkek Özne'dir, Mutlak Varlık'tır; kadınsa erkeğe göre Öteki Cins'tir .¹¹⁰ Öteki korkusunu romanlarında, özellikle *Konuk Kız* isimli romanında derinlemesine ele aldığı görülür. Romanın kahramanlarından biri olan Françoise kitabın sonunda öteki kızı öldürür. Romanın açılışını yaptığı yabancı bilinç üzerine Hegel alıntısı “ *Her bilinç, bir başkasının ölümünü izler*” romanın ana temasını özetler niteliktedir. Romanın kahramanlarından Gerbert ile Françoise arasında bir geçen diyalogda bu doğrultuda gelişmiş bir diyalogdur. Gerbert;

“benim canımı sıkın öbür insanlar, dedi; tanımadığım birinden söz edilmesine dayanmam, hele saygıyla: orda, kendi köşesinde yaşayan ve benim varlığımın

¹⁰⁹ Foulque , *A.g.e.* , s. 75.

¹¹⁰ Simone de Beauvoir, **Kadın-Genç Kızlık Çağı**, çev. Bertan Onaran, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1993, s. 17.

farkında bile olmayan insana dayanamam.... İnsan, başkalarının da kendilerinin bizim gibi birer bilinç halinde duyduklarını düşünemiyor bir türlü”¹¹¹ der.

Simone de Beauvoir ile Sartre arasında ölümüne dek devam edecek bir ilişki kurulur. Dolayısıyla düşünsel gelişimi Sarte ile birlikte oluşmuştur.

“ Düşüncelerimiz birbirini sürekli o kadar titizlikle eleştirdi, düzeltti, destekledi ki, ortak düşüncelerimiz olup çıktılar. Arkamızda bölünmez bir anı, bilgi, resim, birikimimiz var; dünyayı algulamak için aynı gereçlere, aynı şemalara, aynı anahtarlarımıza sahibiz: sık sık birimiz, diğerinin başladığı tümceyi tamamlıyor; bir soru sorulduğunda, aynı anda yanıtları verdiğimiz oluyor...Onu keyifle izledim çünkü beni gitmek istediğim yollara sürüklüyordu; daha sonraları, yolumuzu daima birlikte tartıştık.”¹¹²

şeklindeki ifadelerinden, ortak düşüncelerin dolayısıyla varoluşçuluk ile ilgili ortak düşüncelerinin olduğu anlaşılır.

Simone de Beauvoir’a göre, kadınlar da kötü niyete düşebilir; bu onların özgürce yaratan öznel olarak kendi potansiyellerini yalanlamalarından ve Öteki ya da nesne olarak kendi rollerini benimsemelerinden kaynaklanır. Bu, “özgürlükten kaçış” olgusudur. Her bireyin kendi öznel varoluşunu olumlamasının ahlaksal zorunluluğunun yanında, özgürlükten vazgeçmek, kendini nesne haline getirme eğilimi vardır. Bu ahlaken zararlı bir seçimdir, çünkü o zaman edilgin, yabancılaşmış, yitik bir birey durumuna düşen birey, yabancı istemlerin kurbanı olur, aşkınlığından kopar, her türlü değerden yoksun kalır. Ama genellikle, kötü niyet, kadınlar için en az direnmenin de yoludur. Keza, bu yolda yürüyen kişi özgün bir varoluşu üstlenmenin gerektirdiği zahmetten kaçınır. Böylece tam anlamıyla yüklenilen bir yaşamın yaratacağı bunalım ve gerilimden kurtulmuş olunur.¹¹³

İkinci Cins’te kadınların kendi özgürlükleri için sorumluluk almaktaki başarısızlıkları hem kadınların kötü niyeti hem de ataerkil toplumun tuzağı olarak görülmektedir. Ataerkil toplumda, kadınlar, özgürlükleri için sorumluluk almaktansa,

¹¹¹ Simone de Beauvoir, *Konuk Kız*, çev. Bertan Onaran, 4. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1989, s.15.

¹¹² Beauvoir, *Koşulların Gücü*, I. cilt, s. 365-366

¹¹³ Beauvoir, *Kadın-Genç Kızlık Çağı*, s.23.

özgürlüklerini reddetmenin kendileri için daha iyi olduğuna inandırılır. Aslında, ataerkil kadınlık sorumluluğu reddetmek ya da Öteki olmayı, temel olmayanı seçmekle tanımlanır.¹¹⁴ Bunun sonucunda, kadın elinde somut olanaklar bulunmadığı, kendisini erkeğe bağlayan bağı karşılıklılığını düşünmeden hissettiği ve çoğu kez Öteki varlık olmak hoşuna gittiği için özne olmak hakkına sahip çıkmamaktadır.¹¹⁵ Simone de Beauvoir'a göre, Öteki varlık olmayı, erkekle suç ortaklığı etmeyi reddetmek, kadınlar için üst tabakayla varılacak bir antlaşmanın sağlayacağı bütün üstünlüklerden vazgeçme anlamına gelmektedir.¹¹⁶

Kadınların kötü niyeti seçmesi kolay görünse de bu görüntü aldatıcıdır. Çünkü genellikle ötekiliğin kabulü Marilyn Monroe, Zelda Fitzgerald, Sylvia Plath gibi kadınlarda görülen ciddi bir şizofreniye ve ümitsizliğe yol açmaktadır.¹¹⁷

Sartre'ın yolundan giden Simone de Beauvoir'a göre, pour-soi'nın, en-soi'nın sabit konumunu aşmaya çalışması gibi, insan da bir aşkınlık ve bir yücelmedir. İnsanın önünde iki yol vardır; o hem içinde aşkınlığının donmuş bir yansıması bulunan nesnelere kurar; hem de, özgürlüğünü yaratan ileriye doğru bir hareketle kendini aşar.¹¹⁸ İnsan bir tasarı, bir niyet olduğuna göre sevinçleri kadar mutluluğu da tasarır, tasarı olarak vardır. Yürünecek bir yol olmazsa amaç da olmaz. Amaca ulaşınca önümüzde yeni bir yol açılır ve yeni bir yolculuk başlar. Bu hep ileriye doğru bir atılımdır.¹¹⁹

Sartre'ın varoluşçu felsefesini kendine çıkış noktası olarak alan Simone de Beauvoir İkinci Cins'te, en-soi özelliklerini kadınlara, pour-soi özelliklerini de erkeklerle özdeşleştiren bir tutum sergiler.¹²⁰ Beauvoir'a göre, daha ilk göçebe kavimlerden itibaren kadınlara verilen görevler, yani ev işleri ya da analığın verdiği yüklerle bağdaşan etkinlikler kadını içkinliğe yani en-soi zihniyetine, yinelemeye hapseder; bu işler yüzyıllardır hemen hemen hiç değişmeden her gün yinelenirler, hiçbir yenilik getirmezler. Erkeğin durumuysa başkadır; o içinde yaşadığı topluluğu işçi arılar gibi basit bir yaşam süreciyle değil, hayvanlığını aşan edimlerle beslemektedir. Böylece

¹¹⁴ Korcan Yayla, *Simone de Beauvoir'in Feminizm Perspektifi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010, s. 28.

¹¹⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.25 .

¹¹⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.26.

¹¹⁷ Donovan, *a.g.e.*, s.236.

¹¹⁸ Beauvoir, *Denemeler "Pyrrhus ile Cineas"*, s. 129.

¹¹⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.32.

¹²⁰ Korcan, *a.g.t.*, s. 23

kadın en-soi'nin içkin rolüne mahkum edilirken, erkek, pour-soi'nin aşkın ayrıcalıklarının tadını çıkarır. Erkek eylemleri sırasında günü sınır; birtakım erkekler saptar, bunlara giden yollar çizer; böylece varolan bir varlık haline getirir kendini. Yaşamını sürdürebilmek için yaratır; şimdiki zamanı aşar ve geleceğe yönelir. O, yalnızca kendisine verilen dünyayı sürdürmeye çalışmamış; kendisini çevreleyen sınırları parçalamış, yeni geleceğin temellerini atmıştır.¹²¹

Simone de Beauvoir'in yaşamının kendisi varoluşçuluk üzerine temellenmiştir. Düşünce sistemi varoluşçuluk şeklinde nitelendirilmeden önce de bir varoluşçu gibi yaşama dair beklentileri ve hedefleri olduğunu söylemek daha doğru bir tanımlama olacaktır. Bu konu ile ilgili olarak,

“ Kierkegaard'ın öğretisine, Sartre'ın öğretisine katılmak ve varoluşçu olma fikrinin bana çok doğal gelmesinin tek nedeni, tüm yaşam hikayemin beni bu duruma zorlamış olmasıdır. Çocukluktan beri, yaradılışım nedeniyle arzularıma, irade beyanlarıma güvenmeye eğilimliydim. Daha on dokuz yaşımdayken yaşamına bir anlam kazandırmanın, insanın, yalnızca kendi hakkı olduğuna ve bu görevi gerçekleştirecek yeterlilikte olduğuna inanmıştım.”¹²²

şeklinde diyerek açıklama getirir. Bu alıntı dahi, Simone de Beauvoir'in varoluşçuluğunun sadece Sartre'ınkinin bir taklidi olmadığını açıkça göstermektedir. Yapıtlarında, daima büyük bir alçak gönüllülikle söz ettiği iki felsefi deneme yalnızca kendisini kişisel ya da doğrudan ilgilendiren sorunları ve konuları ele almış ve çok kişinin olumsuz ve zor algıladığı felsefeye kendi güvenilir ve yaşam sevinci dolu doğasına uygun olan olumlu, anlaşılır hale getirici bir renk vermiştir. Simone, varoluşçuluğa kadın olarak, kendi kişisel deneyimlerini ve amaçlarını yansıtabilecek somut bir içerik vermek istemiştir.

Görüldüğü üzere Simone de Beauvoir Sartre'ın varoluşçuluk ile ilgili kavramlarını, kendi eserlerinde sıklıkla kullanmıştır. Buna karşın Simone de Beauvoir öz yaşam öykülerinde kendisinin felsefeci değil yazar olduğunu beyan eder. Ancak bunu söylerken aslında “mutlak soyut sistemler” üreten felsefeyi

¹²¹ Beauvoir, *Kadın-Genç Kızlık Çağı*, s. 70

¹²² Romero, *a.g.e.*, s. 73

reddetmektedir. Bu çerçevede, Beauvoir felsefenin en önemli yönünün yalnız başına sistem kurmak olmadığını belirtmekte, filozof olmadığını söylerken bir sistem kurucu ya da teorisyen olmadığını ifade etmektedir. Beauvoir, Hegel'in ve Sartre'ın felsefi doktrinlerini kendi yaşayan deneyim görüşü doğrultusunda sorgulamaktadır. Felsefi sistemleri sorgulayarak aslında Beauvoir, felsefi düşüncenin doğası hakkında felsefi bir beyanda bulunmaktadır. Simone de Beauvoir, dünyayı ve insan bilincini açıklamak için sistem kurmayı reddetmektedir. Onun yerine varoluşçuluğu ve fenomenolojiyi insan durumunun analizi için kullanmıştır.¹²³

Simone de Beauvoir'ın sistematik felsefeyi, felsefi mutlakları reddedişi, Beauvoir'ın Claude Bernard hakkında, 1924 yılında, daha öğrenciyken yazdığı denemede dahi belirgindir. Ona göre, bilimsel buluşlar felsefi mutlakların reddini ve bireyin özgürlüğünü gerekli kılar. Kısa bir öğrenci denemesi olsa da, bu deneme Simone de Beauvoir'ın nesnel ve kesin gerçekliği amaç edinen bilimsel iddialara ilişkin öznel kavramları taraf aldığı göstermektedir. Simone de Beauvoir denemesinde, Bernard'ın çalışmasının, bilimsel gözlem yapılırken, önyargılardan ve tahminlerden uzak durulması gerektiği hakkında olduğunu belirtir. Bernard'a göre, insanın fenomenler hakkında bilgi kazanmasının iki yolu vardır: gözlem ile deney. Gözlem aracılığıyla fenomenlerin varlıkları ortaya çıkarken, deney sayesinde söz konusu fenomenlerin anlamları açığa çıkar. Beauvoir, bir deneycinin düşeceği en büyük hatanın göreceli olan gerçekleri mutlak olarak kabul etmesi olduğunu belirtir.¹²⁴

3.2. Feminizm ve Simone de Beauvoir

Simone de Beauvoir kadınlar konusunda kendi inançları, doğruları, görüşleri ile kendinden sonra gelen feministlere ışık tutmuştur. Onun “kadın doğulmaz, kadın olunur” sözleri çağımızın cinsiyet araştırmacılarına da örnek olmuştur. Kadınların farklı sorunları olduğu görüşü, günümüzde üniversitelerde “Kadın Çalışmaları adı

¹²³ Yayla, *a.g.t.*, s. 31.

¹²⁴ Yayla, *a.g.t.*, s. 32.

altında açılan yeni bölümlerde üst düzeyde araştırmalara olanak hazırlamıştır.¹²⁵ Bu noktada feminizm nedir? Tarihsel olarak nasıl değişimlere uğramış ve hangi akımlar oluşmuştur? Simone de Beauvoir ise bu hareketin ve akımların neresindedir? soruları gündeme gelmektedir. Bu soruların yanıtını bulacak şekilde konu hakkında kısaca bilgi vermek çalışmamızı daha anlaşılır kılacaktır.

Feminizm sözcüğü ilk kez Fransa'da 1837 yılında kullanılmıştır. 1890'lı yıllarda o zamana kadar kullanıla gelen kadıncılık (womanism) teriminin yerini alarak İngilizceye geçmiştir. Feminizm terimini ilk kez Kadın Hakları akımını betimlemek için kullanan kişi ise 1872'de Fransız yazar Alexandre Dumas (oğul) olmuştur. Feminizm, zaman içerisinde kadın hareketlerinin gelişimine ve ilgi alanlarının değişimine paralel olarak farklı anlamlar kazanmış, bu nedenle de birbirinden farklı tanımlamaları yapılmıştır. Farklı tanımlar yapıldığı bilgisi ışığında, feminizm; cinslerin (kadın ve erkeğin) eşitliği kuramına dayanan ve kadınlara eşit haklar isteyen bir akımdır tanımlaması yapılabilir. Bu akım, insanlığın yarısını oluşturan bir demografik grubun ve uygarlık tarihi boyunca hep ikincil konumda yaşamak zorunda kalan bir cinsin (kadınların) bu durumdan kurtuluş hareketinin öğretisidir.¹²⁶

Feminizmi genel bir tasnifle "kadın hakları hareketi" ile "kadının kurtuluşu hareketi" olarak iki kategoriye ayırmak mümkündür. Kadın hakları hareketi içinde yer alan feminist gruplar, geleneksel baskı gruplarının taktiklerini kullanarak siyasi iktidar nezdinde, toplum da kadınların varlığını ve bu çerçevede kadın haklarını savunmayı amaçlamaktadırlar. Bu gruplar, kadın erkek ilişkisini hiyerarşik bir ilişki içermeyen arkadaşlık ilişkisine dönüştürmeye ve bu ilişkiyi toplumsal ilişkilerin merkezine oturtmaya çalışırlar. Buradan yola çıkarak Fransız Devrimi'nin temelini karşı yazılmış olan Mary Wollstonecraft'ın Kadın Hakları Savunması (1792), ilk modern feminizm metnidir. Metinde insan olmaları nedeniyle kadınların da erkekler gibi aynı hak ve ayrıcalıklara sahip olması gerektiği ileri sürülmüştür. Fransız Devrimi, kadınların kendileri hakkındaki düşüncelerine ilişkin düşündürücü ve dönüştürücü etkilerin yaşandığı temel bir süreç olarak ele alınabilir. Öyle ki bu dönemde insan hakları bildirgesi yayınlanmış, kişi hak ve özgürlükleri yasal güvence

¹²⁵ Bakay, *a.g.e.*, s.68-69.

¹²⁶ Altan Yörük, "Feminizm/ler", *Sosyoloji Notları Dergisi*, sayı 7, 2009, s.63.

altına alınmıştır. Ancak insan hakları konusundaki dönüşümün temel noktası sayılabilecek Fransız Devrimi, cinsiyete dayalı ayrımcılığın ortadan kalkması konusun da olumlu bir etkiye sahip olmamıştır. Yaşanan hızlı değişimler, yeni değer ve hakların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kadınlar toplumsal hayatın her alanında esen bu havadan tam olarak faydalanamadıklarını anladıklarında duruma karşı muhalif kıpırdamalar başlamıştır. Her kesimden kadın, konumuna ve ezilme şiddetine göre başkaldırmış; işçi kesimindeki kadınlar ağır çalışma şartlarına ve düşük ücrete, burjuva kadınları ise ekonomik ve siyasal haklardan yoksun bırakılmaya başkaldırmışlardır.¹²⁷

Feminizmin tarihçesine baktığımızda ise, 17. yüzyıl İngiltere’inde feodalizmin bitmesi ve kapitalizmin gelişmesi ile kendini yeni toplumdan dışlanmış bir sosyal kategori olarak hisseden orta sınıf kadınların talepleriyle ortaya çıkmıştır.¹²⁸ 19. Yüzyılın ortalarında kadın hareketi en önemli ilgi odağı olmuştur. Bu doğrultuda kadının seçme hakkı için kampanya yürütülür. Bu hareketin esin kaynağı ise erkelere oy hakkının verilmesinin genişletilmesidir. Bu döneme “ ilk feminizm dalgası” denir ve kadınların erkekler gibi aynı yasal ve siyasi haklara sahip olması talebiyle ayırt edilir. Kadının seçme hakkı öncelikli hedefidir. Çünkü kadınlar seçme hakkına sahip olduğunda cinsiyet ayrımının ve ön yargının hızlıca kaybolacağına inanılıyordu. İlk dalga feminizmi, ilk olarak Yeni Zelanda’da 1893’de yürürlüğe giren kadın seçme hakkının elde edilmesiyle de bitmiştir.¹²⁹

İkinci dalga feminist hareket olarak bilinen 1960’ların sonlarından itibaren feminist söylemler yeni bir boyut kazanmıştır. Bu dönem feminist hareketler Simone de Beauvoir’in “kadın doğulmaz, kadın olunur” görüşlerinden hareketle kadınların erkeklerden farklı oldukları, farklı bir kültüre ve farklı tarzlara sahip oldukları düşüncesinden beslenmiştir. Bununla birlikte ikinci dalga feministler artık cinsler arasında sosyalizasyon yoluyla yaratılan eşitsizlikleri kadının ezilmesinin ana nedeni olarak görmüyorlardı. Tersine kadınların erkeklerden farklı yanlarının kadın özgürlüğünün tohumlarını içerdiği düşünülmekteydi. Erkeklik ve kadınlık arasındaki kutuplaşmayı azaltmak yerine, kadınların tarihsel ve psikolojik deneyimlerinden

¹²⁷ Gül Aktaş, “Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Hacettepe Üniversitesi, Cilt 30, Sayı 1, 2013, s. 59.

¹²⁸ Aktaş, *a.g.m.*, s.60.

¹²⁹ Andrew Heywood, *Siyasi İdeolojiler*, Çev. Ahmet Kemal Bayram, ve Diğerleri, Adres Yayınları, Ankara, 2007, s.290-291.

onlar için güç kaynağı olacak yanlar bulup tanımlanmaya çalışılır.¹³⁰ 1990'ların başında ise yaşanan gelişmelerin sonucunda Üçüncü Dalga feminizmi doğmuştur. Üçüncü dalga feminizm, ikinci dalgaya bir tepki olarak doğmuş ve yeni açılımlarla kadın sorununu gündeme getirmeye başlamıştır.¹³¹ Üçüncü Dalga ifadesi ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde yüksek mahkeme kararlarını protesto etmek için toplanan gençlerin kendilerini Üçüncü Dalga Feministler olarak adlandırmalarıyla ortaya çıkmıştır. Bunlar farklı kültürlere, etnisitelere ve sınıflara bağlı genç ve yaşlı kadınları bir araya getirmeyi amaçlamışlardır. Üçüncü dalga feminizm dört farklı yaklaşımdan oluşmaktadır: interseksiyonalist teori, postmodernist ve postyapısalcı feminist kuramlar, postkolonyal feminist teori ve genç feministlerin yeni nesil gündemidir.¹³²

1990'lara gelindiğinde feminist örgütler artık bütün batılı ülkelerde ve gelişmekte olan ülkelerin bir çoğunda var olur. Bu dönemi şekillendiren iki süreç yaşanmıştır. İlki radikalleşmeden uzaklaşma sürecidir. Yani 1970'lerin başında feminizmi nitelendiren uzlaşmama konumundan geri adım atılmasıdır. Bunun sonucunda "post feminizm" fikrinin yaygınlaşması görülmüş, yani feminist hedeflere büyük ölçüde ulaşıldıkça kadın hareketi feminizmin ötesine kaymıştır. İkinci süreç ise parçalanma sürecidir. Radikal veya eleştirel sınırları gevşetmek yerine feminist düşünce, radikal bir farklılaşma sürecinden geçmiştir. Böylece feminizm içinde ortak bir zemin bulmak zorlaşmıştır. Feminist görüşü bir bütün olarak çözümlemeye imkan tanıyan bir teori geliştirilemediğinden feminist düşünürler Liberalizm, Marksizim, Radikalizm, Varoluşçuluk, Kültür gibi düşünce akımlarının etkisinde kalarak oluşturdukları teoriler ile kadın haklarına alternatif çözüm arayışlarını sürdürmüşlerdir.¹³³ Bu feminist teoriler ise kısaca şöyledir;

Liberal Feminizm ilk ürününü Elisabeth Cady Stanton, 1848' de yayınlanan 'Declaration of Sentiments (Duygular Bildirisi)' isimli çalışmasıyla ortaya koymuştur. Mary Wallstonecraft'ın Haklar Savunusu isimli çalışması da feminist teori açısından çok önemlidir. Wallstonecraft bu çalışmasında kadınların özel

¹³⁰ Aktaş, a.g.m., s. 61.

¹³¹ E. Müge Barutca, *Kadın Deneyiminin Ortaya Çıkarılmasının Olanığı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s.5.

¹³² Emine Türkoğlu, *Uluslararası İlişkiler Kuramında Feminizm*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2015, s.12.

¹³³ Heywood, *a.g.e.*, s.292.

alanlarından çıkıp kamusal alana dahil olmaları gerektiğini vurgulamıştır. ¹³⁴ Vurgulanması ve üzerinde durulması gereken noktanın eğitimdeki fırsat eşitliği olduğunu savunur. Eşit eğitim imkanlarının erkek ve kadın arasındaki eşitsizliği gidereceği üzerinde durur. Liberal feminist kuram tam olarak kadının özgürlüğe kavuşmasının ekonomik olarak erkekten bağımsızlaşmasına ve onunla eşit haklara sahip olmasına bağlı olduğunu savunur . Bu nedenle liberal görüşe göre, kız ve erkek çocuklar ayırım gözetilmeksizin aynı eğitim imkanlarından eşit olarak yararlanabilmelidirler. ¹³⁵ Liberal feminizmin felsefi temeli, bireycilik ilkesine dayanır. Buna göre beşeri birey çok önemlidir ve dolayısıyla bütün bireyler eşit ahlaki değerdedir. Cinsiyet, ırk, renk, inanç veya dinine bakmaksızın bireyler eşit muamele hakkına sahiptir. ¹³⁶

Radikal feministler 1960'lı yılların sonlarında ortaya çıkmış ve 1970'li yıllara damgasını vurmuşlardır. Bu “eylemci kadınlar” 1960'ların radikal ve tepkisel hareketleri olarak görülen; 68 öğrenci olaylarının, çevreci protesto hareketlerinin, anti nükleer hareketin, Vietnam Savaşı sonucu oluşan savaş karşıtlığı hareketinin, anti bilim hareketinin ve liberal feministler öncülüğünde gerçekleşen medeni haklar mücadelesinin gerektirdiği siyasal etkinliklere katılan kadınlardır.¹³⁷ Radikal feministlerin bir kısmı kadınların özgürlüğüyle cinsel özgürlüğün aynı şeyler ifade ettiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca tecavüzün kadına karşı uygulanan bir terör türü olduğunu savunmuşlardır.¹³⁸ Radikal feministler, kadınların ezilmesinin sebebini, ataerkillik, ataerkil aile, hatta ataerkil kapitalizm olarak sıralar.¹³⁹

Sosyalist feministler, 20. Yüzyılın ikinci yarısında belirgin hale gelmiştir. Bunlar; liberallerin aksine sadece eşit yasal haklar veya eşit fırsatlar elde ederek kadınların siyasi veya yasal dezavantajların ortadan kaldırılabilmesine inanmazlar. Sosyalist feministler, cinsiyetler arasındaki ilişkinin sosyal ve ekonomik yapının kendisinden kaynaklandığını ve hiçbir sosyal devrimin, kadına gerçek bir özgürlük umudu vermeyeceğini ileri sürerler.¹⁴⁰ Kadınların emeğinin kocaları tarafından

¹³⁴ Donovan, *a.g.e.*, s. 33.

¹³⁵ Aktaş, *a.g.m.*, s. 62.

¹³⁶ Heywood, *a.g.e.*, s.304.

¹³⁷ Yörük, *a.g.m.*, s.69.

¹³⁸ Donovan, *a.g.e.*, s. 277.

¹³⁹ Aktaş, *a.g.m.*, s. 63.

¹⁴⁰ Heywood, *a.g.e.*, s.307.

sömürüldüğüne dikkat çekmişlerdir. Engels'in öngördüğü gibi kadınlar, toplumsal emek gücüne katılarak özgürleşmek yerine iki işi birden yapmak zorunda kalmışlardır: kamusal alanda ücret için çalışmak, fakat özel alanda ücretsiz ev işi yapmaya devam etmek. Engels'e göre bu durum, kapitalist düzende kadınların özel alanda ev işleriyle sınırlı tutulmalarına ve çalışma hayatından dışlandıkları sürece toplumsal bağlamda erkeklerle eşit olanaklara kavuşamayacağına işaret etmektedir.¹⁴¹

Postmodern feminizm kökenlerini varoluşçuluk ve varoluşçu feminizmde, yapısalcılık ve postyapısalcılık (postmodernizm) ile Linguistik Feminizm de denen Yeni Fransız Feminizmi'nde bulmaktadır.¹⁴² Modernizme eleştirilerin başladığı bir dönemde, Simone de Beauvoir'ın Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk) ile uyumluluk içerisindeki düşünümelleştirmeleri, hem kadın deneyiminin literal kullanımının gündeme gelmesine hem de, kadınların neden ikinci cins (cinsiyet) olduğu sorusunun sorulmasıyla postmodern feminizmin oluşmasına zemin hazırlamıştır.¹⁴³ Simone de Beauvoir *İkinci Cins* isimli kitabında “kadın doğulmaz kadın olunur” söylemi ile kadınların rollerinin doğadan değil yüzyıllardır sürmekte olan ve kadınlarında içselleştirmiş olduğu toplumsal ön yargılar ve geleneklerden kaynaklandığını ileri sürmüştür. Beauvoir, kadının ev kadınlığı görevinin onu aşkın bir varlık olmaktan uzaklaştırdığı, evlilik kurumunun kadını ikincilliğe mahkum ettiği ve kadınların mutlaka bir meslek edinerek ekonomik yönden özgür olmaları gerektiğini ifade etmiştir. Beauvoir'in bu görüşlerinden etkilenen ve 1990'lardan itibaren hızla gelişen ikinci dalga feminist hareket, 19. yüzyılın temel hedefi erkekle eşit olmak olan liberal feminizmden farklı olarak kadınların erkeklerden farklı oldukları, farklı bir kültüre ve farklı tarzlara sahip oldukları düşüncesini içerir.¹⁴⁴

Kültürel Feminizm de aydınlanmacı liberal feminizme erken bir tepki hareketi olarak gelişmiştir. Kültürel feminist geleneğini ilk başlatan kadın 19. yüzyılda Kadın (Woman in the Nineteenth Century)(1845) adlı eseriyle Margaret Fuller'dir.¹⁴⁵ Kültürel feminizme göre, kadınlara ilişkin kültürel tanımlamalar biyolojik farklılıklardan öte toplumsal çevrenin ürünüdür ve kadınlara ilişkin geleneksel

¹⁴¹ Aktaş, *a.g.m.*, s. 64.

¹⁴² Yörük, *a.g.m.*, s.70.

¹⁴³ Barutca, *a.g.t.*, s.67.

¹⁴⁴ Aktaş, *a.g.m.*, s. 65.

¹⁴⁵ Yörük, *a.g.m.*, s.66.

değerler sistemi özel alandan başlayarak kamusal alana doğru yayılır. Eğer durum böyleyse o zaman kadına/kız çocuklarına ve dolayısıyla erkeğe atfettiğimiz özellikler değişebilir olarak görülmelidir. Kültürel feminizm, kültürün maskülen kimliğine ek olarak feminen kimliğinin varlığını ortaya koymayı ve kültürün cinsiyetsizleştirilebilmesini hedefler. Bu teoriyi savunanlar, kadınların toplumdaki ikincil ve baskı gören konumunun toplumun kültür yapısına göre temellendiğini düşündüklerinden kültürün kadını neden bu şekilde konumlandığını ve bu tanımlamaların nasıl dönüştürülebileceğini açıklamaya çalışırlar.¹⁴⁶

Görüldüğü üzere Simone de Beauvoir'ın feminist hareketlerin gelişmesi ve değişmesinde büyük katkıları olmuştur. Bu aşamada ise Simone de Beauvoir'ın feminizm hakkındaki görüşlerinin neler olduğu ve ne tür çalışmalarda bulunduğu sorusu ortaya çıkmaktadır. Öncelikle Simone de Beauvoir 1949'lu yıllarda, İkinci Cins isimli kitabını yazdığı sıralarda kendisini feminist olarak kabul etmez. Ancak 1970'lere doğru bu düşüncelerinde değişiklik olur ve kendisini feminist olarak tanımlamaya başlar.¹⁴⁷ 1970 yılının sonunda, Fransa'da kürtaj yasasını değiştirmek üzere bir yasa teklifi verilir. Bu yasayı ılımlı ve yetersiz bulan genç kadınlar, Simone de Beauvoir ile iletişime geçerek, kamuoyunu uyarmak üzere düzenledikleri eyleme katılmasını önerirler. Simone bu teklifi kabul ederek 1971 yılının baharında *Nouvel Observateur* dergisinde yayınlanan ve "343'ler bildirisi" diye bilinen ünlü metne imzasını atar. Kürtajın yasak ve cezai yaptırıma bağlı olduğu bir dönemde 343'ler kürtaj yaptırmış olduklarını açıklamaktaydılar. Bundan sonra da Simone de Beauvoir feministlerle ilişkisini sürdürerek yürüyüş ve işgal gibi eylemlere katılır. Bu tutumu teorik açıdan eski konumunu korumasına karşın, taktik ve pratik alanda tutumunu değiştirdiğinin göstergesidir. Yaşamının geri kalan kısmında da mücadelesini kararlılıkla sürdürmüştür.¹⁴⁸ Kürtaj ve kadına karşı şiddet konularında aktif olarak çalışan Simone, "Kadın Sorunları" adlı önemli bir feminist gazetenin yayın direktörlüğünü yapmış, 1974 yılında ise Kadın Hakları Komisyonu'nun başına

¹⁴⁶ Aktaş, *a.g.m.*, s. 65.

¹⁴⁷ Romero, *a.g.e.*, s.132.

¹⁴⁸ Şirin Tekeli, "Hümanist bir Feminist: Simone de Beauvoir", *Yıkılmış Kadın*, Simone de Beauvoir, Çev. Harika S. Şeren, 1. baskı, İstanbul, Kaynak Yayınevi, 1983, s.5-6.

geçmiştir. “Kadın ve öteki” konusunu *Pyrrhus ve Cineas*, *Başkalarının Kanı*, *Konuk Kız* ve *İkinci Cins* isimli kitaplarında ele almıştır.¹⁴⁹

Simone de Beauvoir bir aşkınlık feministidir. Ona göre aşkınlık, insanın yeni tasarımlarla bulunduğu noktadan daha üst noktalara doğru harekette bulunması, yani varlık amacına ulaşmasıdır. Simone, kadına hakiki aşkınlığın yolunu gösterirken kendi olmanın, özgür olmanın yalnızca çalışma ve üretme yoluyla gerçekleşebileceğinde ısrar eder. Ev içi emek ve çocuk yetiştirme kadının aşkınlığını gerçekleştirdiği faaliyetler değildir. Ev kadını olmayı, çocuk yetiştirmeyi seçmek, bağımlılığa mahkumiyeti seçmektir. Buna karşın, cinsiyetler arasında Beauvoir’ın hedeflediği anlamda ideal bir eşitlik durumu ortaya çıktığı zaman annelik kadının kendisi olmasını engellemeyecek bir biçimde yaşantılanabilir. İkinci dalga feminist düşünce içinde Beauvoir’ın ev içi emeğe ve anneliğe hiçbir değer vermemiş olması çok eleştirilmiştir.¹⁵⁰

Simone de Beauvoir’ın feminizm anlayışı yaşam ve eylemle içiçelikten kaynaklı olarak değişikliklere uğramıştır. Bir bütün olarak alındığında eklektik olarak nitelendirilebilecek olan bu feminizm anlayışı, zaman içinde üç uğrakтан geçmiştir. Birinci uğrak; kurtuluş sorununu, kadınların tek tek kendilerini dönüştürmeleri gereğine bağlayan, bilinçlenme ve seçim-irade sorununun ağırlık kazandığı, İkinci Cins dönemine rastlar. İkinci uğrak, soğuk savaş yıllarında gündeme gelmiştir. Bu dönemde, feminist olmadığını savunma noktasına varan Simone, kadının kurtuluş sorununu, sosyalizm sorunsalına bağlar. Üçüncü uğrak ise var olan sosyalizmlerin kadınların kurtuluşunu sağlamakta yetersiz kaldıkları saptamasından kalkarak geldiği, sınıf mücadelesiyle kadın kurtuluşu mücadelesinin iç içe yürütülmesi gerektiğini savunduğu son aşamadır. Bu aşamada, İkinci Cins’in teorik çatısının doğruluğunu hala savunduğu göz önüne alınırsa, bu son uğrağın, onun farklı yaklaşımları bağdaştırmaya çalıştığı bir sentez çabasını içerdiği de söylenebilir.¹⁵¹

Simone de Beauvoir’ın,

¹⁴⁹ Bakay, *a.g.e.*, s.52.

¹⁵⁰ Zeynep Direk, “Simone de Beauvoir: Abjeksiyon ve Eros Etiği”, *Cogito*, Sayı: 58, 2009, s. 29.

¹⁵¹ Tekeli, *a.g.m.*, s.10.

*“ bugün feminizmden sınıf çatışmasına koşut olarak doğrudan doğruya kadınları ilgilendiren talepler etrafında mücadele vermeyi anlıyorum ve bu bağlamda kendimi bir feminist olarak görüyorum.1950’den bu yana hiçbir şey kazanmadık. Sosyal devrim de bizim sorunlarımızı çözmeyecek. Oysa kadınların sorunları, insanlığın yarısından fazlasını ilgilendiriyor. Onun için şimdi, bunların önümüzdeki en temel sorunlardan olduğunu düşünüyorum. Kısacası eskiden sınıf çatışmasının cinsler savaşından önce geldiğini düşünürdüm. Bugün ise iki savaşın birlikte yürütülmesi gerektiğine inanıyorum”*¹⁵²

şeklindeki açıklaması feminist anlayışının değiştiğinin bir göstergesidir.

Feminizm anlayışının değişmesinde radikal feministlerden aldığı iki tez etkili olmuştur. Birincisi; kadınların, kapitalist toplumlarda “ev içi emeğinden” sorumlu tutulan, böylece toplumsal yeniden üretimi karşılıksız olarak yerine getiren bir kategori oluşturmalarıdır. Bu ise kadın sorununun kapitalist toplumlarda çözümsüz kalmasına neden olur. ikincisi ise, varolan sosyalizmlerin kadının toplumdaki ikincil konumuna ve ezilmesine bir çözüm getirmediğinin anlaşılmasıdır. Çünkü, üretim ilişkilerinin değişmesi, bireylerin kendi aralarındaki ilişkilerin değişmesini gerektirmez. Yeni feministlerin kendi kaderlerini bugünden ellerine almaya dair kararlılıklarına hak verir. Bu doğrultuda Beauvoir’e göre tek çıkar yol, kadınların, başkalarınınca bir ütopyanın kurulmasını beklemeden “eşitlikçi bir sosyalizm” için mücadeleye girmesi, yani feminizmle sosyalizmin somutta bağdaştırılmasının denenmesidir. Burada ise her kadına sorumluluk düşmektedir. Simone de Beauvoir aile konusunda, Shulamith Firestone ile birlikte, bu kurumun çocuklar gibi kadınları da köleliğe mahkum ettiğini düşünmektedir. Ama ailenin ortadan kaldırılması gerektiği teorisini, yerine ne konulacağı bilenemediği sürece geçersiz bulur. 1970’lerde gündeme gelen ve çok sayıda çocuğun ortak sorumluluğunun çok sayıda yetişkin kadın ve erkek tarafından üstlenildiği “yeni aile” yada “komün” türü deneylerin ise bir model oluşturmak için yeterli sayıda olmadığı düşüncesindedir.¹⁵³

Simone de Beauvoir feminist kuram içinde eşitlik talebini güçlü bir biçimde dile getirmiş bir düşünür olarak anılır. O, feminizmi kadın hakları tarihine göre

¹⁵² Tekeli, *a.g.m.*, s. 13.

¹⁵³ Tekeli, *a.g.m.*, s. 14-15.

anlatırsak bir “birinci dalga feministi”, “bir eşitlik feministi”dir. Oysa denebilir ki, o eşitlik içinde farklılığı ister. Kadının erkek dünyasına girmesiyle ortaya çıkan farklılık, temelini kadının ve erkeğin arzularının farklı olmasında bulur. Kadının “sınırlı kadın durumu”nu aşmasından sonra ortaya çıkan yeni durumda kadın da erkek gibi sevebilecektir. Halbuki sınırlı durumu içinde aşk kadının tüm varlığından vazgeçmesidir ve onu bir bağımlılık ilişkisi içine sokar. Eşitlik içindeki aşkta taraflardan hiçbiri diğeri için kendi varoluşundan vazgeçmez. Özgürlük içinde aşk kadının eşitliğe inanmasını ve gerçekten de erkeğe eşit olmasını gerektirir. Bu yeni durumu Beauvoir bir kendini sakınma ilişkisi olarak değil, “ karşılıklı bir cömertlik hali” olarak betimler.¹⁵⁴

Simone de Beauvoir kadın-erkek ilişkileri, aşk ve cinsellik konularında, bu konuların yeniden ele alınıp, kadınların gözünden tanımlanması gereği yönünden çoğu feministle birleşir. Ancak bazı feministlerin erkeğin, kadın yaşamında cinsellik dahil oynayabileceği rol olmadığı görüşüne katılmaz. Kadını bir kadınlar getosuna kapatmak ona son derece itici gelir. Kadının cinsel yaşamıyla ilgili olarak kimi feministin, Masters ve Johnson’un ünlü araştırmasından yola çıkarak benimsediği ve Freud’un tezini alt üst eden “tek gerçek orgazm, klitoridyen orgazmıdır” görüşünü de benimsemez. Ona göre laboratuvar deneyleri, karmaşık bir insan ilişkisi olan cinselliği çözümlenmeye yetmez. Önemli olan kadının cinsel haz hakkının tanınmasıdır. Bu hakka kavuşan her kadın, nasıl bir haz aradığını kendi somut yaşamında, özgürce tanımlayabilmelidir.¹⁵⁵

Beauvoir arzunun, bedensel tecrübelerin farklılığını eşitlik talebini bir yana bırakarak ifade etmeye çalışan feministlere mesafe alır. Kadının doğayla ilişkisini yeniden kurmaya çalışan, annelik duygusunu yücelten, kadının kendi bedeniyle ilişkisini düşünmeye çalışan feministler, Beauvoir’a göre, geleneksel dışı değerleri yükselterek kadını yine içkinlikteki, domestik alandaki geleneksel rolüne mahkum etmektedirler. Abjeksiyon mantığı uyarınca, geleneksel kadınlık değerlerinin yüceltilmesi ile kadının değersizleştirilmesi ve aşağılanması bir madalyonun iki yüzü gibidir. Kutsallaştırma jestinin gerçekte kadını susturmak için kullanıldığını, kendilerini feminist olarak tanımlayan bazı feministler her zaman gerektiği kadar

¹⁵⁴ Direk, *a.g.m.*, s. 32.

¹⁵⁵ Tekeli, *a.g.m.*, s. 15.

açık bir biçimde görememektedir. Kadını “öteki” olarak düşünmek onu “ikinci cinsiyet” olma konumunda kalmaya itmektir. Simone de Beauvoir’a göre, toplumsal cinsiyet farklılıklarını vurgulayarak kadınlar için özel bir statü isteyen her konum sorun çıkaracaktır. Feministlerin kadınlar hakkındaki geleneksel fikirleri yeniden devreye sokacak girişimlerden kaçınmaları gerekir, çünkü bu girişimler kadınları özgürlük mücadelesinden alıkoyma sonucunu doğurur.¹⁵⁶

Simone de Beauvoir, feminizmi erkek düşmanlığına dönüştüren ve erkeklere duydukları nefreti, onlara atfettikleri “erkeksi model” denilen her şeyi reddetme noktasına götüren kadınlarla da aynı görüşte değildir. O, salt kadına özgü birtakım yeteneklerin, değerlerin, yaşam tarzlarının bulunduğuna inanmaktadır. Bu, ayrı bir kadın doğası olduğunu kabullenmek, kadınları ezilen konumda tutmak için erkeklerin icat ettiği bir miti benimsemek olur. Kadınların hedefi, kendilerini kadın olarak gerçekleştirmek değil, eksiksiz insanlar olabilmek olmalıdır. Tüm bu bilgiler ışığında Simone de Beauvoir’ın feminizmi “hümanist feminizm” olarak nitelendirilir.¹⁵⁷

İnsan yeteneklerinin hiçbirinin köreltilmesine razı olmayan Simone de Beauvoir’ın feminizmden beklediği, kadınların kendilerinde var olan tüm yetenek ve potansiyellerini sonuna kadar geliştirebilecekleri bir ortamın hazırlanmasına çalışmasıdır. Bunu gerçekleştirmede birinci sorumluluk ise tek tek yada birlikte, öncelikle kadınlara aittir.

¹⁵⁶ Direk, *a.g.m.*, s.35.

¹⁵⁷ Tekeli, *a.g.m.*, s. 16.

II. BÖLÜM

1.İKİNCİ CİNS'İN İNŞASINA GİDEN YOLDA KAVRAMSAL TEMEL

Simone de Beauvoir *İkinci Cins* isimli eseri ile kadın sorunlarını, kadının var olmasını, kadınların neden ötekileştirildiğinin nedenlerini dayanakları ile ele almıştır. Bunu yaparken öncelikle kadın nedir? sorusu ile o güne dek yapılan tanımlarla kadını tanımlamaya çalışır. Ona göre, hiçbir erkek kendisini belli bir cinsin üyesi olarak kabul etmekle başlamaz, erkek oluşu onun kendiliğindedir. Ancak kadının ise kendisini tanımlaması gerekirse öncelikle “ben bir kadınam” şeklinde ifade etmesi gerektiğini belirtir.¹⁵⁸

İkinci Cins'te kadınların durumuna, “varoluşçu etik” perspektifinden yaklaşır. Buna göre insanların varoluşu, doğanın onların önüne koyduğu engellerin ve zorlukların aşılmasıyla mümkün olabilir. Yeryüzünü yarattığı araçlarla değiştiren ve geleceği şekillendiren tek yaratık insandır. İnsan olmak; yaratmak, icat etmek ve yaşama bu yoldan anlam vermek demektir. Ürettiğimiz, yeniden üretimle yetinmediğimiz ölçüde insanızdır. Bu anlamda, biyolojik yeniden üretim devresinin saçmalığını kırma, özgürleşmeye başlamanın ilk adımıdır. İnsanı insan yapan, kendi yaratısı, icadı, üretimi olduğu sistemin içinde başlar. Çünkü tarih boyunca bugünkü yaşama anlam veren tek ölçüt, insanın önündeki açık gelecektir. Bugünü yalnız gelecek yargılar. Zorlayıcı koşulları aşarak özgürleşmeyi aramaktan vazgeçen, var olan koşullara teslim olan, insan doğasına ters düşmüş, otantik olmaktan çıkmıştır. Bu amaç için mücadele etme özgürlüğü elinden alınmış insan ise ezilmektedir. İşte kadınlığın dramı da bu noktada başlar. Çünkü tarih boyunca insan olma hakkı kadınlara hep çok görülmüştür. Kitabında bunun nedenleri ayrıntılı bir şekilde araştırır.¹⁵⁹

Genel toplumsal kuralları göz önünde bulundurarak kadının erkeğe göre belirlenip ayrıldığını, kadına verilen dişi sıfatının da erkeğe göre cinsel bir tema

¹⁵⁸ Beauvoir, *Kadın-Genç Kızlık Çağı*, s. 16.

¹⁵⁹ Tekeli, *a.g.m.*, s.10-11.

olduğunu, kadının temel varlığın karşısında temel olmayan bir varlık olduğunu, dolayısıyla erkeğin Özne yani Mutlak Varlık, bunun karşısında ise kadının Öteki Cins haline geldiğini ifade eder.¹⁶⁰ Bir öznenin ancak başka öznelere karşı çıkararak kendisini ortaya koymaya çalıştığını, temel varlık olarak kendisini olumlamak, öteki varlığıysa temel olmayan varlık, nesne durumuna sokmak istediğini belirterek kadının erkekler tarafından nasıl ötekileştirildiğini açıklar.¹⁶¹

Yüzyıllardır kadında yapılan bu ötekileştirme ve nesneleştirme karşısında nasıl oluyor da kadın boyun eğer sorusunu yöneltir. Bunun sebeplerini ise azınlık ve çoğunluk dengesinden açıklamaya çalışır. Bunun yanı sıra güçlünün zayıfı ezdiğini, kadının ise zayıf kaldığı için bu durumda olduğunu belirtir. Ancak toplumun iki ayrı cinse bölünemeyeceğini, kadın-erkek eşliğinin iki parçanın birbirine kenetlendiği bir temel birlik olmasına karşın, kadın bu iki parçasında birbirine gerekli bütünlüğün içinde öteki varlık haline geldiğini ifade eder.¹⁶²

Simone de Beauvoir kadının durumunu açıklarken varoluşçu görüş açısından yararlanır. Ona göre; her özne kurduğu tasarılar aracılığıyla kendini aşkınlık biçiminde, somut olarak ortaya koyar. Özgürlüğünü öteki özgürlüklere doğru sürekli olarak kendini aşarak tamamlar. Şu anki varoluşun doğrulanması onun açık bir geleceğe açılmasıyla olabilir. Bir aşkınlık içkinliğe dönüştüğünde ise, varlık “kendi içinde varlık”, özgürlük ise yapay hale gelir ve yozlaşır. Özne bu duruma razı olmuşsa bu ahlaksal bir kusurdur, ancak zorla katlanmışsa yoksun bırakılma ve ezme var demektir. Kadının durumunu ise,

“Her insani varlık gibi bağımsız bir özgürlük olan kadının, erkeklerin kendisini Başka, Öteki varlık olmaya zorladıkları bir dünyada kendini keşfedip seçmesidir: hep bir nesne haline getirilip dondurulmak; aşkınlığı kendi dışındaki özsel, buyurgan bir bilinç tarafından sürekli olarak aşılabacağından içkinliğe kapatılmak istenmektedir. Kadının dramı, kendini hep özsel varlık olarak ortaya koyan her öznenin temel hakkıyla onu özsel

¹⁶⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.17.

¹⁶¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 18.

¹⁶² Beauvoir, *a.g.e.*, s.21.

olmayan varlık diye kabul eden bir durumun isterleri arasındaki çatışmadır”¹⁶³

şeklinde belirtir.

Simone de Beauvoir kadının durumunu incelerken bazı görüşleri esas almıştır. İncelemesinde, bu görüşlerin hangi noktalarda kadının durumunu açıklamaya yetmediğini ortaya koymaya çalışmış ve çeşitli sonuçlara ulaşmıştır. Yapmış olduğu inceleme ve elde etmiş olduğu sonuçlar şöyledir;

1.1. Kadının Durumunu Ortaya Çıkaran Sebeplerin Biyolojik Veriler, Ruh Çözümsel Görüş ve Tarihsel Maddecilik Görüşünden Yararlanılarak Değerlendirilmesi

Simone de Beauvoir kadın ve erkek arasındaki olagelmiş eşitsizlikleri ve bunların sebeplerini kavramsal temele oturtarak incelemiştir. Öncelikle biyolojik özellikler ve bu özelliklerin kadında yarattığı dezavantajları ortaya koymuştur.

Simone de Beauvoir bu özellikleri ortaya koyarken öncelikle kadına atfedilen “dişi” kavramı üzerinde durmuştur. “Dişi” sıfatının özellikle erkekler tarafından bir küfür olarak kullanıldığından ve bu terimin kadını cinsine kapattığından ötürü kötü anlam taşıdığını belirtir.¹⁶⁴ Kadın ile erkeğin doğumundan itibaren ortaya çıkan cinsel farklılıkları ve bu farklılıkların kadın açısından kadına dezavantaj sağladığını ifade eder. Erkeğin gelişmesinin doğumundan ergenlik çağına dek düzenli gerçekleştiğini, sperma üretiminin ergenlik çağına başladığını ve yaşlılığa dek kesintisiz olarak sürdüğünü, dolayısıyla erkeğin gelişiminin basit olduğunu, ancak kadının durumunun daha karmaşık olduğunu ifade eder.

İnsan soyu daha doğduğu an kadını ele geçirmiştir ve onda kendini var etmeye çalışır”¹⁶⁵

¹⁶³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.32.

¹⁶⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.35

¹⁶⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 38.

diyen yazar, kadında her ay yaşadığı yumurtlamaya bağlı olarak görülen üremeye tutsaklığın başka memelilerde bulunmadığını ifade eder. Kadının yaşamı boyunca görülen ergenlik sırasındaki bunalımları, aylık, uzun ve çoğunlukla zor gebelikleri, sancılı ve kimi zaman tehlikeli doğumları kadınların erkekler açısından yazgısını güçleştirdiğini belirtir.

Beauvoir'a göre, ne erkeklerin biyolojik ayrıcalıkları ne de kadınların fiziksel zayıflığı ve buna bağlı olarak üretim kapasitelerinin erkeklere nazaran daha düşük olması erkekleri ezen, kadınları ezilen konumda bulunmalarını zorunlu bir biçimde gerektirmemiştir. Burada mantıksal bir zorunluluk bulunmaz. Kadın çocuk doğurduğu ve doğurduğu çocuklara baktığı için dünyada erkek gibi çalışmamış, onun gibi düşünememiş ve erkeğin diğer erkeklerle beraber kurduğu birlikte olmaya katılamamıştır. Doğurma veya doğurmama gibi biyolojik olgular, erkek açısından biyolojik ayrıcalık haline dönüştüren şey değildir. Burada önemli olan, iş bölümünün cinsiyetlendirilmiş olmasıdır. Kadının doğurganlığı erkek tarafından yaşamın gizemine asimile edildiğinden erkek onda kendi benzerini tanımamış ve kadının girdiği bu radikal başkalık boyutu onun ezilmesine yol açmıştır.

Simone de Beauvoir Ruh Çözümsel Görüşten yararlanarak belirtmiş olduğu kadının durumunu ele alır. Ruh Çözümsel Görüş içerisinde, Sigmund Freud ile Alfred Adler'in kadın ile ilgili olarak yaptığı değerlendirmelerinden eksik olarak nitelendirdiği yönleri ele almıştır. Bu görüş içerisinde özellikle Freud'un, kadının cinselliğinin erkeğin ki kadar geliştiğini kabul etmesine rağmen kadını ayrı bir cins olarak ele almadığını belirterek eleştirir. Buna göre; yaşam enerjisi, ister kadında ister erkekte ortaya çıksın, sürekli ve düzenli bir biçimde erkeksi bir öz taşıyor şeklinde belirttiğini, kadının yaşam enerjisini kendi özgünlüğü içinde ele almadığını, dolayısıyla kadınsal yaşam enerjisini genel insan yaşam enerjisinin karışık bir sapması olarak gördüğünü ifade eder.¹⁶⁶ Yine Freud'un ileri sürdüğü *Electra Karmaşasının* kadınsal yaşam enerjisinin özgün betimlemesine dayanmadığını, duygusal yanının eksik olduğunu, ayrıca babanın üstünlüğünün toplumsal bir olgu olduğu yönünün yadsındığını belirterek, kadının yazgısını açıklamakta yetersiz kaldığını ifade eder.¹⁶⁷

¹⁶⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.45

¹⁶⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 48

Adler insan yaşamının gelişmesini, yalnızca cinsellik üstüne değil kişiliğin tümü içerisinde oturtmaya çalışır. Ona göre; insanoğlu birtakım amaçlar güden bir varlıktır. Adler'in kuramına göre insan dramı üç andan kurulur. Her bireyde bir güç isteminin yanında bir de aşağılık duygusu vardır. Kadında yer alan aşağılık duygusunun dışılığın utançla reddedilmesi biçiminde olduğunu, aşağılık duygusunun yalnızca penis eksikliğinden değil, küçük kızın bulunduğu durumun bütününden ileri geldiğini ifade etmektedir. Ancak her ikisinde de kadının dramının, erkeksi eğilimleriyle kadınsı eğilimleri arasındaki çatışmaya indirildiği için Beauvoir eleştirir.

Simone de Beauvoir, cinselliğin insan yaşamında yer alan rolünü yadsımamaktadır. Var olan bireyin cinsli bir vücut halinde olduğunu, vücut ve cinselliğin somut anlatımları ile bunların anlamını yine varlıktan, varoluştan açıklanabileceğini belirtir.¹⁶⁸ Bunu açıklarken Sartre'in görüşünden yararlanır. Buna göre; Ruhçözümcülerin insanoğlunun ilk doğrusunun, kendi vücudu ile toplum içindeki benzerlerinin vücuduyla kendisi arasındaki ilinti olduğu şeklinde kabul ettiklerini, ancak insanoğlunun, kendisini çevreleyen ve çalışmayla, oyunla, canlı hayal gücünün bütün deneyleriyle yakalamaya çalıştığı dünyanın özüne daha çok önem verdiğini, dünyanın tümü aracılığıyla varoluşa katılmak istediğini, toprağı yoğurup çamur yapmak kadar arzulanan kişiye sarılıp yatmanın normal etkinlikler olduğunu, ancak insan gözünü yalnızca cinsel simgelere diktiği zaman yanıldığını belirtir. İnsanın hayata olan ilgisinin libidodan değil yaşam enerjisinden, yani hayatın gerçekliklerinin insan tarafından keşfedilişinden ileri geldiğini ifade eder.¹⁶⁹

Simone de Beauvoir Tarihsel Maddecilik görüşünden yararlanarak kadının yazgısını oluşturan sebepleri ortaya koymaya çalışır. Tarihsel Maddecilik kuramına göre; insanlık bir hayvan türü değil, tarihsel bir gerçekliktir. Biyolojik farklılıkları kabul etmekle birlikte, kadında erkekte toplumsal, tarihsel varlıklardır. Bu yüzden biyolojik farklılıklar ancak iktisadi ve toplumsal yapı içerisinde başka anlam kazanırlar. İnsanlık tarihinde görülen teknik gelişmelerle çok şey değişmiştir. İlkel dönemlerde, yani bedensel güce daha çok ihtiyaç duyulan dönemlerde, kadının bedensel zayıflığı onu erkekten geri bırakmaktaydı. Ancak teknik gelişmelerle

¹⁶⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.51.

¹⁶⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.52.

birlikte, bedensel güce daha az ihtiyaç duyulmaya başlanmış, böylece kadın erkeğe eşit olma fırsatını yakalamıştır. Kadına, analığın verdiği görevlerde destek verilmesi, çok çocuk sahibi olma konusunda baskı yapılmaması, dilediği kadar çocuk sahibi olmasında özgür bırakılması halinde analık görevleri hafifler. Dolayısıyla kadın erkeğin sahip olduğu olanaklara ulaşma fırsatını yakalayabilir.¹⁷⁰

Simone de Beauvoir Tarihsel Maddecilik Görüşü içerisinde Engels'in görüşü üzerinde durur. Engels'in ileri sürdüğü tekniklerin tarihçesine bağlı olarak kadının öyküsünü ele alışı değerlendirir. İkel dönemlerde, kadın emeği erkek emeğine eşitken, tarımın gelişmesi ve erkeğin üretici olarak çalışması sonucunda kadının emeği erimiştir. Toprağı işlemek için insanoğlu, başka insanları köle haline getirip çalıştırmaya başlar. Böylece özel mülkiyet ortaya çıkar. Toprağa ve kölelere sahip olan erkek kadına da sahip olur. Toprak mülkiyeti beraberinde ana hukukun yerine baba hukukuna bırakır. Güçlenen erkek kölelerle ve yosmalarla keyfince yatar. Törelere, kadına izin vermez. Böylece kadının toplumsal ezilişinin iktisadi olarak ezilişine bağlı olduğu sonucuna varır. Her iki cins arasındaki eşitlik ise ancak yasalar önünde eşit oldukları zaman gerçekleşebilecektir. Bunun gerçekleşebilmesi kadının kamu sanayisine girmesini gerektirmektedir.¹⁷¹

Simone Engels'in görüşünü, ortak yaşayıştan özel mülkiyete nasıl geçildiğini açıklamadığı için eleştirir. Dolayısıyla özel mülkiyetin, kadını köleleştirip köleleştirmede de bilinememektedir. Özel mülkiyet fikri ancak var olan bireyin kökensel durumundan yol çıkıldığı zaman anlam kazanır ve varlık bilimsel alt yapıyı zorunlu kılmaktadır. Kişi kendisini olumlamak ister. Bunu ise, birtakım araç ve gereçler yapıp dünyayı ele geçirerek ve kişiliğini oluşturarak yapar. Ancak kişinin kendisini olumlaması özel mülkiyeti açıklamaya yetmez. Var olan birey kendisini ancak başka birtakım nesnelere yabancılaşarak kavrayabilmektedir. Kendisini yeryüzünde tanımadığı, ancak kendisine mal ettiği bir görünüşle algılamaya çalışır. Yani oymak, totemde, manada, yerleştiği toprakta kendi yabancılaşmış varlığını bulur. Kendine özgü çalışma aygıtları ve ürünleri elde etmeye çalışır. İnsanoğlu bu ürettiklerinde yitip gittiği için, kendisinin olan bu zenginliklerde kendini bulur.¹⁷²

¹⁷⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.57

¹⁷¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.57-58.

¹⁷² Beauvoir, *a.g.e.*, s.60.

Yine Engels'in özel mülkiyet görüşünden yola çıkarak kadının ezilişi sonucuna varmanın olanaksız olduğunu belirtir. Engels, kadının bedensel zayıflığının tunç ve demir aygıtlarla ilişkisinde somut olarak ortaya çıktığını anlamıştır. Ama çalışma yetisindeki sınırlılığın ancak belli bir açıdan bakıldığı zaman, somut bir zayıflık yarattığını görememiştir. Erkek aşkınlık isteği ile her yeni aygıtla birlikte yeni istekler yaratmaktadır. Bu istekler ise tuncun varlığından değil erkeğin aşkınlık isteğinden çıkmıştır.¹⁷³ Ona göre; kadının bu yöndeki yetisizliği, kendisinin yıkımına yol açmıştır. Çünkü erkek yetisizliğini bir genişleme ve zenginleşme tasarısı içerisinde dönüştürmeyi becerebilmiştir. Ancak bu tasarı da kadının ezilişini açıklamaya yetmediğini ifade eder. İnsanoğlunda var olan öteki varlık kategoryası ve bu öteki varlığın boyunduruk altına alınması özlemi olmasaydı, tunç araç ve gereçlerin bulunuşu kadının ezilişine yol açamazdı. Engels'i, cinsler arasında yaşanan çatışmayı sınıf çatışmasına indirgemeye çalıştığı için de eleştirir. Simone'e göre, işin cinslere göre bölünüşü ve bunun neden olduğu ezilmenin bazı yanlarıyla sınıflaşmaya benzediği doğrudur. Ancak sınıflaşmada biyolojik temel yoktur. Çalışma sırasında köle efendisi karşısında kendi bilincine varır. İşçi sınıfı ortaya çıktıktan sonra başkaldırı başlamıştır. Kendisini sömürenler için tehlike yaratmıştır. Ancak,

*“Kadının içinde devrim isteği yoktur, cins olarak kendini ortadan kaldırmak istememektedir; o yalnızca cins ayrımının doğurduğu birtakım sonuçların yok edilmesini istemektedir.”*¹⁷⁴

diyerek cinsler arasındaki çatışmanın sınıf çatışmasına indirgenemeyeceğini belirtir.

Simone de Beauvoir Tarihsel Maddecilik görüşünü, erkeği ve kadını yalnızca birer iktisadi değer saydığı için eleştirir. Ona göre, kadının doğurganlığı kimi zaman tarla sürmekten daha yararlıdır. Gebeliği herhangi bir işe yada askerlik gibi bir hizmete benzetmek olanaksızdır.

¹⁷³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.60.

¹⁷⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.62.

*“Kadını salt üretim gücü diye görmek olanaksızdır: o erkek için bir sevişme arkadaşı, bir doğurucu, cinsel bir nesne, kendini arayıp bulduğu Öteki varlıktır.”*¹⁷⁵

diyen Simone, kadını erkeğe bağlayan cinsel bağ ile onu çocuğuna bağlayan bağı başka bir şeye indirgenemeyeceğini ifade eder. Kadın yalnızca tunçtan yapılmış araç ve gereçlerin kullanılması sonucunda yaratılmamıştır. Makine cins olarak kadını ortadan kaldırmaya yetmez. Cinsel iç güdü de kurala bağlanamaz. Bu durumu anlayabilmek için kadını ve erkeği yalnızca birer iktisadi değer kabul eden tarihsel maddeciliğin dışına çıkmak gerektiğini belirtir.

1.2. Tarihsel Açıdan Ötekileşen Kadın

Simone de Beauvoir *“dünya öteden beri erkeklerin olagelmıştır”*¹⁷⁶ der. Bunu ve cinsler arasındaki basamaklandırmanın nasıl ortaya çıktığını ise tarihin ve budunbilimin sağladığı verilerin varoluşçu felsefe ışığında değerlendirilmesi ile açıklana bilineceğini belirtir. Kabul etmiş olduğu ilke doğrultusunda erkeğin kadını ezme isteğine açıklama getirmektedir. Bu ilkeye göre; iki insan bir araya geldiği zaman her biri ötekini egemenliği altına almaya çalışmaktadır. Taraflardan biri ayrıcalıklı ise öbürüne baskın çıkmakta ve ezmeye başlamaktadır. Bu noktada da erkeğin bu ayrıcalığı nasıl elde ettiği sorusunu sorarak, bu sorunun cevabını insanlığın tarihsel gelişimi içerisinde bulmaya çalışır.

İlk olarak ilkel insan toplum biçimlerini ve bu biçimlerin içerisinde kadın ile erkek arasında oluşmuş farklılıkların nedenlerini ortaya koymaya çalışır. Ancak bu döneme ait verilerin yetersizliğinden dolayı ayrıntılı değerlendirme yapılamamaktadır. İlk göçebe kavimleri soylarına önem vermemektedir. Dolayısıyla üreme de önemli değildi. Belli bir toprağa yerleşmedikleri, kendilerine ait malları bulunmadığı için kalıcılık fikri de bulunmamaktaydı. Bu nedenle çocuklarında kendilerini bulmuyor, çocuk onlar için bir zenginlik değil bir yük niteliğindedir. Göçebe kavimlerinde görülen çocuk kıyımı ise bunun bir göstergesiydi. Bu durumda

¹⁷⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.63.

¹⁷⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.67

da çocuk doğuran kadın çocuk doğurduğu için övünmezdi. Zamanla çocuğa daha fazla önem verilmeye başlanır. Ancak her koşulda, doğurmak ve buna bağlı emzirmek, yani çocuk yetiştirmek birer etkinlik değil, doğal görevlerdir. Bu görevlerde ise hiçbir tasarı yoktur. Bu nedenle de kadın bunlarda varlığının olumlamasını bulamaz, biyolojik yazgısına boyun eğer. Ev işleri ve analığın gerektirdiği etkinlikler kadını içkinliğe ve yüzyıllardır değişmeyecek bir yinelenmeye hapseder.¹⁷⁷ Erkek için ise durum daha farklıdır.

*“Erkek içinde yaşadığı topluluğu işçi arılar gibi basit bir yaşam süreciyle değil, hayvanlığını aşan edimlerle beslemektedir.”*¹⁷⁸ der.

Simone de Beauvoir’e göre; yaşamını devam ettirebilmek için avlanması gereken erkek birtakım araçlar üretir. Bu araçları üreten ve yeni yöntemler belirleyen erkek şimdiki zamanı aşarak geleceğe yönelir. O, kendisine verilen dünyayı sürdürmeye çalışmamış, kendisini çevreleyen sınırları aşarak yeni bir geleceğin temellerini atmıştır. Ayrıca girişmiş olduğu bu etkinlikler çoğu kez tehlikeli olduğu için saygınlık getirmiştir. Savaşçı erkek, yaşadığı kavmin devamlılığını sağlamak için canını ortaya koyar. Kadının ise tehlikeli işlerden uzak kalışı onun açısından bir talihsizliktir. Erkek başka bir varlığa can vererek değil canını tehlikeye atarak hayvanlığından kurtulur. Bu yüzden de insan topluluklarında doğuran cinse değil öldüren cinse değer verilmiştir.

Göçebe kavimlerinde, yerleşik hayata geçiş ve tarım ile uğraşılması sonucunda birlikte çocuğun önemi artmıştır. Üretim yapabilmek için çok çocuğa sahip olma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla da analık kutsal bir görev haline gelmiştir. Sadece yaşanan ana önem veren göçebe kavminin yerini, geçmişten uzanıp geleceğe uzanan bir yaşama önem veren tarım toplumu almıştır. Bu topluluk, varlığını şimdiki zamanın ötesine taşıma gayesini taşıdığı için çocuklarında kendilerini bulmaya başlamışlar, varlığını çocuklarında tamamlayıp aşmaktadırlar.¹⁷⁹

Simone de Beauvoir, ilkel çağlarda, kadın egemenliğinin var olduğuna dair bulgulardan bahseder. O dönemlerde, doğaya ana gözüyle bakılır ve toprak kadındır.

¹⁷⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.69.

¹⁷⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.70.

¹⁷⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.72.

Atasal tohumları kendinde barındıran kadın, ekilen tarlalardan da ekin ve meyve fişkırabilir. Tarımsal faaliyetlerin kadına bırakılmasının sebebi de budur. Bu dönemde insanoğlu kendi gücünün farkında değildir. Büyü ile kullandığı teknikler arasında bocalar durur. Kendisini, yaşam ve ölüm dağıtan doğaya bağlı edilgin bir varlık olarak görür. Zamanla gelişecek olan ev sanayisi de; halı dokuma, çanak çömlek yapımı gibi işler kadına bırakılır. Çoğu kez mal değiş tokuşuna yani ticaret de kadınların ellerine bırakılır. Buradan da sopolun yaşamını yönetmek ve yaşamını sürdürmenin kadınların görevi olduğu sonucuna çıkılır. Dolayısıyla İnsanoğluna yabancı doğa, kadında toplanmıştır.¹⁸⁰

Kadının etkisinin arttığı bu dönemlerde kadın öteki varlık olmaktan çıkar ve verimlilik fikrine saygı dile getiren tanrıçalar ortaya çıkar. Yunanlılarda Gea, Rhea yada Kibele, Mısır'da İzis adıyla ortaya çıkar. Erkek tanrılar da onun buyruğu altındadır. Bu dönemlere ait yazılı belgeler bulunmamasına karşın efsaneler, anıtlar ve gelenekler doğrultusunda kadınların toplum içerisinde yüce bir yer tuttıkları sonucuna varılır.¹⁸¹

Simone de Beauvoir, Engels'in ilkel toplumlarla ilgili olarak öne sürdüğü, ana erkil aileden ataerkil aileye geçişin kadın cinsinin büyük tarihsel yenilgisi olarak ifade ettiği görüşüne katılmayarak, gerçekte kadın açısından hiçbir zaman böyle bir altın çağın olmadığını belirtir. Ona göre, kadın toprak yada ister ana ister Tanrıça olsun erkeğe benzemezdi, dolayısıyla kadın bu dünyanın dışındaydı. Levi Strauss'un ilkel toplumlarla ilgili olarak öne sürdüğü kamusal yada yalnızca toplumsal yetkenin erkekte olduğu fikrini destekleyerek erkek sahici varlık, kadın ise erkeklerin sahip olduğu ve alışverişlerinde kullandıkları bir mal olarak kaldığını belirtir.

“Kadın mutlak Öteki varlık diye, yani – büyüü ne olursa olsun- özsel olmayan varlık diye kabul edildiği sürece, ona başka bir özne, başka bir kişi gözüyle bakılamaz. Demek ki kadınlar, erkek gruplaşmasının karşısında kendisi için var olan ayrı bir grup olarak çıkmamışlar; erkeklerle hiçbir zaman özerk ve dolaysız ilişki kuramamışlar.”¹⁸²

¹⁸⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.73

¹⁸¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.74.

¹⁸² Beauvoir, *a.g.e.*, s.76.

diyerek ilkel toplumlarda da kadının özerk olamadığını vurgular.

Simone de Beauvoir, Levi-Strauss'un evliliğin temeli olan karşılıklılık erkeklerle kadınlar arasında değil, bu işin başlıca vesilesi durumundaki kadın aracılığıyla erkeklerle başka erkekler arasında kurulmaktadır şeklindeki görüşüne dayanarak, kadının somut durumunun içinde bulunduğu toplumda değer taşıyan soy zincirinden etkilenmediğini, kurulan akrabalık düzeni ne şekilde olursa olsun kadın her zaman erkeğin koruyuculuğu altında kaldığını belirtir. Dolayısıyla da akrabalık zinciri iki cins arasındaki ilişkiyi değil iki erkek grubunun arasındaki ilişkileri belirler. Evlenen kadının, kocasının evine taşınması erkek üstünlüğünü göstermeye yeterli olabilecek bir ölçüttür.¹⁸³

Beauvoir'e göre, ilkel toplumlarda kadın, çocuğuyla birlikte özerk bir yaşam kuramaz. Bunun için erkek kardeşinin dinsel koruyuculuğu da yetmez, mutlaka koca gereklidir. Erkek yaşam, doğa ve kadının gizlerini yakalayamadığı ve kadının tehlikeli gücünden ürkererek onu temel varlık haline dönüştürdüğü zamanlarda dahi gücünden vazgeçmemiştir. Kendisine yaraşır işler sürdürmüş; kendi varlığını aşmasına neden olacak nitelikte balık tutma, savaşa katılma ve hayvan avı gibi işlerdir. Kadının görevi ise yaratıcılık değil besleyiciliktir. Hiçbir alanda yaratamamıştır. Erkek, zamanla hayatını çeşitli araçlarla donatmaya başlar. Böylece akıl yaşama, aşkınlığı içkinliğine üstün gelmeye başlar. Dolayısıyla kadının boyunduruğundan kurtulur.¹⁸⁴

Taş döneminden tunç dönemine geçiş ile birlikte erkek kendi gücünün farkına varmaya başlar. Yaşamını kolaylaştıracak nitelikte araçlar üretmeye, böylece gücünün farkına armaya başlar. Çiftçinin yaptığı gibi edilgin bir şekilde tohumun yeşermesini beklemez, tasarısına göre alet üretir ve ona şekil verir. Böylece akılsal mantık ve matematik ortaya çıkabilir. Artık Ana Tanrıça'nın yerine Ra, Osiris, Zeus gibi erkek tanrılar ortaya çıkar. Görüldüğü gibi erkek egemenliğinin ağır basması bir rastlantısal değil, insanlığın başından beri biyolojik ayrıcalıkların bir sonucudur.¹⁸⁵

Simone de Beauvoir Engels'in ifade ettiği, tuncun ve demirin bulunuşunun üretim güçleri dengesini bozarak kadını erkekten geri bıraktığı düşüncesini kadının ezilişini açıklamaya yeterli görmemektedir. Ona göre, kadın çalışma ve düşünme

¹⁸³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.77.

¹⁸⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.79-80

¹⁸⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.82-83

biçimine katılmadığı, yaşamın giz dolu güçlerinin etkisi altında kalmaya devam ettiği için erkek, kadını insan olarak saymamış, dolayısıyla ona başka bir varlık olarak bakmasına ve onu ezmesine neden olmuştur. Erkek güçlendikçe kadın gözden düşer. Özellikle toprak sahibi olmaya başladıktan sonra kadına da sahip olmak ister. İlkel çağlarda, ana yönünden akrabalığın yerine baba yönünden akrabalığı geçiren devrim, bu açıdan en önemli düşünsel devrim niteliğinde olmuştur. Böylece kadın ana, hizmetçi durumuna düşmüş, erkek ise bütün hakları elinde bulunduran ve çocuklarına da aktaran durumuna gelmiştir.¹⁸⁶

Simone de Beauvoir, tarihsel gelişim içerisinde Romalı kadının durumunu ele alarak, o dönemde kadının durumunda ortaya çıkan değişimler üzerinde durmuştur. Ona göre, Roma'da, krallık döneminde, ana hukukuna bağlı, ayrı oymaktan kişilerle evlenme töresi yürürlükteydi. Kadının babasından kalan mallardan hakkını almasına izin verilmekteydi. Ancak kullanmasına izin verilmemekteydi. Kadın bir vasinin kontrolünde mallarını kullanabilmekteydi. Yani kadın hep bir erkeğin koruyuculuğu altındaydı. İlk koruyucusu babası, babanın yokluğunda ise onun akrabası idi. Evlendikten sonra da koruyuculuğunu erkek üstlenirdi.¹⁸⁷

Beauvoir yine Eski Roma da üç tür evlenme biçiminin olduğundan ve bu evlenme biçimlerinin kadına getirilerinden bahseder. Buna göre, bütün evlenme biçimlerinde hak devri denilen, yani koca babanın yada baba yönünden akrabalarının yerini alır. Ancak XII Yaprak Yasasının çıkışı ile birlikte kadın hem babasının hem de kocasının ailesinden sayılmaya başlamış, bu ise mal yönünden çatışmalara sebep olmuş, ancak kadına ise özgürlük yolunu açmıştır. Hakları devretmeden evlenmenin ortaya çıkması sonucunda, kadının malları vasisinde kalmış, kullanım hakkı ise kocaya verilmiştir. Çıkan uyuşmazlıkları çözümlenebilmek üzere aile mahkemeleri kurulmuştur. Roma kadını Eski Yunan kadınına göre topluma daha çok karışmıştır. Köleleri yöneten, çocukları eğiten kadındır. Kadın evine kapanmayarak yemeklere, bayramlara ve tiyatroya gitmiştir.¹⁸⁸

Simone de Beauvoir, Eski Roma'da yasal durumlarda görülen gelişmeleri esas alarak kadının daha önemli haklar aldığından bahseder. Buna göre, özel mahkemeler yavaş yavaş ortadan kalkar ve yerini amme hukuku alır. Kadın gittikçe

¹⁸⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.84-85.

¹⁸⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.87.

¹⁸⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.88.

daha önemli haklar alır. İmparatorluk döneminde görülen yasalar değişikliklerle birlikte, vasilik tamamen ortadan kaldırılır. Babaya kızı için çeyiz hazırlama zorunluluğu getirilir. Boşanma sonrasında çeyiz, baba ve onun akrabalarına dönmez, evlilik sırasında da kocanın malı olmaz. Kadın dilediği an, boşanma ile malını isteyebilir. Bu da kocanın boynunu eğik bırakır. Marcus-Aurelius döneminde romalı ailenin evrimi tamamlanır. Zamanla ananın mirasçıları olur; kızlarda erkekler gibi mirasa ortak olurlar.¹⁸⁹

Ancak tüm bu gelişmelere rağmen Simone de Beauvoir Romalı kadınların kavuşmuş oldukları özgürlükleri yeterince kullanamadıklarını ifade eder. Ana ve babasının mirasına konabilir, çocuklarından babaları kadar saygı bekleme hakkına sahiptir, vasiyetname yazabilir, çeyiz kurumu aracılığıyla kocasının kölesi olmaktan kurtulur. Ancak iktisadi bağımsızlık, siyasal hiçbir hak getirmediğinden bu bağımsızlık soyut kalmıştır.¹⁹⁰

“Eski cumhuriyet döneminde Romalı kadının dünyada bir yeri vardır, ama soyut haklarla bağımsızlıktan yoksun olduğu için eli kolu bağlıdır; çöküş dönemindeki Romalı kadınsa, somut alanda hala erkeklerin egemen olduğu bir dünyada, işe yaramayan bir özgürlüğe sahip dışinin canlı örneğidir: boş yere özgürdür.”¹⁹¹

diyerek tüm gelişmelere rağmen Romalı kadının özgürlüğünü elde edemediğini vurgular.

Simone de Beauvoir Hristiyanlık ile birlikte kadının durumunda yaşanan değişiklikler üzerinde de durmuştur. Kadının şeytanın en büyük baştan çıkarma aracı olduğu yönündeki fikir ile insanoğlunun başında İsa, kadının başında da erkek vardır şeklindeki düşüncüyü örnek göstererek Hristiyanlığında kadının ezilmesine katkı sağladığını belirtir.¹⁹²

Tarihsel süreç içerisinde, Ortaçağda görülen derebeylik düzeninde, asker besleyerek elde tutulan toprak parçası anlamına gelen Tımar, kadın açısından değerlendirdiğinde; kadının, tımarın korumasını sağlayamayacağı için toprağa sahip

¹⁸⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.89-90.

¹⁹⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.91.

¹⁹¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.92.

¹⁹² Beauvoir, *a.g.e.*, s.93-94.

olmadığını ifade eder. Ta ki kadına miras kalmaya başlayınca durumu değişir. Ancak bu durumda da bir erkeğin yani kocasının koruyuculuğu altında mallarından yararlanma hakkına sahip olur.¹⁹³ Burada toprak sahibi olmanın getirdiği güçten, kadının yararlanamamasının, onun açısından dezavantaj olduğunu vurgular.

Simone de Beauvoir, XV. yüzyıl başından XIX. yüzyıla değin kadının yasal durumunda bir değişimin olmadığını, ayrıcalıklı sınıflarda ise değişimin yaşandığını, özellikle İtalyan Yeniden Doğu Çağında cins ayrımı gözetmeksizin güçlü kişiliklerin geliştiği dönemin yaşandığını belirtir. Bu çağda, Aragonlu Jeanne, Napolili Jeanne gibi bulunan yönetici kadınları örneklendirir.¹⁹⁴

XVI. yüzyılda ise kadınlar hala çok az eğitilmekte, XVII. yüzyıl kadınları ise birer aydın olarak görünmektedir. Özellikle törel toplantılar gelişmekte ve sanatsal toplantılarda görülmekte, tiyatrocular olarak sanata katkı sağlamaktadırlar. Bütün eski yönetim yani Krallık süresince, kadınların kendilerini olumlayabildikleri başlıca alanın kültürel alan olduğunu ifade eder.¹⁹⁵

Simone de Beauvoir XIX. yüzyılda sanayileşme ve kadının üretime geçmesi ile birlikte kadın haklarında da olumlu yönde gelişmeler olduğunu ifade eder. Yaşanılan gelişmelere rağmen,

*“Kadının karşısına çıkan en önemli sorunlardan biri, doğuruculuğuyla üreticiliğini bağdaştırma işidir. Tarihin ilk çağlarında kadını eve kapatan, dünyanın kuruluşuna kapatılmasını engelleyen temel neden, çocuk doğurma işinin kölesi oluşudur.”*¹⁹⁶

diyerek kadın açısından doğumun ve doğum sonrası yükümlülüklerinin, kadının gelişiminde engel teşkil ettiğini ifade eder. Kadının bu engelden kurtulabilmesi için doğum kontrolü ve kürtajın serbest olması gerektiğini vurgular.

Simone de Beauvoir, tarihsel sürece ilişkin yapmış olduğu bu incelemesi doğrultusunda, kadın tarihinin erkekler tarafından yazıldığı sonucuna ulaşır. Erkeklerin başlangıçta, bedensel güçlerinden ötürü oluşan üstünlükleri doğrultusunda

¹⁹³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.97.

¹⁹⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.99.

¹⁹⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.102-103.

¹⁹⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.122.

bütün değerleri, töreleri ve dinleri erkeklerin yarattığını, kadınların ise bu duruma baş kaldıramadığını belirtir.¹⁹⁷

Simone de Beauvoir kadınlar açısından,

*“Ne dünyayı yöneten ipler hiçbir zaman kadınların eline geçmemiştir; ne uygulayımlar, ne de iktisat üzerinde etkili olabilmiş, ne Devlet kurup yıkabilmiş, ne de yeni dünyalar keşfedebilmişlerdir. Bazı olaylar onlar yüzünden çıkmıştır: ama bir etkenden çok bir bahane olmuşlardır.”*¹⁹⁸

diyerek kadınların durumunun tarihsel olarak sonucunu özetlemektedir. Kadınların mevcut durumu ve bu yöndeki toplumsal anlayışlar, yani bir erkeğin desteğinin yararlılığı, evliliğin getirdiği etkililik yönündeki inanışlar nedeniyle, kadınların erkeklerin hoşuna gitmesi için çabalaması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

*“Kadın kendini kendi varlığıyla değil, erkeğin tanımladığı biçimde tanıyıp seçmektedir. Onun için de, ilkin, kadını erkeklerin düşlediği gibi anlatmamız gerek, çünkü erkeklerin gözündeki varlığı, içinde bulunduğu somut durumun başlıca etkenlerinden biridir.”*¹⁹⁹

diyerek kadının erkeğin algıladığı Şekilde kendisini tanımladığını ifade eder.

Simone de Beauvoir, kadının tarihsel gelişiminin yanı sıra kadın ile ilgili bilinen ve efsane niteliğindeki, gerçeğe dayalı olmayan inanışları da ortaya koymaya çalışmıştır. Bu doğrultuda,

“Her efsane, umutlarıyla korkularını aşkın bir göğe doğru yansıtan bir özne'nin varlığını gerektirir. Kadınlar kendilerini özne olarak ortaya koymadıklarından, tasarılarını yansıtacak bir erkek efsanesi yaratamamışlardı; kendilerine özgü bir dinleri ve Őiirleri yoktur: bu dallarda bile, erkeklerin imgeleriyle dş görürler. Erkeklerin yarattıkları tanrılara taparlar. Erkeklerse, kendi kendilerini göklere çıkarabilmek üzere, büyük erkek kahramanlar yaratmışlardır: Herkül, Prometheus, Parsifal bunlar

¹⁹⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.138.

¹⁹⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.141.

¹⁹⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.149.

arasındadır; bu kahramanların yazgısında kadının rolü ikinci derecededir. Kadınlı ilintileri yönünden ana çizgileriyle verilmiş erkek imgeleri de vardır elbet: baba, gönül avcısı, koca, kıskanç adam, iyi oğul, kötü oğul bunlar arasındadır; ama bu imgeleri de yine erkekler saptamıştır, ve onlar hiçbir zaman efsane saygınlığına ulaşmamışlardır; yalnızca birer kalıptırlar. Kadınsa, erkekle ilintisine göre tanımlanmıştır.”²⁰⁰

diyerek efsanelerin oluşum temeline ve kadının ilintisine dikkat çekmiştir.

Beauvoir, her toplumda, kadının biyolojik özelliklerinin gereği olan doğurmak ve adet görmesine ilişkin olarak ortaya çıkan olumsuz yargıların bulunduğu dikkat çeker. Bunlara örnek olarak, aşçının adetli bir kadın ile yan yana bulunduğu zaman mayonezi tutturamaması, yine bu dönemde bulunan bir kadının tarla ekimi sırasında bulunması halinde verimli hasat elde edilememesi gibi değişik toplumlardaki inanışlara ilişkin çeşitli örnekler verir. Dolayısıyla olumsuz bir imge olarak, kadın hakkında hemen hemen her toplumda farklı inanışlar bulunduğunu belirtir. Durum erkek için tam tersidir.

“Erkek, hem hizmetçisi hem yoldaşı olan kadından, ayrıca seyircisi ve yargıcı olmasını, varlığını doğrulamasını bekler; kadınsa kayıtsızlığı, hatta alayları ve gülmeleriyle onun varlığını yadsır. Erkek, arzuladığı ve korktuğu, sevdiği ve nefret ettiği her şeyi kadına yansıtır. Ve kadın hakkında söz etmenin zorluğu, erkeğin kendini tüm varlığıyla onda arayışından, kadının Bütün, Her Şey oluşundandır. Ama o yalnız temel olmayan varlık kipindeki Her Şey’dir: Öteki varlığın tümüdür. Ve öteki varlık olduğu için, kendinden, ondan beklenen şeyden, başka bir şeydir. Her şey olduğundan, hiçbir zaman, olması gereken belli şey değildir; hayal kırıklığıdır, kendine varmayı da, varolanların tümüyle uzlaşmayı da başaramayan varlığın umutlarının boşa çıkmasıdır.”²⁰¹

der. Buradan hareketle Simone de Beauvoir yine kadının erkek açısından Öteki varlık ve erkeğin benliğini olumlayan kişi olduğunu vurgular.

²⁰⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.157.

²⁰¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.226.

2.ÖTEKİ OLARAK KADININ OLUŞUMU VE KADININ TOPLUMDAKİ YERİ

Simone de Beauvoir'e göre, bugün kadınlar, eski kadınlık efsanesini yıkmaktadır. Kadınların -yine kadın dünyasında yetiştirildikleri için- yazgıları ve doğal bir sonuç haline gelen evliliğin, kadını erkeğin boyunduruğu altına soktuğunu belirtir. Bu yargısının temelini, yukarıda da belirttiğim gibi biyolojik farklılıkların doğurduğu dezavantajlar, tarihsel gelişim, kadınlık hakkında toplumların üretmiş olduğu olumsuz efsanelere dayandırmaktadır. Bunun yanı sıra, biyolojik farklılıkların, çocukluktan genç kızlığa kadın ve erkekler arasında, yine toplumsal etkenlerden kaynaklı olarak, kadın açısından nasıl olumsuz niteliklere dönüştüğünü açıklamıştır.

“İnsan kadın doğmaz; sonradan olur. İnsan dışisinin toplum içerisindeki görünüşünü belirleyen biyolojik, ruhsal ve iktisadi bir yazgı yoktur; erkekle kadını erkek denen iğdiş edilmiş cins arasındaki bu ürünü yaratan uygarlığın tümüdür. Ancak başkasının araya girişi bir bireyi Öteki varlık haline getirebilir. Kendisi için var olan çocuk, ayrı bir cinsten olduğunu yakalayamaz.”²⁰²

diyerek başlangıçta çocuklarda cins farklılık algısının olmadığını ve zamanla cins farklılığının oluştuğuna dikkat çekerek biyolojik gelişim evrelerini kız ve erkek açısından ele alır. Ayrıca “insan kadın doğmaz; sonradan olur” ifadesiyle toplumsal öğretilerin etkisini vurgular.

²⁰² Beauvoir, *a.g.e.*, s.231.

2.1.Çocukluk ve Genç Kızlık Dönemi

Kız ve erkek çocuklar başlangıçta vücutlarını aynı merakla keşfederler. On iki yaşına dek kız çocuklarının vücudu erkek çocuklarının ki gibidir. Kız çocuğunun erkeklerle yarışamayacağı alan yoktur. İlk üç dört yıl boyunca büyüklerinin gönlünü çelmek için yapılan gösteriler ve oyunlar aynıdır. Ancak zamanla kız ve erkek çocuk arasında büyüklerinin tepkilerinden kaynaklı olarak farklılaşmalar başlar. Kız çocuğunun ağlayıp sızlamaları hoş görülürken erkek çocuklarının gönül çelmek için yaptıkları yasaklanır ve küçük bir erkek olması beklenir.²⁰³

Simone de Beauvoir'e göre, küçük yaşlarda erkek çocuğunun cinsel organına verilen değerin kız çocuk ile arasındaki farklılığın oluşmasında en önemli faktörlerden birisidir. Ona göre, kız çocuğunun büyükleri tarafından, cinsel organına erkek çocuğunkine verilen değer gibi değer verilmez. Buna bağlı olarak, zamanla erkek çocuğu cinsel organıyla övünmeyi öğrenir.

“Oğlan çocuğu, kendisini yakalayabildiği başka bir ben'e sahip olduğundan, tam bir gözü peklikle öznelliğini yüklenebilir; yabancılaştığı nesne bile bir özerklik, aşkınlık, güç simgesi haline gelir: penisinin uzunluğunu ölçer; arkadaşlarıyla sidik yarışına girer. Küçük kızsa kendini vücudunun hiçbir yerinde canlandıramaz. Ödün olarak, başka ben görevini yerine getirsin diye, yabancı bir nesne, bir bebek tutuşturulur eline.”²⁰⁴

diyerek kadının başlıca özelliği haline gelen edilginliğinin daha ilk yıllarda gelişmeye başlayan bir nitelik olduğunu, bunun biyolojik bir yazgı değil toplumun benimsetmesi sonucu oluştuğunu vurgular.

Simone de Beauvoir cinsler arasındaki basamaklandırmanın ilk olarak aile içerisinde oluşturulduğunu belirtir. Oğlan çocuğu bir yarış duygusu aracılığıyla babanın üstünlüğünü yakalarken, kız çocuğu bu üstünlüğü güçsüz bir hayranlıkla kabul eder. Bu noktada Freud'un “Elektra karmaşası” olarak ele aldığı durumun,

²⁰³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.235.

²⁰⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.244.

Freud'un öne sürdüğü şekilde kız çocuklar açısından cinsel bir arzu olmadığını, aksine boyun eğme ve hayranlık içerisinde, öznel haklarından vazgeçerek kendisini nesne haline getirmesi şeklinde açıklar. Baba kızına sevgiyle yaklaşırsa, çocuk varlığının yüce bir varlık tarafından doğrulandığı duygusuna kapılır.²⁰⁵

Simone de Beauvoir kız çocuğu ile erkek çocuğu arasındaki yetiştirilme farklılığını,

*“Erkeğin tanrıları göğün öylesine ırak bir köşesinde dirler ki, tanrı falan yoktur onun için: küçük kızsız, insan yüzlü tanrılar arasında yaşar”*²⁰⁶

şeklinde belirterek ifade eder. Çocukluktan itibaren başlayan toplumsal baskılar kadının insan yüzlü tanrılar arasında yaşamasına neden olur.

12-13 yaşlarında başlayan ergenlik bunalımının da kız ve erkek çocuklar açısından farklılıklar gösterdiğini belirtir. Küçük kız bu döneme kaygı ve utanç duygusu ile girmekte iken erkek çocuklarda bu durum tam tersidir. Erkek çocukları bu dönemin bunalımını küçük yaştan beri erkeklikleriyle övündükleri için rahatlıkla atlatabilirler. Küçük kız ise, kadınlığının yazgısını hatırlatacak nitelikteki gelişmelerle birlikte, yazgısına doğru ilerlemeye başlar. Burada yapılması gereken şeyin kadınlığını utanmadan kabul etmeyi öğretmek olduğunu ifade eder. Toplumsal öğretilerle, kadın oluşunun bir eksiklik olduğunu öğrenen küçük kızsız ergenlik çağında ise bir suç haline dönüşen cinselliği beklemektedir²⁰⁷.

Simone de Beauvoir, küçük kızsızın çocukluğu boyunca engellenmesine rağmen kendisini özerk bir birey olarak yakalayabildiğini belirtir. Ona göre, kız çocuğu ergenlik çağı ile birlikte kadınlık yazgısına doğru ilerler. Dünyanın efendisi haline dönüşen erkeğin tersine, genç kız kısıtlanmış bir dünyanın içerisine girer. Bu da genç kız da bunalıma sebep olur. Ergenlik çağı ile birlikte vücudu daha kırılğan hale dönüşür. Çocukluk döneminde yapmış olduğu atlamalar, zıplamalar gibi bedensel hareketleri, toplumsal öğretiler nedeniyle baskılanmaya başlar ve yasaklanır. Artık yetişkin bir kadından beklenen ev işleri, hareketlerinde ölçülülük

²⁰⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.253

²⁰⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.265

²⁰⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.301.

gibi davranışlar göstermesi beklenir. Yani kendisinden küçük bir kadın olması beklenir.²⁰⁸

Erkek çocuğuna gösterilen yüreklendirme ve cesaretlendirme genç kıza gösterilmediği için de genç kız zihinsel ve sanatsal alanlarda geri kalabilir.

“Genç kız için, asıl insani eğinimiyle, kadınlık eğinimi arasında kopukluk vardır. İşte bu yüzden, genç kızlık dönemi kadın için son derece güç ve belirleyici bir çağdır. Ergenlik çağına dek, o da özerk bir bireydi: şimdiyse egemenliğinden vazgeçmesi gerekmektedir. Erkek kardeşleri gibi, ve onlardan daha keskin bir biçimde, geçmişle gelecek arasında seçme yapmakta güçlük çekmekle kalmaz; üstüne üstlük, özne, etkinlik, özgür olmak ereğini güden kökensel isteğiyle, cinsel eğilimlerini ve varlığını edilgin bir nesne biçiminde yüklenmesini bekleyen toplumsal çağrılar arasında çatışma baş gösterir. İçinden gelen devinimle kendini temel varlık olarak yakalar: ondan sonra nasıl razı olacaktır temel-olmayan-varlık haline gelmeyi?”²⁰⁹

diyen yazar, genç kızın kendi istekleri ve toplumun istekleri karşısında çatışma yaşadığını ve zorunlu olarak temel olmayan varlık haline geldiğini belirtir.

Beauvoir, içinde bulunduğu koşullar nedeniyle, geleceğin genç kızın gözünü korkuttuğunu, ancak şimdiki zamandan da hoşnut olmadığını, hala çocuk olmanın canını sıktığını, ancak kadın olup olmamakta da kararsız kaldığını, bir şeyler yapmak için uğraştığını, ancak hiçbir şey yapamadığı için de bir hiç haline dönüştüğünü belirtir.²¹⁰

Genç kızın kendisini bekleyen cinselliği ile ilgili olarak,

“Ağır ağır çikılan basamaklarla ya da küt diye cinsel yaşama girmesi gerekir. Kimi genç kızlar bundan kaçınır.”²¹¹

diyerek çoğu genç kız için cinselliğin zorlu bir tecrübe haline geldiğini, toplumsal baskılar nedeniyle çoğu genç kız tarafından öğrenilemeden tabu haline dönüşen

²⁰⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.307.

²⁰⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.311-312.

²¹⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.337.

²¹¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.353.

cinselliğin, genç kızın ileriki yaşamında önemli bir unsur haline geldiğinden bahseder.

Simone de Beauvoir, kadının cinsel yaşama girişi açısından erkekle arasında farklılıkların bulunduğunu ortaya koymaya çalışır. Buna göre; olağan cinsel davranış kadını erkeğe ve insan soyuna bağımlı kılmaktadır. İnsan soyunun kendisinden beklediği; gebelik, doğurmadır. Erkek ile kadının bedensel yazgıları temelden farklıdır. Ahlaksal ve toplumsal farklılığın, dolayısıyla ataerkil bir toplumun sonucu olarak, kadın iffetliliğe adanmış, erkeğe ise kapalı veya açık bir izinle cinsel arzularını doyurma hakkı tanınmıştır. Bu durum kadını evliliğe, tek eşliliğe zorlamıştır.²¹²

2.2.Kadın Açısından Evlilik ve Annelik

Simone de Beauvoir'e göre evlilik kadına hazırlanan bir yazgıdır. Evlilik kadın açısından yegane geçim kaynağı, varoluşunu doğrulamaya yarayan toplumsal bir kurumdur. Bir genç kız eş seçme konusunda edilginlik içerisinde olmasına karşın, erkek istediği kadını alabilmekte, bu açıdan evlilik erkek açısından bir yazgı değil yaşama biçimi şeklindedir. Ancak her ikisi açısından da alışmış olduklarını kaybettiklerinden ötürü, travmatik bir olaydır. Toplum içerisinde kadın ile erkek birbirine ihtiyaç duymasına rağmen, bu ihtiyaç hiçbir zaman karşılıklılığa ve eşitliğe dönüşmemiştir. Erkek özerk ve bütün bir varlık haline gelmiştir. Kadın ise çoğaltıcılık ve uşaklık rolünü üstlenmiştir.²¹³

Beauvoir varoluşçu bakış açısıyla, her insani varlığın kendisinde aşkınlık ve içkinliği barındırdığını, kendisinin aşabilmesi, sürüp gidebilmesi ve geleceğe doğru atılım yapabilmesi için geçmişi kendisine mal edebilmesi gerektiğini, başkasıyla alışverişte bulunarak varlığını kendi kendine doğrulaması gerektiğini, İktisadi açıdan ailenin başının erkek olduğunu, dolayısıyla da aile içerisinde aşkınlığı temsil edenin

²¹² Beauvoir, *a.g.e.*, s.364.

²¹³ Simone de Beauvoir, *Kadın Evlilik Çağı*, çev. Bertan Onaran, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1970, s.13.

erkek olduğunu, kadının ise insan türünün devamı ve yuvanın bakımını yani içkinliği temsil ettiğini ifade eder.²¹⁴

Simone de Beauvoir'e göre; evlilik erkek açısından bireyi yalnızlıktan kurtarmakta; ona bir yuva, çocuk kazandırarak uzayda ve zamanda belli bir yere oturtmakta, dolayısıyla onun için evlilik var oluşunun kesin olarak belirlenmesidir. Bir genç kız ise içinde bulunduğu toplumsal şartlar nedeniyle hem evlenmek ister, hem de evlilikten korkar. Birçok toplumda evlilik, genç kız için bir çıkış yoludur. Çünkü başka çıkış yolu yoktur. Ancak evlilik kadından çok daha özveriler istediğinden, kadın açısından daha zordur.²¹⁵

Simone de Beauvoir ev kadını dolap beygirine benzetmiştir. Ona göre, ev kadını dolap beygiri gibi olduğu yerde dönerek yıpranmaktadır. Ev kadını hiçbir şey üretememekte, sadece şimdiki zamanı sürdürmektedir. Olumlu bir iyilik elde edemediği için sonu gelmeyen ve her gün yeniden başlayan kötülükle boğuştuğu duygusuna kapılır. Evde yapılan etkinliklerin; eve bakmak, yemek pişirmenin yaşamak için gerekli olan etkinlikler olduğunu, ancak bunların yaşama anlam kazandırmadığını, anlık erekler olan bu etkinliklerin ev kadınının gerçek ereklerinin olmadığını, yalnızca belirsiz tasarıları yansıtan birer araç olduklarını, ancak bu araçların kendisine bir özerklik kazandırmadığını, geleceğe açılan kapısı olmadığı için kendisini hapsolmuş hissettiğini ifade eder.²¹⁶ Ona göre, ev kadını ancak üretim ve eylem içinde, kendilerini topluma doğru aşan varoluşlara kattığı zaman bir anlam kazanabilir. Evde yapılan etkinlikler kadını bir üst aşamaya geçireceği yerde, kocaya ve çocuklara bağlar, dolayısıyla kadın ancak kendisini onlarda doğrular. En büyük talihsizliğinin ise varoluşunun anlamını kendi elinde bulundurmayışıdır. Bu yüzden de aile yaşamı içerisindeki başarı ya da başarısızlık erkeğe göre onun için daha önemli hale gelir.²¹⁷

Beauvoir evliliğin hem cinsel hem de toplumsal görevler içermesinden dolayı çelişkiler barındırdığını ifade eder. Bu iki yanlılığın kadının kocasına olan bakış açısında da kendisini gösterdiğini, koca kadın için babasının yerini tutmaya aday

²¹⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.14.

²¹⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.20.

²¹⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.61.

²¹⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.66.

yarı bir Tanrı olduğunu; koruyucu, eksikliği tamamlayıcı, vasi, bütün değerlerin güvencesi, karı-koca ahlakının doğrulayıcısı olduğunu belirtir.²¹⁸

“Evlilik erkeğin keyfi sömürgenliğini körükler, boyunduruk altına alma eğilimi en yaygın, en karşı konmaz eğilimdir; çoğu kadını kocaya teslim etmek, yeryüzüne zorbalık tohumu ekmektir.”²¹⁹

sözleriyle erkeğin kadına buyruklar verdiğini, efendilik ettiğini ifade eder. Kadını boyunduruğu altına alan erkek, çocukluğu ve yaşamı boyunca kendisini horlayan ve yaralayan kişilere olan öfkesini kadına yöneltir, dolayısıyla şiddet ve güç gösterir. Erkek bu yöndeki haklarından o kadar emindir ki karısının en küçük bağımsız hareketini bir başkaldırı olarak algılar.²²⁰ Kadın bir süre sonra karşısında derebeyinin, önderinin olmadığını, yalnızca bir erkek olduğunu fark eder. Koca kendisi için verimsiz ve haksız bir görevden başka bir şey değildir. Çoğu zaman, bu nedenle kocasıyla kavgaya girişerek zorbalığına zorbalıkla karşılık vermeye çalışır.²²¹ Ancak başarılı bir sonuç elde edemez.

Simone de Beauvoir evlilikte başarılı sonuç elde edebilmek için “iki yanlılık varsayımı” nı kabul eder. Buna göre, birbirinden nefret ettikleri halde birbirlerinden geçemeyişleri insani ilişkilerin en doğrusu değildir. Esas olması gereken birbirlerine tam anlamıyla yeten iki insanın, sevginin özgür rızasıyla bağlanmalarıdır. Bu durumda ise vücut ruh için yalnızca yapay bir görünüm alır. Esasında insan sıkıntısını yüklediği şeyi sevmez. Sevgiyse bizden ayrı bir varoluşa, bir ereğe ve bir geleceğe dönük bir harekettir. Dolayısıyla sevginin ne derece önemli olduğunu vurgular.²²²

Simone de Beauvoir evliliğin kadın açısından bir dram içerdiğini belirtir. Buna göre,

²¹⁸ Beauvoir ,*a.g.e.*, s.75

²¹⁹ Beauvoir ,*a.g.e.*, s.83

²²⁰ Beauvoir ,*a.g.e.*, s.83

²²¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.85

²²² Beauvoir, *a.g.e.*, s.83

“ Evliliğin dramı, kadına vaat ettiği mutluluğu getirmeyişi değil- mutluluk konusunda sigorta yoktur çünkü- kişiliğini sakatlayışıdır.”²²³

diyen Simone evliliğin kadını tekdüzeliğe ve tekrara götürdüğünü, bir kadının ilk yirmi yılının son derecede zengin olduğunu, ancak evlilik ve analık ile birlikte bir evin hanımı olup bir erkeğe ömürlük olarak bağlandığını, dolayısıyla yaşamı bir daha değişmemecesine şekil aldığını belirtir.

Evlilikte ideal olanın,

“ Evli çiftin kendini bir topluluk, kapalı bir hücre gibi görmemesi, tam tersine bireylerin kimseden yardım beklemeden gelişip yayılabileceği bir toplumun üyesi olmaları gerekir; o zaman kendisi gibi insan toplumuna uymuş başka bir bireyle alabildiğine cömert ilişkiler kurabilecek, aralarındaki bağlar iki özgürlüğün birbirlerini tanıyışlarına dayanacaktır.”

224

şeklinde ifade ederek dengeli bir çiftin nasıl olabileceğine açıklık getirir.

Bunun yanı sıra evlilikteki başarısızlıktan ötürü bireyleri sorumlu tutmaz. Birbirlerini seçememiş bir erkekle bir kadının, ömür boyu birbirlerine yetmelerini beklemenin olanaksız olduğunu ifade ederek, başarısız evliliklerin temelinde toplumsal baskı ve öğretilerin yer aldığını vurgular.²²⁵

Günümüzde kadın ile erkeklerin hemen hemen birçok açıdan eşit olduğu söylenebilir. Gerçekte kadınla erkek biyolojik açıdan aynı türün iki cinsidirler. Simone’e göre, kadının durumunu her iki cins açısından evlilik kurumuna göre belirleyen yine erkek yasalarının olduğunu, erkek çıkarlarına göre yine erkeklerce işlenmiş toplumun olduğunu ifade eder . Kendi varlığını ortaya konulmasına izin verilmeyen kadının, evliliği ve genel durumunu değiştirmek zorunda olduğunu vurgular. Aksi takdirde kadın bütün ağırlığıyla erkeğin sırtına biner, bu da erkek açısından zorlaştırıcı bir durumdur. Erkeğin bu yükten, ancak kadına bir iş vererek kurtulabileceğini de belirtir.²²⁶

²²³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.83

²²⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.110

²²⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.110

²²⁶ Beauvoir, *a.g.e.*,s.113

Simone de Beauvoir'e göre kadın, evlilik ile başlayan yazgısını analık ile tamamlar. Vücut yapısı insan türünün devamına yönelik olduğu için analık kadının doğal bir görevidir. Kadının doğal görevini yerine getirme konusunda özgür bırakılması hususuna geniş bir yer verir. Dolayısıyla kürtajın serbest olmasını, kürtaj ile birlikte kadının özgürlük içinde ana olmasının sağlanabileceğini savunur. Kürtajın yasak olması durumunda, kadının olumsuz yollara başvurarak gebeliğini sonuçlandırdığını, gayri meşru yollarla çocuk sahibi olması halinde ise bu durumun toplum tarafından korkunç bir kusur olarak kabul edildiğini belirtir.²²⁷ Bu da kadın açısından olumsuz durumlar ortaya çıkarır.

“Gebelik, kadın için, tek başına oynanan bir dramdır: kadın onu hem bir zenginleşme hem de bir sakatlanma gibi hisseder; karnındaki yavru vücudunun bir parçası, ama aynı zamanda kendisini sömüren bir asalaktır.”

228

diyen Simone de Beauvoir, kadının gebelik ile birlikte kendisini evren kadar geniş hissettiğini, ancak bununla birlikte hiçleştiğini, yeni bir varlık ortaya çıkararak kendi varlığını doğrulayacağı için kendisinin bir hiç duygusuna kapılabildiğini belirtir. O güne kadar kendisine ait olan bedeni, artık bir başkası içinde var olmaktadır. Bu nedenle kadın yaratıcı gibi gözükmekte, ancak bu yaratıcılık olumsuzluk ve yapaylık içerisinde oluşan garip bir yaratmadır. Bu duygunun etkisiyle her annede yavrusunun kahraman olacağı inancını taşır.²²⁹

Simone de Beauvoir Hegel'in çocuğa ilişkin görüşlerini ele alır. Hegel'in “çocuğun doğumu ana-babanın ölümüdür. Ana baba için çocuk varlıklarının dışına düşen, sevgilerinin kendi için varlığıdır, dolayısıyla kendi için varlığına ancak kaynağından ayrılarak kavuşacak, o zamanda kaynak koruyacaktır” görüşünden hareketle kadın açısından, bu varlığını aşmanın aynı zamanda varlığı açısından ölümünün başlangıcı olduğunu belirtir. Yine aynı görüş doğrultusunda hamilelikte

²²⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.120-121.

²²⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.133.

²²⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.134-135.

yaşanan kusmayı kadının benliğiyle bebeği istese dahi bedeninin istememesine, bir başkaldırıya benzetir.²³⁰

Beauvoir'e göre, bebeğin anne karnında canlanmasına ilişkin tekmelemesi gibi ibareler anneden bağımsız bir varlığın habercisidir. Bu haber her kadında farklı duygulara sebep olur. Bazı kadın mutluluktan kendisinden geçer, bazıları ise kendisini yabancı bir varlığın barınağı olarak görür ve bu duruma tiksintiyle bakar. Bu duyguyu yeni bir varlığın varoluş kaygısına temellendirir. O güne dek bir duygu ve imge niteliğinde olan bebek artık varlığıyla vardır ve bu gerçekliğiyle yepyeni sorunlar ortaya çıkarır. Geçiş dönemi niteliğinde olan bu dönem, kadında bunalıma neden olur. Her geçiş döneminin insanda bunalıma yol açtığını, ancak doğumun kadına hepsinden daha ürkütücü geldiğini belirtir.²³¹

Hamilelik döneminde yaşanan çelişkili duyguların tam tersine doğumdan sonra kadın, çocuğunun kendi eli gibi kendi malının olmasını isteyebilir. Daha ilk günden itibaren de kendisine yakın olacağını umar, ancak bu konuda yanılır. Çünkü çocuk ilk günden itibaren yeryüzüne gelen yepyeni bir varlıktır.²³² Bunun yanı sıra analık içgüdüğü diye bir şey olmadığını da belirtir. Ananın toplum içerisindeki durumu ve konumu çocuğa olan tutumunu belirler. Durum ve koşullarda herhangi bir aykırılık yoksa ananın çocukla zenginleştiğini de kabul eder.²³³

Simone de Beauvoir'e göre, çocuğun cinsiyetine bağlı olarak her toplumda tutumlar ve tavırlar değişebilmektedir. Özellikle erkek çocuk doğurmak çok önemlidir. Çocuğunun kahraman olacağını düşleyen kadın, erkek çocuk ile birlikte -kahramanlar erkeklerden olduğu için- bu düşünüyü gerçekleştireceğini sanır ve kahraman çocuğunun aracılığıyla kadın da dünyaya sahip olacaktır.²³⁴ Kız çocukta ise ana-kız ilintileri daha dramatiktir. Ana kızını seçkin sınıfın üyesi olarak görmez, bu doğrultuda kendi imgesini arar. Kendi kendisiyle ilgili ilintisini kızına yansıtır. Bu ilintinin olumlu ya da olumsuz olmasına bağlı olarak, aralarında yaşanan çatışmanın şiddeti ortaya çıkar. Anadan farklı bir ben olarak, var olmaya başlayan kız çocuğu ile kadın, kendisini ihanete uğramış hisseder.²³⁵

²³⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.137.

²³¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.143-144.

²³² Beauvoir, *a.g.e.*, s.147.

²³³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.152.

²³⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.160.

²³⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.161.

Ona göre, toplumda yanlış olan iki ön yargı vardır. Bunlardan birincisi, analığın kadını mutlu etmeye ve bütün arzularını doyurmaya yettiği inancıdır. Ancak böyle bir inanç doğru olmayıp çoğu anaların mutsuz ve doyumsuz olduğunu belirtir. Ananın çocuğu ile ilintisi, yaşamın bütünü içinde yani kocasıyla ilişkisine, geçmişine, uğraştığı işlere bağlıdır. Bu doğrultuda, çocuğu her derde deva görmek kadın açısından dolayısıyla da çocuk açısından zararlıdır.²³⁶ Çocuk ile evlilik içerisinde, karı kocanın oluşturamadığı bütünlüğün ve değer oluşturulabileceğinin düşünülmesinin büyük bir hata olduğunu da belirtir. Çocuk sadece kendisi için istenmelidir.²³⁷ Toplumda var olan ikinci ön yargı ise çocuğun annesinin kucağında tam bir mutluluk bulduğu yönündedir. Ancak kendi çatışmalarını, kavgalarını, sorunlarını çözememiş ana ve babalar çocuk açısından en kötü yaşam arkadaşıdır.²³⁸

Simone de Beauvoir çocuğun anasını içkinlikten kurtaramadığını vurgular. Ona göre, ana çocuğunun bedenine bakar, karnını doyurur yani sadece somut bir durum yaratabilir. Ana çocuğunun geleceğine yatırım yaparsa, zaman ve evren içerisinde, kendi varlığı ve üretimi ile değil başkasından aldığı vekillik belgesi ile aşabilir. Kadının, artık insanlığın hiç durmadan kendini aşarak varlığını doğrulama hareketine katılmak istediğini vurgular. Ayrıca üreten kadının çocuğuna daha çok faydasının olacağını da belirtir. Bu güne kadar ananın kutsal haklarından bahsedildiğini, ancak kadınların oy haklarına analık haklarından ötürü kavuşmadıklarını, üstelik evlilik dışı ana olan kadınların hor görüldüğünü belirtmekte, yani ananın ancak evlilik içerisinde kocasının boyunduruğu altında değer gördüğünü ifade eder.²³⁹

2.3.Aile Birliği Açısından Toplum İçi Yaşayış ve Kadın

“Aile, kendi içine kapanmış bir topluluk değildir; ayrılığının ötesinde öbür toplumsal hücrelerle alış verişte bulunur; ev, yalnızca karı kocanın içine

²³⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.166-167.

²³⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.168.

²³⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.169.

²³⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.170-171.

kapandığı bir yuva değildir, aynı zamanda yaşam düzeyini, varlığını, beğenisini dışa vuran bir simgedir.”²⁴⁰

diyen Simone de Beauvoir ailenin özelliklerini belirterek, bu yönünü kadının düzenlediğini ifade eder. Bu tanımlama dahilinde evli çifti; geldikleri aile, çevre, sınıf ve ırkın belirlediği başka gruplarla dayanışma içinde olan bir kişiye benzetir. Ona göre, bu kişiyi temsil etmek kadına düşer.

Simone de Beauvoir’e göre, kadın toplum içerisinde aileyi temsilen evine bakar, evini süsler ve kendisini süsler. Bu anlamda süslenmenin kadın açısından iki yönü vardır. Bir yandan kadının toplumsal saygınlığının diğer yandan da kendisine olan hayranlığının somut simgesidir. Güzel olmaya çalışmak, giyinmek, yuvasına sahip çıktığının göstergesi olan ev işi, kadının kişiliğini kendisine mal etmesine yardım eden unsurlardır. Süslendiği zaman kadın ben’i kendi eliyle seçip yarattığını sanır. Erkek içinse süslenmek önemli değildir, o kendisini aşarak kendisini nesne haline getirme amacını güder. Bu nedenle de dış görünüşüne önem vermez. Ancak kadından da bir cinsel nesne olmasını ister. Zamanla modanın kölesi haline gelen kadın, bu durumu ile kendisini özerk bir birey olarak göstermeyip, aşkınlığından kopararak erkeklerin arzulayacağı bir av haline dönüştürür.²⁴¹ Beauvoir süslenmenin ayrıca diğer kadınları kıskandırmak için yapıldığına dair bir fikir ileri sürmektedir. Buna göre, kıskanılan kadın süslenmesinin somut bir başarısıdır. Böylece kıskançlık ve hayranlık dolu bakışlar altındaki kadın, güzelliğinin ve inceliğinin dolayısıyla da kendi varlığını olumlamaktadır. Giyinip kuşanması ve süslenmesi kadın açısından kendisini göstermek olduğunu, bunun da var olabilmek için yapılan etkinliklerin olduğunu ifade eder.²⁴²

²⁴⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.175.

²⁴¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.176.

²⁴² Beauvoir, *a.g.e.*, s.188.

3.KADININ DURUMU VE KİŞİLİĞİNİ DOĞRULAMALAR

Simone de Beauvoir kadın hakkında söylenen olumsuz yargılardan yola çıkarak bunların neden ortaya çıktığını açıklamaya çalışır. Ona göre, bu olumsuz yargılar kadının durumunu belirler. Kadının olumsuz nitelendirilen durumundan bazı kesitler ise şöyledir;

3.1. Kadının Durumunu Belirleyen Olumsuz Yargılar

*“Kadın dünya kurulalı beri içinde taşıdığı niteliklerin, içkinliğin kurbanıdır.”*²⁴³ diyen Simone de Beauvoir, Eski Yunan’dan bugüne kadar, kadına yöneltilen suçlamaların aynı olmasının sebebinin, kadının içinde bulunduğu durumun hep aynı kalmasından ileri geldiğini belirtir. Kadına ilişkin olarak; kadın ihtiyatlı ve eli sıkıdır, kadında doğruluk ve titizlik kavramı yoktur gibi ön yargılar oluşmuştur. Bu önyargılar kalıp halinde, kadının içinde bulunduğu durumunun bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

*“Kadınlar hiçbir vakit özerk ve kapalı bir toplum kuramamışlardır; erkeklerin yönettiği bir topluluğa karışmışlardır ve burada, ikinci derecede bir yerleri vardır; ancak birbirlerine benzedikleri için, mekanik bir dayanışmayla birbirlerine bağlıdırlar: Bir bütün halinde olan topluluklardaki organik dayanışma yoktur kadınlar arasında.”*²⁴⁴

diyene Simone bunun sebebi olarak da erkeklerin dünyasını yadsıyan bir kürede yaşamalarından kaynaklandığını vurgular. Bu dünyayı erkekler kurmuştur ve erkekler tarafından yönetilmektedir. Kadın ise dünyanın erkek dünyası olduğunu kabul ederek bu duruma boyun eğmiştir. Kadın bu dünyadan sorumlu olmayıp bağımlı

²⁴³ Simone de Beauvoir, *Kadın – Bağımsızlığa Doğru*, çev. Bertan Onaran, 2. Baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1970, s.7.

²⁴⁴ Beauvoir, a.g.e., s.8.

edilgin bir varlık olarak kabul edilir. O hiçbir zaman topluluğun karşısına özne olarak çıkmamış, etine ve evine sığınmıştır. Simone erkekleri insan yüzlü tanrılara benzeterek kadının bu tanrılara oranla kendisini edilgin bir varlık olarak hissettiğini, hissetmek zorunda bırakıldığını ifade eder.

Simone de Beauvoir'e göre; eskiyi tekrarlamaya mahkum bırakılan kadın açısından zaman, yaratıcı bir fişkırmadır; geleceği de geçmişinin bir tekrarı niteliğindedir. Bunun bir sonucu olarak, kadının düşünce biçimi büyüye inanan, yani yaşam karşısındaki tutumu, edilgin bir varlık olarak yalvarıp yakarmak ve dua etmek niteliğini alır. Ayrıca kadın görenekçidir. Belli bir sonuca varmak için denenmemiş yollar yerine önceden denenmiş birtakım yollara başvurması da bunun bir göstergesidir.²⁴⁵

Beauvoir, mantık açısından baktığında, mantık denilen aracın kadının kullanma fırsatını bulamadığı bir şey olduğunu ifade eder. Bu nedenle kadın, erkek mantığını kullanmayı beceremez ve yeryüzünde değişiklik yaratacak nitelikte bir eylemin de ne demek olduğunu bilemez. Mantığın temelinde yer alan kıyas, kadının yürütmekte olduğu etkinlikler olan; bir mayonezin güzel olması yada ağlayan bir çocuğun susturulması gibi etkinliklerde yardımcı olmaz. Erkeklerin egemen olduğu bu dünyada, kadının hiçbir tasarıya uygulanmayan düşüncesi düş niteliğinde kalır. Çünkü kadına erkek yetkesini kabul etmek öğretilmiştir. Bu nedenle de kadın kendi adına eleştirmek, yargılamak ve sonuca ulaşmaktan vazgeçmiştir. Dolayısıyla erkek dünyası aşkınlık ve mutlak gerçeklik şekline dönüşür.²⁴⁶

Kadınlar, kahramanlara ve erkek dünyasındaki yasalara karşı herhangi bir yargı sonucu olmaksızın körü körüne saygı göstererek kabul ederler²⁴⁷. Genellikle yasayı yasa olduğu için sayar. Yani kadının gözünde hak güçlünüdür. Erkeklerle tanıdığı olduğu haklarda erkeğin gücünden ileri gelir. Bu konuda,

“Bir toplum çözüldüğü zaman, galiplerin ayaklarına ilk kapananlar kadınlardır. Onlar, genel olarak dünyayı olduğu kabul ederler. Başlıca nitelikleri boyun eğişleridir.”²⁴⁸

²⁴⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.9.

²⁴⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.11.

²⁴⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.13.

²⁴⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.14.

der. Bu nedenle de gerek nesnelerin gerekse insanların olduklarından başka olamayacaklarına inandığından, hiç kimseyi de mahkûm edemez.

Simone de Beauvoir'e göre, kadınlar alışılmışı serüvene yeğlerler. Bunun sebebinin ise mutluluklarını sokaklarda değil evde kurabildiklerinden, özgür olamadıklarından ileri geldiğini belirtir.

*“XIX. Yüzyılda, işçi haklarının genişlemesine en büyük engel kadınlar olmuştur. Onlar yalnız grevlerden, işsizlikten, yoksulluktan değil, aynı zamanda başkaldırmanın günah olmasından korkmaktaydılar.”*²⁴⁹

diyen filozof özgür ve kendisini zamanın ötesinde olumlayabilen varlığın, ancak her türlü yıkımı yenebileceğini belirtir. Kadın ise hiçbir zaman özgürlüğün gücünü sınamadığı için özgürlüğe de inanamaz. Aşmak ve geçmek zorunda olduğu yolları kendisi açmadığı için bütün bunların yaşanması ona göre doğal bir sonuçtur. Ancak kadında aynı erkek gibi belirlenen ereklerde kişiliklerini bulduğu zaman, bir erkek kadar yürekli ve atılgan olabilir.

Simone de Beauvoir kadının duygularıyla yaşadığına ve kendiliğinden var olan şeylerle yetindiğine dair bir inanışın varlığından bahseder. Kadın bu şekilde olmasına başkaları tarafından mahkum edilmiş, çünkü kendisine başka bir yol bırakılmamıştır. Büyük şeylere el atmadığı için küçük şeylere değer vermek zorunda kalmıştır. Erkeği biricik yaşama nedeni ve yolu olarak kabul eden kadın, erkeğin desteği olmadan ne yapabilir ki ? sorusunu sorarak bütün ömrünü yemek hazırlamak, bulaşık yıkamakla geçirmeye mahkum edilen kadının kendisine yeni bir yol yaratamayacağını vurgular. Hiçbir iş yapmadan, sürekli tekrarlanan günlük aktiviteleri yerine getirdiği için zamanı, ilerlemeyen kısır bir döngü haline dönüşür. Tüm bunların bir sonucu olarak yaşamı bir ereğe doğru yönelemez. Yaşamı birer araç niteliğinde olan nesnelere; yemek, giyim, ev bakımı gibi şeyleri üretmekle geçer. Tüm bunların,

“Varoluş arasındaki özsel – olmayan araçlardır; özsel olmayan aracın biricik değeriyse, yararlılıktır; ev kadını işte bu yararlılık düzeyinde yaşar ve

²⁴⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.15.

kendini de, ancak yakınlarına yararlı olduğu oranda kutlar. Oysa varolan hiçbir varlık böyle özsel- olmayan bir rolle yetinemez: varlık, böyle bir durumda –özellikle siyaset adamlarında görüldüğü üzere- hemen aracı erek yapar ve aracın değeri, onun gözünde mutlak değere dönüşür.”²⁵⁰ der.

Yine benzer şekilde,

“Kadını götürüp mutfağa yada süslenme odasına kapatıyor, sonra da ufkunun darlığına şaşıyoruz; kanatlarını kesiyoruz, sonra, uçamıyor diye yakınıyoruz. Geleceği önüne serdiğimiz an, şimdiki zamana çöreklenip kalma zorunluluğunu duymayacak elbet.”²⁵¹

diyen filozof kadına yönelik yapılan kendine olan düşkünlüğü, bencil oluşu gibi suçlamaların kökeninde de bu mahkum edilişin yattığını ifade eder. Başka bir fırsatını bulamayan kadında, tanımış olduğu dar dünyasına sıkı sıkıya bağlı kalır. Çünkü az da olsa bu dünyasında etkilidir, en azından eve egemenliği vardır. Özgür kişi başarısızlıklarının sorumluluğunu üstlenir ve bunun sebebinde kendisinde bulur. Özgür olamayan kadına ise her şey başkasından gelir ve sorunlarından ötürü başkaları sorumludur²⁵².

Simone de Beauvoir kadınların ev kadınlığı yaşantısının tekdüzeliği nedeniyle kadının Manesçilik ilkesi* yani mutlak iyilikle mutlak kötülük ilkesine dayanan öğretiyi kabul etmek zorunda kaldığını vurgular.

“Eylemde bulunan birey, iyilikten de kötülükten de öbür bireyler kadar sorumlu olduğunu, birtakım erekler saptamanın ve bunlara ulaşmanın

* Manes M.S. 215-216 yıllarında Babilonia'da Mârdinû diye bir yerde doğmuştur. Bu öğreti, 3. yüzyılda İran'da oluşmuştur. Manescilerin temel inancı, birbirleriyle savaşılan iyi ve kötü iki gücün eşit ve ezelî varlığıydı. Manesçiler için en saf ışık, iyinin dışsal anlatımıydı; Tanrı'nın özü, herhangi bir maddî sıfatı olmayan ışığın parlaklığı olarak anlaşılmaktaydı. Maddenin içine kuvvetle işlemiş olan karanlık, kötülüktü. Bu öğretilerde insan evrenin bir parçası, aynı zamanda da onun minyatürüdür. İnsan, karşıt iyi ve kötü öğelerinin en büyük gerilimleriyle yüzeye çıktıkları bir mikrokosmostur. Manesçiler insanın doğal yapısının evrendeki çatışmayı yansıttığını, çelişkilerle bölünmüş olduğunu, iyi ile kötü, sağduyu ile budalalık, aklıbaşındalık ile tutkunluk, erdem (sevap) ile günah, güzellik ile çirkinlik arasında bir savaşım yürüttüğünü ileri sürmüşlerdir. Dış kabuk olan insan bedeni, ruhun hapisanesidir. Maddî değeri olan ya da yaşamı kolaylaştıran herşey Manesçiler için önemsizdir.

²⁵⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.18.

²⁵¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.19.

²⁵² Beauvoir, *a.g.e.*, s.20.

kendisine bağılı bulunduğunu bilir; eylem sırasında, her çözüm yolunun en az iki türlü yorumlanabileceğini hisseder; haklılıkla haksızlık, kazançla kayıp ayrılmamacasına iç içedirler. Oysa edilgin insan kendini oyunun dışında bırakmakta, salt düşünce alanında bile olsa, ahlaki sorunlarla uğraşmaktan kaçınmaktadır; iyilik gerçekleşmelidir, gerçekleşmiyorsa, ortada bir kusur var demektir ve bütün suçlular cezalandırılmalıdır. Tıpkı çocuk gibi, kadında iyi ile kötüyü kafasında kutsal bir resimler gibi canlandırır.”²⁵³

diyen yazar Manesçilik ilkesinin kadını seçme kaygısından da kurtardığını belirtir.

Simone de Beauvoir’e göre, erkek dünyası kadında nesneleşir ve koca aracılığıyla erkek kadını hakimiyeti altına alır. Buna göre, dünyanın bütün yükünü taşıyan kocadır. İşler kötüye giderse de kadının gözünde suçlu olan hep kocadır. Kadının bir diğer özelliği kolayca ağlayabildiğidir. Bunun sebebini ise yaşamı güçsüz bir başkaldırı üzerinde kurulmasından kaynaklandığını, ayrıca görmüş olduğu eğitimin ona kendisini koyuvermeyi öğretmesinden ileri geldiğini belirtir.²⁵⁴ Göz yaşları onun açısından hem avunma hem yakınmadır, yani bir kaçış yoludur. Göz yaşları başkaldırmasını ifade etmeye yetmezse, kimi zaman sinir nöbetlerinin göstergesi olabilecek nitelikte; erkeğin üstüne atlama, tırmalama gibi hareketlerde de bulunabilir. Ancak bu tür hareketleri, kadının bir anlamda enerjisinin somut bir nesneye yönelememesi ve içe yönelmesinden kaynaklıdır.²⁵⁵

Simone de Beauvoir, kadının pek çok davranışının aslında erkeğin egemenliğine karşı koyma ve kafa tutma biçiminde olduğunu ifade eder. Bunlara örnek olarak; kadının kocasını zevk için değil inat olsun diye aldatması gibidir. Hep geç kalmakla suçlanan kadının, aslında gecikmelerinin erkeğin arzularını kamçılacakları, varlıklarının değerlerini artıracakları düşüncesiyle yapabildiğini, tüm bunların temelinde yatan sebeb ise kadının iktisadi olarak erkeğe bağımlı olmasından kaynaklı olduğunu belirtir. Kocanın ev dışında da bir yaşamı vardır. Ancak kadının tüm yaşamını erkek kaplamış, bunun dışında başka bir yaşantısı

²⁵³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.21.

²⁵⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.23.

²⁵⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.24.

olamamıştır. Bu nedenle de kendi varlığını doğrulayabilmek için geç kalma gibi davranışlar gösterir.²⁵⁶

Kadının içinde bulunduğu yaşam, ona mantık ve tekniği kullanmayı öğretmediği için erkeğin dünyasını anlamakta ve onun üzerinde etkili olmakta güçlük çeker. Bilimsel olarak doğru'nun erkeklerin öne sürdüğünden başka bir şey olabileceğini düşünememekte, peşin hükümlü bir şekilde başka bir doğru'nun var olmadığını kabul etmektedir.²⁵⁷

“Erkek, Hegel’in fikrini seve seve uygular kendisine, bu fikre göre; her birey evrensele doğru kendisini aştığı oranda ahlaki saygınlık kazanmaktadır, öbür cinse benzemeyen bir birey olarak, erkeğin arzuya ve zevke hakkı vardır.”²⁵⁸

diyen filozof bu nedenle de erkeğin kadınla olan ilişkilerinde ahlakın uygulanmaz olduğunu, davranışların iyi ve kötü olarak ayrılmadığı olumsal bir alana girdiğini belirtir. Bu doğrultuda, erkek dürüst ve eşine bağlı kadınları överken komşusunun karısını ayartır. Çocuk aldırmaya karşı koyarken yine kadını çocuk aldırmaya zorlayan koca yada aşıktır.

“Mantık ilkelerini reddeden, ahlaki buyrukları tanımaya yanaşmayan, doğal yasalardan kuşkulanan kadında evrensellik kavramı yoktur; dünya ona, birtakım özel durumların karışık toplamı gibi gözükür; komşusunun dedikodularına bilimsel bir açıklamadan daha kolay inancı da bundandır.”²⁵⁹

diyen Simone kadının, bu yaklaşımın bir sonucu olarak herkes için geçerli olan akıl yürütmeleri yerine, hissettikleri doğrultusunda inandığını belirtir. Kadın bunların da kendisine Tanrı'dan yada yeryüzündeki bilinmeyen bir güçten geldiğini kolayca kabul eder. Bu nedenle de kadınlar erkeklere kafa tutacak başka bir dünya kurmayı başaramazlar. Bir taraftan erkeğin çıtkırıldım, işe yaramaz, sinsî, zorba ve bencil

²⁵⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.26-27.

²⁵⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.29.

²⁵⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.30.

²⁵⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.34.

olduğunu düşünür. Diğer taraftan erkek kadın açısından özgürlük getiren bir kahramana dönüşür.²⁶⁰

Beauvoir'e göre erkek, gerçekliği düşünceye dayanan tutarlı bir evrende yaşamaktadır. Kadın ise varoluşunun sorumluluğunu üstlenecek ve düşünecek yerde düş kurar. Toplumsal açıdan Manes'çi olan kadının, varlıkbilim yönünden iyimser olmaya ihtiyacı vardır. Eylemi yasaklandığı için eyleme dayanan ahlaklar onun için uygun değildir. Bu nedenle de kendisine verileni kabullenir.²⁶¹

Toplumun kadına bağışlamayı alışkanlık haline getirdiği bir başka doğrulama aracı ise dindir.

“Bir cinsi, bir sınıfi içkinliğe mahkum ettiniz mi, ona aşkınlığa benzer bir şey vermek zorundasınızdır.”²⁶²

diyen filozof bunun kadın açısından din olduğunu vurgular. Dini, kadın açısından bir uyutma aracına benzetir. Kadına Tanrı düşüncesinin yardımıyla erkeğe eşit olduğuna inanması istenir. Böylece haksızlık aşılıyormuş havasıyla kadının başkaldırı eğilimi yok edilir. Tanrı kadın cinsine saygınlığını kazandırmaktadır. Aynı zamanda da insan olarak pek ağırlığı olmayan kadının istekleri kutsallaşmaktadır. Kadın isteklerini gerçekleştirmede ve doyurmada dini bir bahane olarak kullanır. Yarın bağışlanacağına dair olan inancı ile de kafasında yer alan kaygılardan kurtulur. Din, bir kadının kendi kendisine hoş görüyle bakmasını da sağlar. Cins ayrımının olmadığı, yeryüzündeki yaşamdan daha iyi bir yaşam vaadinde bulunduğu için kadının mevcut düzeni onaylamasını ve şimdiki zamana boyun eğişini kolaylaştırır²⁶³.

Sonuç olarak, kadının kişiliğinin bütünü; yani inançları, değer ölçüleri, bilgeliği, ahlakı, davranışları içinde bulunduğu durumdan ileri gelmektedir. Kadın, içinde bulunduğu durumunun barındırdığı çelişkiden kurtulmak için gurura sığınmaz. Anlık duygu ve tepkilerini büyük bir içtenlikle dışa vurur. Kadın kendisine ve dünyaya daha dikkatli bir gözle bakar ve güzel olan şeylere düşkünlüğü vardır. Tüm

²⁶⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.36.

²⁶¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.41.

²⁶² Beauvoir, *a.g.e.*, s.42.

²⁶³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.45-46

olumlu özelliklerinin yanı sıra, içinde bulunduğu olumsuz durumdan ancak erkeğin ileri sürdüğü aldatmacaları geri iterse, varoluşu açısından, yaşamında ayrıcalıklara kavuşabilir. Görüldüğü üzere iki cinsinde durumu birbirinden tamamen farklıdır. Bu durumlar karşılaştırıldığında erkeğinkinin daha iyi olduğu görülür. Çünkü erkek, özgürlüğünü ortaya koyabilecek daha fazla olanağa sahiptir. Kadınların ise bu yönde herhangi bir şey yapmaları yasaktır.²⁶⁴

“Özgürlük, her iki cins içinde tamdır. Yalnız, bu özgürlük kadında soyut ve boş olduğundan, kadın bu özgürlüğe ancak başkaldırıda gerçekten kavuşabilir: Bir şeyler kurma olanağından yoksun kişiler için özgürlüğe giden tek yol budur; içinde buldukları durumun sınırlarını yadsımaları, geleceği hazırlayacak yolları aşmaya uğraşmaları gerekir; boyun eğmek, bir istifadan, bir kaçıştan başka bir şey değildir; kadın için, özgürlüğü uğrunda çalışmaktan başka çıkar yol yoktur.”²⁶⁵

diyen filozof kadının durumunun değişebilmesi için iktisadi yönden evrim geçirmesi, bu anlamda bağımsızlığa erişebilmesi gerektiğini vurgular.

3.2.Kadının Kişiliğini Doğrulama Biçimleri

Simone de Beauvoir insanın, kendisini çeşitli edimlerde doğrulama ihtiyacının olduğunu belirtir. Erkek bunu çeşitli tasarımlarda bulunarak yapabilirken, kadının içinde bulunduğu durumdan ötürü sağlıklı bir şekilde yapamadığını, yine kendisine atfedilen ve bir kalıp haline dönüşmüş yargıların bir görünümü niteliğinde olan şekillerde yapabilmektedir. Kendisini birtakım tasarı ve ereklerde bütünleyemeyen kadın, varlığını kişiliğinin içkinliğinde yakalamaya çalışacaktır. Bunun bir sonucu olarak kendine hayran kadın, sevdalı kadın ve sofu kadın biçiminde davranış kalıpları ortaya çıkar.

²⁶⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.49.

²⁶⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.51.

3.2.1. Kendine Hayran Kadın

Simone de Beauvoir zaman zaman, kendine hayranlığın kadının temel tutumu olduğu ileri sürüldüğünü belirtir.

“Gerçekte, kendine hayranlık, çok belirli bir yabancılaşma sürecidir: ben mutlak bir erek olarak alınmakta, özne bunun içine kaçıp saklanmaktadır. Durum ve koşullar kadını, erkekten daha çok kendine eğilmeye, sevgisini kendine çevirmeye itmektir.”²⁶⁶

diyerek kendine hayran kadının özellikleri ve bunun sebepleri üzerinde durur.

Beuvoir’e göre kadın, küçükken, bir oğlan çocuğu gibi başka ben yerine geçen erkeklik organından yoksundur. Büyüdüğünde ise saldırgan cinselliği doyumsuz kalır. Bunun yanı sıra erkeğin yapmış olduğu etkinlikler kadına yasaklanır. Kadın ev kadınlığı, analık gibi işlerde sıkışarak diğer insanlardan ayrılan bir varlık haline dönüşemez. Kendisini birtakım tasarı ve ereklerde bütünleyemeyen kadın, varlığını kişiliğinin içkinliğinde yakalamaya çalışacaktır. Arzularına karşılık erek diye kendisini seçmesi, kadının çocukluğundan beri kendisini bir nesne olarak görmesinden ileri gelir.²⁶⁷

Ona göre, erkek, çoğunlukla vücudunu arzulanacak bir nesne olarak görmediğinden, aynanın karşısında gördüğü imgenin de kendisi açısından bir çekiciliği yoktur. Ancak kendine hayran kadın, aynada gerçekten kendisini gördüğünü sanır. Onu kendi imgesini seyreden Tanrı’ya benzetir.²⁶⁸ Bu durumu ise,

“En çirkin kadınların bile, zaman zaman, ayna karşısında kendilerinden geçebilmelerine şaşmak yanlıştır: onlar hemen oracıkta, gözlerinin önünde duran, etten, kemikten yapılmış varlık karşısında heyecanlanmaktadırlar; tıpkı erkekler gibi, taze bir dişi etinin katkısız cömertliği gözlerini kamaştırmaya yetmektedir ve kendilerini benzersiz bir özne olarak

²⁶⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.55.

²⁶⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.56.

²⁶⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.60.

hissettiklerine göre, azıcık kötü niyetle, kendilerine özgü niteliklere eşi benzeri bulunmayan bir çekicilik katıvereceklerdir; yüzlerinde yada vücutlarında, hiç kimsede olmayan, tatlı, çarpıcı bir çizgi bulıvereceklerdir; yalnızca kadın olduklarını hissetmeleri, güzelliklerine inandıracaktır onları.”²⁶⁹

diyerek açıklar.

Simone de Beauvoir kadınların çoğunun çocukluk anılarına bağlı olduklarını belirtir. Bunun sebebini ise, bu çağda bağımsız olduklarını ve iyiliklerine çalışan baba elinin varlığını üzerlerinde hissettikleri için çocukluk anılarına bağlı olduklarını ifade eder. Yetişkinlik döneminde ise evlilik yada aşk yeterince kadını koruyamamakta, şimdiki zamanın tutsağı olarak birer hizmetçi yada nesne olarak yaşamaktadırlar. Eğer kadının mutlu bir yaşamı yoksa kurbanlığı benimseyecek ve anlaşılmamış bir eş, acılı ana rolünü benimseyecektir.²⁷⁰

Simone de Beauvoir’e göre, kendine hayran olan kadın, kendisini anlaşılmamış hisseder. Ona göre, çevreleri onların benzersizliğini hiç yada yeterince görememiştir. Kafasında yaratmış olduğu kahramanı ise, somut yaşamda gerçekleşmediği için yalnızca hayali bir varlıktır. O, aynada görmüş olduğu ve hayranlıkla izlediği görüntüsünün dışında, başkasının hayranlık dolu bakışlarında kendisini görmek ister. Bu nedenle de, ruh hekimine, komşusuna kalbini açar. Kendi benini unutamadığı için gerçekten sevmeyi de bilemez. Süslü giysiler, insanlarla yapılan hoşbeş muhabbetler, kendini gösterme eğilimini doyurur. Ancak kendine hayran kadın, çok daha farklı ve özel biçimlerde kendini göstermek ister. Sahneye çıkma, ünlü olma gibi hayaller besler. Bu anlamda da tiyatro bazı kadınlar için iyi bir yöntem haline gelir.²⁷¹

Simone de Beauvoir,

“Kendine hayran kadın, bir erkeğin kendisine tutkuyla bağlanmamasına akıl erdiremez; elinde beğenilmediğini gösteren açık bir kanıt varsa, o zaman, nefret edildiği yargısına varı verir. Yapılan bütün eleştirileri kıskançlığa, hınca verir. Başarısızlıkları, birtakım karanlık güçlerin işidir:

²⁶⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.61.

²⁷⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.65.

²⁷¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.69-70.

ve bunların varlığı, kendisine verdiği önemi doğrular. Böylece, kolayca benini büyütme hastalığına ya da onun tersi olan, eziyete uğradığı kanısına kayabilir: kendi evreninin merkezi olduğu ve bundan başka evren tanımadığı için, dünyanın mutlak temeli olur çıkar.”²⁷² der.

Kendine hayran kadın, aynada gördüğü hayalinde yabancılaşarak kendini hiçleştirir. Hiçbir iş yapmayıp zamanını kendini yüceltmekle geçirir. Ancak kendine hiçbir varlık kazandıramaz, hiçbir şeyi de yüceltmez. Onun en büyük talihsizliği ise bu hiçliği kendisinin de bilmesidir. Kendini en yüce erek olarak seçmekle, bağımlılıktan kurtulduğu yanılgısına kapılır.²⁷³

3.2.2. Sevdalı Kadın

“Aşk sözcüğü kadınla erkek için aynı anlamda değildir ve onları ayıran başlıca anlaşmazlık kaynaklarından biri de budur. Byron’ın da pek güzel belirttiği gibi, aşk, erkeğin yaşamının yalnız bir parçası, kadınsa tümüdür.”²⁷⁴

diyerek kadın ile erkek arasındaki aşk anlayışının başkalığından ve sevdalı kadının genel durumundan bahseder. Kadın ile erkek arasındaki aşk anlayışının farklı oluşunun temel sebebi, yine içinde buldukları durumun farklılığından ileri gelmektedir. Buna göre;

“Özne durumunda olan, kendi benliğine sahip birey, eğer içinde kendini aşma konusunda cömert bir duygu varsa, dünya üzerindeki etkisini genişletmeye çalışır: ihtiraslıdır, eylemde bulunur. Özsel olmayan varlıksa, mutlak’ı öznelliğinde bulup ortaya çıkaramaz; içkinliğe mahkum bir varlık, kendini birtakım edimlerde gerçekleştirmez.”²⁷⁵

²⁷² Beauvoir, *a.g.e.*, s.74.

²⁷³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.76.

²⁷⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.79.

²⁷⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.80.

der. Bu doğrultuda da, kadın egemen olan özneye kaynaşmak ister. Kadının içinde bulunduğu durumu köleliğe benzeterek, ana-baba, toplum gibi kendisi dışındaki unsurların baskısıyla boyun eğişi zorunlu olarak gerçekleşeceğinden, sevdiği erkeğe hizmet etmesini yeğlediğini, onu duygu ve davranışlarında yücelterek, onun önünde hiçleşeceğini, dolayısıyla aşk, bir din haline geleceğini belirtir.

“En büyük sevdalı kadınlar, çoğunlukla gönüllerini çocuksu aşklarla yormamış olanlar arasından çıkar; böyleleri, önce geleneksel kadın yazgısını kabul etmişlerdir: koca, ev, çocuklar; ya müthiş bir yalnızlık çekmişlerdir; ya da az çok başarısızlığa uğrayan bir denemeye girişmişlerdir; düş kırıklığıyla dolu yaşamlarını seçkin bir erkeğe adayarak kurtulabileceklerini sezdikleri an, dört elle bu umuda sarılırlar.”²⁷⁶

der. Erkek küçüklüğünden başlayıp yetişkinliğinde de zorlu, ancak güvenli yollara itilir. Kadına ise kendi adına mücadele etmeyi öğretmek yerine, yaşamını talihin akışına bırakarak daha mutlu olacağı öğretilir.

Beauvoir’e göre, sevdalı kadın, hayranlık duyduğu erkeğe teslim olarak, onun tarafından evrenin önüne getirileceğine ve varlığını yakalamasına yardımcı olacağını düşünür. Bu şekli ile de hayranlık duyulan erkek yasa, doğru konumuna gelmektedir.²⁷⁷ Böyle olunca, sevdalı kadın, kendi ben’i içinde yabancılaşır. Konu hakkında,

“ Sevdalı kadın, kendi ben’i içinde yabancılaşmış kendine hayran bir insan olmakla kalmaz: ayrıca, sınırsız gerçekliği tanıyan biri aracılığıyla kendi dar sınırlarını aşmak, sınırsız olmak için yanar tutuşur. Kendini kurtarmak için teslim olur aşka; ancak, putlaştırıcı aşkın aykırılığı şurdadır ki, sevdalı kadın kendisini kurtarmak isterken bir de bakarsınız kendi varlığını bütünüyle yadsımış.”²⁷⁸

²⁷⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.82.

²⁷⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.85.

²⁷⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.91.

olduğunu belirterek sevdalı kadının tanımlamasını yapar. Burada görülen kadın, kendisini olumlayabilmek, varoluş nedenini kazanabilmek amacıyla kendisini, ömrünü, geleceğini sevdiği erkeğe adama yolunu seçer. Dolayısıyla erkek bütün gerçeklik haline dönüşür. Bu durum başlangıçta kendini gerçekleştirme amacını gütmekte iken, bir süre sonra kendi kendini küçük düşürmeye iten koşulsuz bir bağlanma şeklini alır.²⁷⁹ Sevilen erkeğin kadındaki büyüme etkisi ortadan kalktığında ise, erkeğin kadından isteyeceği hizmetler kadın açısından tiksindirici bir duruma gelir.²⁸⁰

“ Gerek insani aşkın, gerekse sofuca aşkın ereği, sevilenle özdeş olmaktır. Değerlerin ölçüsü, dünyanın temel doğrusu, sevilen varlığın bilincinde yatmaktadır; bu yüzden de, ona hizmet yeterli değildir. Kadın, bundan başka, dünyayı da onun gözüyle görmeye çalışır; onun okuduğu kitapları okur, onun beğendiği beste ya da resimleri beğenir.”²⁸¹

diyen Simone de Beauvoir, kadının en büyük mutluluğunun, sevdiği erkek tarafından varlığının bir parçası sayılmak haline dönüştüğünü belirtir. Sevdiği erkeğe, gerekli olduğu sürece varlığı doğrulanmakta, dolayısıyla da kadın mutluluk içine girmektedir. Ancak bu mutluluk uzun süreyle sürüp gitmez. Bunun sebebini ise Simone benzetme yaparak erkeklerin Tanrı olmadığını farkına varmasıyla birlikte son bulduğunu ifade eder.²⁸²

Simone de Beauvoir’e göre sahici aşk,

“ Karşısındaki insanın olumsuzluğunu, yani eksikliklerini, sınırlarını ve ta temelden gelen bedelsizliğini kabul etmek zorundadır; böyle bir aşk, bir kurtuluş değil, yalnızca insanlar arası bir ilişki olma savındadır. Putlaştırıcı aşksa, sevilen erkeğe mutlak bir değer verir: buysa kör parmağın gözüne bir yalanıdır.”²⁸³

²⁷⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.92.

²⁸⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.94.

²⁸¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.95.

²⁸² Beauvoir, *a.g.e.*, s.96.

²⁸³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.97.

der. Kadının en büyük hatasının, sevgiliye insani ölçülerden bakmamasından ileri geldiğini belirtir. Erkeğin arzuları doyurulduktan sonra gelir geçer. Ancak kadın aşkla birlikte kendisini tutsak haline getirir. Yine sahici aşk için,

“ İki ayrı özgürlüğün karşılıklı tanınması temeline oturmak zorundadır; seven kadın da , erkek de, o zaman, hem kendi varlığını, hem de karşısındakinin varlığını duyacaktır: hiçbiri aşkınlığından vazgeçmeyecek, kendi varlığını sakatlamayacaktır; ikisi de, üzerinde yaşadıkları dünyada, birtakım değerler ve erekler bulup ortaya çıkaracaklardır. Her ikisi için de aşk, kendini verişte benliğini tanımak, evreni zenginleştirmek biçimine girecektir.”²⁸⁴ der.

3.2.3. Sofu Kadın

Simone de Beauvoir, toplumsal öğretilerin neden olduğu durumlar nedeniyle, kadınlarda görülen farklı davranış kalıplarını tanımlamaya din üzerinden, dinin kadın üzerindeki etkisi sonucunda ortaya çıkan sofu kadının özelliklerinden hareketle tespitine devam eder. Ona göre,

“ Kadın diz üstü yaşamaya alışıktır; genel olarak, kurtuluşunu, erkeklerin egemen olduğu gökyüzünden bekler; erkekler de bulutlar içindedir: yücelikleri, bedensel varlıklarının türleri ardında kendini belli etmektedir. ... Yüce varlığı yanında hissedebilmek için, kadının ne görmeye, ne de dokunmaya ihtiyacı vardır. Taptığı ister hekim, ister bir papaz yada Tanrı olsun, o aynı açık gerçekleri görecektir, kalbini ta yukarılardan gelen bir sevginin dalgalarına açacaktır. İnsani aşkla, tanrısal aşk birbirine karışmaktadır; bunun nedeni ikincinin birincinin yüceltilmiş biçimi oluşu değildir: insani aşk da aşkın bir varlığa, mutlak'a dönük bir harekettir. Her iki durumda da, sevdalı kadın, yüce bir varlık'ın canlandırdığı Bütün'e katarak kendi olumsal varlığını istemektedir.”²⁸⁵

²⁸⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.117.

²⁸⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.121.

diyerek kadının yine içinde bulunduğu kısıtlılığın, yarattığı çaresizlikten kaynaklı olarak, din aracılığıyla kendini olumlamaya çalıştığını ifade eder. Kadının Tanrısal aşkta, sevdalı kadının ise sevgilisinde aradığını; kurtarılma, varlığının olumlanmasını aradığını belirtir. Ancak sofı kadının yapmış olduğu tüm eylemlerin dünya üzerinde etkili olmadığını, özgürlüğünün bir kandırmaca halinde kaldığını, özgürlüğünü yaşayabilmenin tek yolunun ise topluma yansıtmak, toplumun içerisinde olabilmekten geçtiğini ifade eder.²⁸⁶

4. KADININ İÇİNDE BULUNDUĞU DURUMDAN KURTULUŞU

Simone de Beauvoir kadınlarda görülen ve toplumsal öğretilerin, geçmişin bir ürünü haline gelen, yanılısıma olarak nitelendirdiği, varlığını olumlama biçimlerinin bir şekli olan durumları tanımlamıştır. Sonra ki aşama, yani kadınların içinde buldukları olumsuz durumlardan kurtuluşunun ise nasıl olabileceğini ele almıştır. Bunun en başlıca yolunun, medeni hakların genişletilmesi ve özgürlüğün iktisadi özgürlükle tamamlanması halinde olabileceğini belirtir. Kısıtlanan ve hiçbir şey yapmasına izin verilmeyen kadın, varlığını olumlayabilmesini dinde, sevgide, kendine hayranlıkta aramaktadır. Üretici ve etkin hale gelen kadın, ancak aşkınlığa kavuşabilir. Bu durumdaki kadın, kurduğu tasarılarla, kendini somut bir özne haline getirip olumlayabilmektedir. Ayrıca kazandığı para ve haklarda da kendi sorumluluğunu duymaktadır. Günümüzde bunun giderek arttığını, gelecekte de yani şuan ki yaşadığımız zaman da bunun daha da artacağını savunur.²⁸⁷ Bununla birlikte, iktisadi özgürlüğe kavuşan kadının ahlaksal, ruhsal, toplumsal açıdan erkek ile aynı olmadığını da belirtir.

Tüm olumlu yöndeki gelişmelere rağmen,

“Kadınlık dediğimiz şey, töre ve modalarla yapay bir biçimde belirlendiği için kadına dışarıdan zorla kabul ettirilmektedir.”²⁸⁸

²⁸⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.132.

²⁸⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.136-137.

²⁸⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.139.

diyerek iktisadi özgürlüğe kavuşmuş bir kadının, yaşadığı çelişkinin temelini ifade eder. İktisadi özgürlüğüne kavuşmuş olsa dahi, bir kadından iyi bir eş, becerikli bir ev hanımı, iyi bir anne olması beklenir. Dolayısıyla kadının yükü artar ve gerilimli bir yaşam sürmeye devam eder.

Simone de Beauvoir'e göre, kadının bağımsızlığına giden bir diğer yol, cinselliğini özgür bir şekilde yaşayabilmesinden geçmektedir. Erkek hem bedenini hem de ruhunu doyuran, gelip geçici cinsel davranışlarda bulunabilmektedir. Ancak kadına bu özgürlük tanınmamış, birçok toplumda, bu yönde özgür yaşayan kadın ise yargılanmaktadır. Aşk anlayışı, özgür cinsel yaşamının olamayışı kadını tek eşliliğe iter.²⁸⁹

Beauvoir, özellikle sanatsal faaliyetlerde bulunan tiyatro oyuncusu, bale oyuncularını ve opera şarkıcılarını, yaptıkları işin kadınlıklarını desteklediği ve varlıklarını sanatsal faaliyetlerle aşabildikleri için, diğer kadınlara göre daha iyi durumda oldukları görüşünü ileri sürer. Bu kadınlar, sanatsal faaliyetler aracılığıyla dünyaya, dolayısıyla da yaşamına anlam kazandıran yaratıcı faaliyetlerde bulunabilmektedirler.²⁹⁰

*“Sanatsal, edebiyat, felsefe, dünyayı insani bir özgürlük üzerinde yeniden kurma denemeleridir: temel alınacak özgürlük, yaratıcının özgürlüğüdür: böyle bir şeye kalkışabilmek için, insanın ilkin kendini, iki anlamlılığa yer bırakmayacak biçimde, bir özgürlük sayması gerekir. Eğitimden ve törelerden gelen kısıtlamalar kadının evren üzerindeki etkisini sınırlandırmaktadır; bu dünyada yer alabilme kavgası sert oldu mu, insanın kendini bu dünyadan kurtarabilmesi düşünülemez; oysa, kendimizi bu dünya içinde yeniden yakalamak istiyorsak, ilkin, yüce bir yalnızlık içinde ondan kopup ayrılmamız gerekir: kadının en büyük eksikliği, bunalım ve gurur içinde, bırakılmışlığının ve aşkınlığının çiraklığını tamamlamamasıdır.”*²⁹¹

diyerek kadının özgürlüğünü öncelikle kendisinin kabul etmesi gerektiğini vurgular.

²⁸⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.155.

²⁹⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.168.

²⁹¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.181.

Simone de Beauvoir'e göre kadın, yaşamının daha ilk yıllarında erkek çocuğunun yapabildiği şiddet denemelerinden yoksun kalmış, bu da onu bedensel olarak edilginliğe itmiştir. Etrafındaki her şey kendisini yabancı varlıklara boyun eğmeye sürüklemektedir. Özellikle aşkta, kendini olumlayacak yerde varlığını hiçleştirmektedir.²⁹² Bugüne kadar insanoğlunu erkeğin canlandırdığını, üstün yetenekli denilen kişilerin diğer insanlara benzemeyen varoluşlarıyla, tüm insanlığın yazgısını yaşamayı deneyen kişiler olduğunu, ancak hiçbir kadının bu yetkeyi kendinde göremediğini belirtir.

Özgür ve bağımsız kadın yeni yeni oluşmaktadır. Ancak,

*“Kesin olan bir şey varsa, o da, kadının olanaklarının bugüne dek hep baltalandığı, insanlığın bunlardan yoksun kaldığıdır; hem kendi çıkarı hem de hepimizin yararı açısından, talihini denemesine izin vermenin zamanı gelmiş de geçmiştir.”*²⁹³

diyerek kadınlık yazgısının değişmesinin gerektiğini vurgular.

Beauvoir, insanların çoğunluğunun, iki cins arasında hep bir kavga olacağı, kardeşliğin hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği yönünde düşüncelerine karşın, hiçbir bedensel yazgının erkekle kadını sonsuz bir çekişmeye zorlamadığını ifade ederek, bu durumun toplumsal kaynaklı olduğu noktasına gelir. Kadının, erkeğin cinsel organını kışkırttığı ve onu iğdiş etmek istediği görüşüne ilişkin olarak; olgun bir kadında ancak kadınlığını bir sakatlık olarak gördüğü zaman bu duygunun ortaya çıkabileceğini ve işte o zaman kadın bir penise sahip olma isteğinde bulunabileceğini belirtir. Esasında cinselliği, insanın alnyazısını belirleyen etken olarak görmemekte, insan davranışlarını anlamaya yarayan bir öge olarak kabul etmektedir.²⁹⁴

Simone de Beauvoir'e göre, yasalarını erkeklerin koyduğu toplum tarafından, geçmişten beri kadına verilen ana, eş yada sevilen kadın rolleri esasında kadını kendi içkinliği ve rollerine hapseder. Ayrıca bu toplum kadının erkekten aşağıda olduğu kararına da varmıştır. Kadının bu durumdan kurtulabilmesi için Simone de Beauvoir'e göre erkek üstünlüğünü yok etmesi gerekir. Kadınlarla erkekler arasında

²⁹² Beauvoir, *a.g.e.*, s.183.

²⁹³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.186.

²⁹⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.188.

yaşanan çekişme, birbirlerine insani değerler altında kabul etmedikçe, kadınlığın bilinen şekli ile devam etmesi halinde, yaşanmaya devam edeceğini de ifade eder.²⁹⁵

Kadının durumu ile ilgili olarak,

“ Eğer bir kız çocuğu, çok küçük yaştan başlayarak erkek kardeşinin yetiştirildiği ortamda, aynı istekler ve onurlarla, aynı ciddilik ve özgürlük içinde, aynı eğitimi alarak, aynı oyunları oynayarak yetiştirilirse, aynı geleceğe sahip bulursa, çevresinde iki anlama yer bırakmayacak biçimde, eşit kadınlarla erkekler bulunsaydı, iğdiş etme karmaşası ile oidipus karmaşasının anlamları tepeden turnağa değiştirdi.”²⁹⁶

şeklinde belirtir.

Kadın ile erkek arasında gerçek bir kardeşliğin doğabilmesini ise,

“İnsan olmak, insanları birbirinden ayıran bütün benzersizliklerden çok daha fazla önemlidir: insanlara üstünlük sağlayan, hiçbir zaman doğanın verdiği şeyler değildir: eskilerin deyimiyle “erdem”, bize bağlı olan şeylerle ölçülür. Her iki cinsten de aynı bedensel ve akılsal dram, aynı bitimlilik ve aşkınlık dramı oynamaktadır; zaman ikisini de alındırmakta, ölüm yollarını gözlemekte, birbirlerine aynı temel ihtiyaçla bakmaktadırlar; özgürlüklerinden aynı derecede gurur duyabilirler; bir kez bu özgürlüğün tadını alsalar, bir daha öyle aldatıcı ayrıcalıklar için çekişmezlerdi; ve işte o zaman gerçek bir kardeşlik doğardı aralarında.”²⁹⁷

şeklinde açıklar.

Simone de Beauvoir, kadın ile erkek arasında olması istenilen eşitliğin içerisinde, ayrılıklar olduğunu da kabul eder, yani ayrılıklar dahilinde eşitlik isteminde bulunur. Her iki cinsinde, özgürlüğün egemenliğine ulaşabilmesi için aralarındaki ayrılıkları bir yana bırakıp, yalansız ve dolansız bir kardeşlik kurlmaları gerektiğini vurgular.²⁹⁸

²⁹⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.189-191.

²⁹⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.201.

²⁹⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.205.

²⁹⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.208.

III. BÖLÜM

1.SİMONE DE BEAUVOİR'İN ROMANLARI VE ROMANLARINDAKİ KADIN GÖRÜNTÜLERİ

Simone de Beauvoir'in yayımlanmış ve Türkçeye çevrilmiş 6 romanı ve 1 adet öyküsü bulunmaktadır. Bu eserlerinde hayat verdiği kadın kahramanlar *İkinci Cins* isimli eserinde ele aldığı şekilde, kadınlık durumunu ortaya koyacak nitelikte özellikler gösterdiği görülmektedir. Simone de Beauvoir'in anılarını içeren eserlerinin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, romanlarındaki ve öykülerindeki yaşam hikayeleri, çoğunlukla çevresinde ve kendi hayatında tanık olduğu olaylar ve kişiler etrafında geçmektedir. Tüm hayatını, yarattığı ve inandığı felsefeye, politik duruşuna göre şekillendirmiştir.

Simone de Beauvoir, kitaplarında ele aldığı kadın kahramanlarına ilişkin olarak,

“ Son kitaplarım yüzünden bile eleştirildim- tabi ki La Femme Rompue ve bir de Les Belles Images. Bazı kadınlar iyi kadın karakterler yaratmadığım için, daha çok başarısız kadınları, mutsuz kadınları gösterdiğim için bana sitem etti; böyle yaptım çünkü kadınların konumu bugün böyledir, ben böyle görüyor böyle hissediyorum ve kahramansı mücadelecı kadınları sahneye koymak istemiyorum, bana göre böyle kadınlar yok, bunlar ütöpic.” ²⁹⁹

şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Ancak kitaplarında, eleştirel olarak baktığı kadınların yanı sıra, varoluşçu ve radikal anti-kahraman bir kadın tiplemesine de rastlanır.

Romanlarında ele aldığı kadınların arasında çoğunlukla, tiyatro yada sanat ile uğraşan kadınlar olduğu dikkat çeker. Bunun nedeni ise, yaşadığı dönemde tiyatro ve

²⁹⁹ Bakay, *a.g.e.*, s.338.

sanat ile uğraşan kadınları, aşkınlığa ulaşma konusunda daha özgür ve güçlü olarak kabul etmesinden ileri gelir.³⁰⁰

Simone de Beauvoir'ın varoluşçuluk konusundaki önemli fikirlerine, kitaplarında ve romanlarında sıklıkla rastlanır. Ona göre, insanın etkileşim içinde bulunduğu diğer insanlarla ilişkileri, onun varoluşunu tanımlar. Varoluşçuluğa göre, her nesnenin bir özü, bir de varlığı vardır. Öz, sürekli nitelikler topluluğu demektir. Varlık ise dünyada etkin olarak bulunuş demektir. İşte insanda varoluş özden önce gelir. Bu demektir ki, insan önce vardır; sonra şöyle yada böyle olur. Çünkü o, özünü kendi yaratır³⁰¹. Varoluşçuluk kısaca, bireyin kendi düşünce ve davranışlarından sorumlu olması ve kararlarını kendi öz iradesi ile vermesi olarak tanımlanabilir. Simone de Beauvoir'ın *İkinci cins* isimli kitabında ifade ettiği “Kadın doğulmaz, kadın olunur “ söylemi de varoluşçuluğunun bir sonucudur. Ayrıca yazarın *Başkalarının Kanı* isimli romanında, varoluşçuluğun izleri yoğun olarak görülür. Yine varoluşçuluk düşüncesinin temelinde yer alan özgürlük, kişisel tercih ve yabancı bilinç kavramları romanlarının ana fikirlerini oluşturur niteliktedir. Yazarın anılarını içeren kitaplarının ilk bölümlerinde de belirttiği üzere, kadın/birey olarak kendini bulma ve kendi özgür hayatını kurma mücadelesinin bir sonucu olarak eserlerinin temelinde varoluşsal özgürlük ve kişisel tercih anlayışı yer alır.

Romanlarının bir diğer ortak özelliği, yazarın kendi hayatından izler taşıyan kurgusal biyografilerin yer almasıdır. Bu yönüyle Simone de Beauvoir'ın romanları da, yazmış olduğu anıları ve mektupları gibi özel hayatına ve ilişkilerine ilişkin duygu ve düşünceleri hakkında bilgi edinilen kaynaklar niteliğindedir. Örneğin *Konuk Kız* romanındaki Xaviere'i öğrencisi Olga'dan esinlenerek yaratması gibi.

Simone de Beauvoir romanlarında; insanın kendisini özel hissetmesi ve dünyada özel olduğuna, olumsuzlukların asla kendisini bulamayacağına dair düşüncenin varlığından bahseder. *Konuk Kız* isimli romanında baş kadın kahramanı Françoise'a,

“Hastalık, kaza gibi binlerce örneği bulunan şeylerin öteden beri kendi başına gelemeyeceğini düşünmüştü. Savaş konusunda da aynı şeyi

³⁰⁰ Beauvoir, *Kadın – Bağımsızlığa Doğru*, s.168.

³⁰¹ Sartre, *Varoluşçuluk*, s.8.

söylemişti. Nasıl sıradan bir insan olabilirim ben? Oysa , orda kendisini sarsmadan yola koyulan cankurtaranın içinde yatıyordu işte.”³⁰²

söylettirir. Aslında bu fikir yazarın kendisine ait olan bir düşüncedir ve anılarında da sıklıkla bu düşünceyle karşılaşılır. Özellikle II. Dünya Savaşı ile ilgili olarak, bu düşüncelere dair ifadeleri olduğu görülür. Ayrıca *Sessiz Bir Ölüm* isimli romanında yine annesinin hastalığı ve ölümü sonucunda bu duygu ve düşüncelerini dile getirir.

1.1.Konuk Kız

Konuk Kız isimli romanı yazarın ilk kitabı olup 1943 yılında yayımlanmıştır. Gerçekte Jean-Paul Sartre ve bir başka genç kızla kurdukları aşk üçgeni üzerine kurgulanan bu eser, yayımlandığı dönemde oldukça ilgi toplar. *Konuk Kız*, Beauvoir ve Sartre beraberliğinin ilk dönemlerinde yaşanan, karmaşık ilişkilerden esinlenerek yazılmıştır. Üniversite yıllarında başlayan Beauvoir-Sartre ilişkisi, zamanla aralarında kopmayacak bir bağa dönüşür. Simone de Beauvoir, Sartre ile arasında oluşan duygusal ve entelektüel bağın kopmasına hiçbir zaman izin vermez. Ancak bu bağ devam ederken, her ikisi de, aynı zamanda başkalarıyla birlikte olmaya devam eder ve bu ilişki biçimini olağan ilişkiler olarak adlandırırlar.

Simone de Beauvoir’in 1932 yılında Ronuen’da öğretmenlik yaptığı sıralarda Olga isimli, annesi Rus babası Fransız olan bir öğrencisi olur. Zamanla bu öğrencisi ile aralarında yakınlaşma yaşanır ve Olga’yı çok sever. Olga’yı Sartre ile de tanıştırır. Aralarında 25 yıl süreyle kopmayacak bir ilişki kurulur. Zamanla Sartre’da Olga’ya bağlanır. Ancak Simone, bir süre sonra Sartre’ın Olga’ya karşı olan tutumundan ötürü mutsuz olmaya başlar. Buna rağmen,

“Sartre ile her konuda uyuşmak benim için o kadar gerekliydi ki Olga’yı onun gözünden farklı bir gözle göremezdim.”³⁰³

³⁰² Beauvoir, *Konuk Kız*, s. 211.

³⁰³ Beauvoir, *Olgunluk Çağı*, I. cilt, s. 207.

diyerek bu ilişkiye sesini çıkarmaz ve ilişki biçimini zamanla kabullenir. Aralarında bir anlaşma yaparlar ve artık bir çift yerine üçlü olacaklardır. Her birini tatmin edecek şekilde, bir baş başa ve toplu görüşmeler düzeni kurarlar. Olga'dan ve bu ilişkiden öğrendiği en önemli şeyin; başka insanlarında, kendisi ile aynı ölçüde var olmakta olduklarının farkına varmak olduğunu ifade eder. Bu yaşadıklarından esinlenerek bu romanını, Olga'dan esinlenerek de romandaki Xaviere'i yaratır.³⁰⁴

Yazarın ulaştığı bu farkındalık doğrultusunda, varoluşçuluk akımının en önemli fikirlerinden biri olan “başkalarının varlığı” düşüncesinin etrafında öyküyü geliştirdiği ve işlediği görülür. Romanın kahramanlarından biri olan Françoise, kitabın sonunda öteki kızı öldürür. Bu aslında, Beauvoir'in Sartre ile arasındaki zihni ve şahsi beraberliğe verdiği önemin dolaylı bir anlatımı şeklindedir. Eserin açılışında yer alan “*Her bilinç, bir başkasının ölümünü izler*” şeklindeki Hegel alıntısı, romanın ana temasını özetler niteliktedir. Romanın açılışını da yine, yabancı bilinç üzerine yapar. Romanın kahramanlarından Gerbert ile Françoise arasında geçen bir diyalog bu konuya ilişkin niteliktedir. Gerbert,

*“Benim canımı sıkan öbür insanlar, dedi; tanımadığım birinden söz edilmesine dayanamam, hele saygıyla: orda, kendi köşesinde yaşayan ve benim varlığımın farkında bile olmayan insana dayanamam.... İnsan, başkalarının da kendilerinin bizim gibi birer bilinç halinde duyduklarını düşünemiyor bir türlü.”*³⁰⁵

der.

Romanda, yıllarca uyumlu bir beraberliği sürdüren Françoise ve Pierre'in öyküsü, II. Dünya Savaşından hemen öncesindeki Fransa'da geçer. Françoise bakımlı ve güzel bir kadındır. Tiyatro oyun yazarlığı yapar. Sevgilisi Pierre ise ünlü bir tiyatro oyuncusu ve yönetmendir. Her ikisi de Pierre'in ses getirecek bir oyunu ortaya koyabileceği beklentisi içindedir. Mutlu görünen bir beraberlikleri vardır. Aralarındaki yakınlık ise bir süre sonra alışkanlığa dönüşür, ancak her ikisi de bunun farkında değildir. Xaviere isimli 17 yaşındaki genç bir kızın hayatlarına girmesi ile birlikte çiftin arasındaki mutlu tablo, bir anda değişir. Xaviere ile önce Françoise,

³⁰⁴ Beauvoir, **a.g.e.**, s. 219.

³⁰⁵ Beauvoir, **Konuk Kız**, s.15.

Rouen'e gittiği sırada tanışır. Françoise farklı bulduğu insanların yaşam öykülerini dinlemekten, onları keşfetmekten keyif alan bir insandır. Bu açıdan, Xaviere'den çok etkilenir. Amcası ile birlikte yaşayan genç kızı Paris'te kendileri ile birlikte yaşaması konusunda ikna eder ve Xaviere Paris'e yerleşir. Françoise gibi Xaviere'de tiyatrodan çalışmak ister ve Pierre genç kızı himayesine alır.

Françoise, Xaviere'in sıra dışı, kural tanımaz yapısından başlangıçta keyif alır ve bu hali onda merak uyandırır. Xaviere'in bu tavırları Pierre'de de aynı şekilde merak ve heyecan uyandırır. Ancak Pierre'in ilgisi, zamanla duygusal bir boyuta geçer. Aralarındaki bu yakınlaşmanın sonucu olarak, Françoise Xaviere'i, Pierre ile ilişkileri açısından tehlike olarak görmeye başlar. Ancak yapılacak bir şey kalmamıştır, geriye dönmek olanaksızdır, artık Xaviere vardır.³⁰⁶ Xaviere'in Pierre ile olan yakınlaşmasından sonra, Françoise yaşamını ve Pierre ile olan ilişkisini sorgulamaya başlar. Pierre'in ilişkileri için "tek bir varlığımız biz" şeklindeki tanımlamasının yerine anlar ki artık "iki ayrı varlıktır" onlar.³⁰⁷ Bunun yanı sıra, Françoise Xaviere'den kopmayı göze alamaz. Xaviere'e üçlü yaşamayı önerir ve Xaviere bu teklifi kabul eder.³⁰⁸ Bu, yazarın Sartre ile olan açık evlilik şeklindeki ilişki biçimine örnek niteliğindedir.

Romanın ilerleyen kısımlarında, Xaviere'in Pierre'e olan ilgisinin, Pierre'den daha genç olan Gerbert'e yöneldiği görülür. Bunu fark eden Pierre kıskançlık duygusunu engelleyemeyerek Xaviere ile olan ilişkisini bitirir. Gerbert, Xaviere'e rağmen Pierre ve Françoise ile sevgi ve hayranlığa dayalı ilişkisini devam ettirir. Bir süre sonra Gerbert ile Françoise birlikte dağlara tırmanacakları bir yolculuk yaparlar. Bu yolculuk esnasında Gerbert ile Françoise birlikte olur. Bir süre sonra Pierre orduya katılmak zorunda kalır ve tiyatro kapanır. Pierre'i tren garında uğurladıktan sonra şehre dönen Françoise, bir kahvede Gerbert ve Xaviere'i görür. Ancak Xaviere'in varlığı bir zamanlar özel yaşamını tehdit etmiştir ve o bunalım günleri aklına gelir. Françoise hesabı ödemek üzere elini çantasına attığında yazı masasının anahtarının çantasında olmadığını fark eder. Aklına Xaviere'in almış olabileceği gelir. Dehşetle otele gider. Odasına girdiğinde Pierre ve Gerbert'in kendisine yazdığı mektupları her yere saçılmış olarak görür. Ne yapacağını bilemez. Xaviere kıskanmış

³⁰⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 76.

³⁰⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 156.

³⁰⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 250.

ve Gerbert'i onun elinden almıştır. Françoise hatasını tamir edebilmek için girişimlerde bulunur. Ancak Xaviere kabul etmez. Bu durumda yapabileceği başka bir şey kalmamıştır. Xaviere'i kendi odasında yalnız başına bırakırken, gaz vanasını da açık bırakarak onu ölüme terk eder.³⁰⁹ Romanın son bölümünde Xaviere ile Françoise arasında bir hesaplaşma yaşanır. Sonucunda da, Françoise kendi bilinci açısından tehlike yaratan öteki bilinçten kurtulur.

Roman Françoise 'ın düşünsel anlamda kendisini keşfetme sürecini gösterir. Françoise tiyatrodaki çalışır ve işine fazlasıyla önem verir. Romanın başlangıcından itibaren Françoise'ın kendisini yaptığı işle ve çevresindeki kişilerin düşünceleriyle tanımladığı görülür. Tüm roman boyunca, kendi arzuları ve düşüncelerinden çok toplumun kurallarına göre hareket ettiği görülür. Gerbert isimli, tiyatrodaki çalışan gence karşı duyguları olmasına rağmen, Pierre ile olan ve toplum tarafından da iyi kabul edilen ilişkisine zarar vermemek için Gerbert'e olan duygu ve düşüncelerini gizler.³¹⁰

Simone de Beauvoir bu romanında da yaşadığı döneme ait toplumsal olaylara kayıtsız kalmaz ve toplumsal olaylara ilişkin düşüncelerini işler. Fransa'nın savaşa girmesiyle ilgili olarak, insanların savaşa girmesine anlam veremez. Xaviere ile Pierre arasında geçen diyalog bu yönde fikir verir. Ona göre; toplum garip bir makinedir, kimsecikler engel olamaz. Koyun gibi boyun eğmemek için bir siyasal partiye girmek gerekir. Toplumla ancak toplumsal yoldan savaşılabileceğini belirtir. Çıkan savaşa ve akabinde gelişen olaylara ilişkin mücadelenin ancak siyasi parti yoluyla yapılacak faaliyetlerle olabileceğini ifade eder.³¹¹

Romanın kahramanlarına cinsiyet açısından bakıldığında, yine kadın kahramanları dikkat çekmektedir. Romanın ana kahramanı Françoise olup tüm roman boyunca Françoise'ın zihinsel anlamdaki gelişimleri ve değişimleri dikkat çeker. Françoise açısından yabancı bilinç ve öteki kavramının en belirgin olarak görüldüğü kahramanı ise Xaviere'dir. Françoise yaşadığı toplum tarafından kabul görmeyecek nitelikte davranışlar göstermemeye çalışırken, Xaviere Françoise'ın tam tersine toplumsal kurallara karşı gelen, insanın duygu, düşünce ve davranışlarında özgür olması gerektiğini savunan, bu yönde de bir yaşam sürdürmeye çalışan bir

³⁰⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 476.

³¹⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 17.

³¹¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 274.

kadın görüntüsü çizmektedir.³¹² Dikkat çeken bir diğer kadın ise Elisabeth isimli Pierre'in kız kardeşidir. Elisabeth'de aynı şekilde yaşamını sanata adanmış, oyunculuk yapan bir kadındır. Kendine güveni zayıf, gelecekle ilgili net planları olmayan, bunun yanı sıra topluma göre radikal ilişkiler ve bir yaşantı sürdürür. Françoise ile yakın arkadaştır.

Yazarın bu romanında, kadın sorunundan ziyade Varoluşçuluk akımının temel kriterleri olan özgürlük, mutluluk, yabancı bilinç gibi kavramlarını işlediği görülür. “Ben” ve “Öteki” sorunsalına yanıt arar. Romanın sonundaki şiddet eylemi “Ben”in var olma arzusunun şiddetini gösterir niteliktedir. Bunun yanı sıra aşkın kişiye neler yaptırabileceği yönünde de fikirler verir. Aşkın kişiler üzerindeki etkilerini, özellikle de kadınlara neler yaptırabileceğini göstermeye çalışır.

1.2.Başkalarının Kanı

Simone de Beauvoir'in *Başkalarının Kanı* adlı romanı 1945 yılında yayımlanmıştır. Yazar romanında, özgürlükle sorumluluk arasındaki bağlantıyı işlemiştir. Bu romanda, yazarın varoluş çelişkisi yaşanır. Aynı zamanda direniş üzerine bir roman olduğu yönünde fikir edindirmektedir. Anılarını içeren kitaplarından, yaşadığı dönemdeki okurları tarafından ilk romanı olan *Konuk Kız*'a göre bu romanının daha başarılı bulunduğu anlaşılmaktadır. Romanda, aşık bir genç kızın düşünsel gelişimleri ele alınırken, diğer taraftan da komünizme bağlı bir gencin en yakın arkadaşını kaybettikten sonra sendikacılığa yönelmesine, savaş ile birlikte burjuvazinin baskısına ve Nazi işgaline karşı hayatını dahi tehlikeye atmayı göze almasını işler. Özellikle aşkın yanı sıra, kişinin idealleri uğruna hayatta mücadele etmesi gerektiği konusunda fikir verir. Ayrıca, insanların olaylara ve başka insanlara karşı göstermiş olduğu duyarsızlığına karşılık, insanın sadece kendi hayatından değil, başkalarının hayatından da sorumlu olduğuna dair vurgu yapar. Eserin açılışında yazarın “*Her birimiz her şey için ve herkese karşı sorumluyuz.*” şeklindeki Dostoyevski'den yapmış olduğu alıntı bu fikri destekler niteliktedir.

³¹² Beauvoir, *a.g.e.*, s. 145.

Simone de Beauvoir *Başkalarının Kanı* isimli romanında, savaşla karşı karşıya kalan Avrupa'yı ele alır. Romanda kendilerini ve evreni sorgulayan gençler yer alır. Ele alınan belli başlı konular arasında; gençlerin var olma çabası içerisinde topluma kendilerini kabul ettirme ve yaşadıkları toplumun kurallarına isyan ederek dünyayı bütün kötülüklerden temizleme istekleri işlenir. Aşk, politika ve eylem gençlerin isteklerine ulaşmak için başvurdukları yöntemler arasında yer alır. Baş kahramanı Jean Blomart'ın romanın başlangıcındaki söylemleri gençlerin isteklerini gösterir niteliktedir. O isteklerini,

“ Bütün istediğim, başkalarından daha çok ayrıcalıklarım olmaksızın yaşamak ve bir insanın yalnızca kendi alın teriyle kazanabileceği şeylere sahip olmak.”³¹³

şeklinde tanımlar.

Kitabın baş kahramanı Jean Blomart isimli 30 yaşlarında bir erkektir. Jean, zengin ve sağ görüşlü Monsieur Blomart'ın oğludur. İçinde bulunduğu zengin yaşama rağmen, toplumdaki haksız ayrımcılığın ve adaletsizliğin farkındadır. Bu adaletsizliği giderebilmek için bir şeyler yapması gerektiğine ve sorumluluklarının olduğuna inanır. En iyi arkadaşı Jacques, kendisinin sürüklediği bir politik çatışmada ölür. Arkadaşının ölümünden sonra ise komünist partiye üye olur ve sendikal faaliyetlere başlar.

Jean Blomart yaşadığı değişim sonrasında ailesine komünist olduğunu söyler. Bunun üzerine babası iğrenç bir kapitalistin sofrasında ne işin var diyerek evden ayrılmasına neden olur.³¹⁴ Evden ayrılmasıyla birlikte, artık istediğine kavuşmuştur.

“Blomart'ın oğlu yok artık, mesleği çabucak öğrenirdi; en çok iki yıl çıraklık yeterdi; bundan sonra da yediği ekmek gerçekten kendi ekmeği olacaktı. Birdenbire büyük bir mutluluk duydu; çocukluğuyla gençliğinin niçin hep çürük bir tadı olduğunu anlıyordu şimdi; damarlarında akan eski dünyanın

³¹³ Simone de Beauvoir, *Başkalarının Kanı*, çev. İpek Babacan, 2. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1990, s.31

³¹⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.22.

*kokuşmuş öz suyuydu, ama köklerini kesecek ve kendisini yeniden yaratacağı.”*³¹⁵

diyerek önünde kendisini bekleyen yeni hayatına ilişkin düşüncelerini aktarır. İnsanlık için, toplum için, insanların refahı ve eşitliği için hayatını kökten değiştirmeye başlar. Parmağını kıpırdatmazsa, dünyanın kendi kendine değişmeyeceğini düşünerek eyleme geçmeye başlar.

Kitapta Jean’ın, uyanış öncesi ve sonrası olmak üzere iki hayatı vardır. Uyanış sonrasında Helene ile tanışır. Helene karakterinin özellikleri, yazarın diğer romanlarındaki gibi kafasına koyduğunu yapabilen, özgür ve sınır tanımaz özellikler taşıyan karakterleri ile aynı özellikleri taşır. Jean ile tanışmaları da ilginç bir olay doğrultusunda yaşanır. Helene, sekiz gün boyunca mahallesinde bulunan bir bisikleti nasıl çalacağını planlar. Tanınmamak için bisikleti, sevgilisi Paul’un arkadaşı olan Jean’e kendisine ait olduğunu ifade ettiği bisikleti, getirmesini isteyerek çaldırmasını sağlar. Bu arada Jean’dan de etkilenir. Helene kendisini diğer insanlardan farklı ve özgün olarak görmektedir. Şımarık çocuklar gibi her istediğini yapmak ve yaptırmak için çaba gösteren bir yapısı vardır.³¹⁶

Romanın başından sonuna kadar Jean,ü ölüm döşegindeki sevgilisi Helen’in başında beklemektedir. Bu bekleyişi sırasında geçmişe dönüşlerle Jean ve Helen’in o geceye nasıl geldiği anlatılır. Simone de Beauvoir “*Her birimiz her şey için ve herkese karşı sorumluyuz*” ana fikrini kitabın değişik bölümlerinde sık sık verir. Jean ve arkadaşları bir grev esnasında eğer toplumda bazı şeylerin değişmesi isteniyorsa, bunun ancak hep beraber, tek yürek ve tek bilek şeklinde yapılabileceğini vurgular. İnsanların bir halk yığını olmadığını, kendi için var olan bireyler olduğunu insanlara göstermek için uğraşır.

Kitapta Jean’ın yanı sıra Helene’in de uyanışı görülür. Ancak Helene’in uyanışı kitabın sonuna doğru yaşanır. Kitabın başlangıcında Helene, hayatı aşk ile anlamlandırmaktadır. Erkeklerle olan ilişkilerinde, onların varoluş sebebi olmak istemektedir. Varoluş sebebini ise Jean’de bulmuştur. Jean’in güçlü ve kendinden emin tavırları onu etkilemiştir. “ ... öyle yeterlisiniz ki, sanki kendi kendinizi

³¹⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.23.

³¹⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.56.

yaratmış gibisiniz.”³¹⁷ diyerek hayranlığını ifade eder. Helene için, Jean’de olduğu gibi, başkalarına karşı sorumlu olma duygusu kitabın başında yoktur. Kitabın sonuna doğru Yahudilerin toplanarak kamplara zorla götürülmesi ve Helene’in Yahudi olan arkadaşı Yvonne’un da aynı risk altında olmasından dolayı ona yardım etme ihtiyacı, Helene için uyanışın başlangıcı olur. Böylece içinde bulunduğu koşulları değiştirmek için eyleme ve dolayısıyla direnişe geçer. Uyanışını ise şu sözlerle ifade eder;

*“Artık yaşamıyorum. Ölü bir kadın gibiyim. Anımsıyor musun, bir zamanlar bana yaşamın anlam kazanması için kişinin ölümü göze alabilmesi gerektiğini söylemiştin. Haklı olduğumu düşünüyorum.”*³¹⁸

Diyerek eyleme geçişini ifade eder. Hikayeye bencil, şımarık ve kendi istekleri için her yolu denemekten çekinmeyen bir karakter olarak girerken hikayenin sonunda, başkaları için ölümü göze alabilecek bir kişi haline dönüşür. Dolayısıyla aşkta aradığı var oluş sebebini bulamamıştır.

Jean kitapta güçlü bir karakter olarak görülse de, aslında kendi iç dünyasında çelişkiler ve gel gitler yaşamaktadır. Etrafındaki herkesin yaşamından kendisini sorumlu tutmaktadır.

*“ ... Hepimiz sorumluyuz. Ama hepimiz demek her birimiz demektir. Bu bulvarın varolması için gözlerim yeterli. Dünyanın bir sesi olabilmesi için sesim yeterli. Dünyayı ben yaratmadım, ama varlığımla yeniden yaratıyorum onu.”*³¹⁹ der.

Ayrıca etrafında ölen kişilerden kendisini sorumlu tutmaktadır. Arkadaşı Jacques’ın ölümünden, Helene’in mutsuzluğundan kendisini sorumlu tutar. Ancak kitabın sonunda Helene’in kendi ölümünden Jean’ın sorumlu olmadığını söylemesi ile içindeki suçluluk duygusu hafifler. Helene,

³¹⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.115.

³¹⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.254.

³¹⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.133.

“Suçluluk duymamalısın. İsteddiğimi yaptım. Sen yalnızca bir taşın. Yolları yapmak için taşlar gereklidir, yoksa insan kendi yolunu nasıl seçer?”³²⁰

şeklinde diyerek ölümünün sorumluluğunu üstlenmiş olur.

Simone de Beauvoir bu kitabında da, dönemin siyasi ve toplumsal olaylarına duyarsız kalmayarak, yaşanan olaylar ve olaylar karşısında sorumluluk almak gerektiği konusunda fikirler verir. *Başkalarının Kanı*, kişilerin özgürlüğünü yücelten bir romandır. Ancak bunun yanı sıra kişinin özgürlüğünün diğer insanların özgürlüğüne bağlı olduğunu da vurgular.

Kitapta iki kadın dikkat çekmektedir; Helene ile Jean’in Marcel isimli arkadaşının sevgilisi Denise’dir. Helene özgürlüğüne düşkün, kendi isteklerinin yerine gelmesine önem veren, toplumsal olaylara ve diğer kişilere karşı sorumluluk bilinci bulunmayan, yaşadığı aşkta varoluş sebebini bulmaya çalışan bir görüntü sergiler. Kitabın sonuna doğru ise Yahudi arkadaşının maruz kalabileceği olumsuzluklar karşısında arkadaşına yardımcı olması gerektiğine inanarak bir uyanış yaşar. Bu uyanış ile birlikte direniş ve eylemlere katılır. Denise ise ressam olan Marcel’in sevgilisidir. Marcel resim yapar ve felsefi kitaplar okuyan bir kişidir. Yoğun olarak varoluş kaygısı yaşar. Kitabın değişik bölümlerinde Simone de Beauvoir Marcel aracılığıyla varoluş kaygısını ele alır . Marcel bir süre sonra yapmış olduğu resimler ile tahta ve mermer gibi diğer malzemelerle üretmiş olduklarını anlamsız bulmaya ve giderek içine kapanmaya başlar.³²¹ İşte bu en kötü ve depresif günlerinde dahi Denise, sevgilisini yalnız bırakmaz ve ona her açıdan yardımcı olmaya çalışır. Marcel’in aşağılamalarına maruz kalmasına rağmen ilişkisine sahip çıkmaya ve Marcel ile ilgilenmeye devam eder. Denise’de sanatın değişik dalları ile uğraşır. Oyunculuk, roman yazma denemesi gibi. Ancak başarılı sonuçlar elde edemez. Bu kadın tipi Simone de Beauvoir’in *İkinci Cins* isimli kitabında eleştirel olarak ele aldığı, bağımlı kadın tipidir.

Simone de Beauvoir bu kitabında, *İkinci Cins* isimli kitabında ele aldığı kadınlık sorununu Denise üzerinden ele almaktadır. Helene ise varoluşçu yaklaşımın özgür kadını temsil etmektedir. Helene’in süreç içerisinde yaşadığı değişimle

³²⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.260.

³²¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 135.

birlikte, edindiği toplumsal sorumluluk bilinci, yazarın hayat görüşünü yansıtır niteliktedir. Kendisi ve toplumun özgürlüğüne düşkün, bu özgürlüğe ulaşabilmek için de eylemsel olarak çaba gösteren bir kadındır.

1.3. Sevenler de ölür

Simone de Beauvoir'in üçüncü romanı olan *Sevenler de ölür* bir tür tarihi roman olarak 1946 yılında yayımlanmıştır. Romanın içeriği aynı olmasına rağmen Sevenler de ölür ve Tüm İnsanlar ölümlüdür şeklinde iki ayrı isimle Türkçe basımı bulunmaktadır. Bu alışmada *Sevenler de ölür* isimli kitabından hareket edilmiştir. Kitap, kendisine ölümsüzlük imkanını verecek ve yüzyıllar boyunca yaşanan büyük tarihi olaylara, katılmasını sağlayacak iksiri içmeye karar veren Fosca isimli adamı ele alan tarihi ve felsefi bir eserdir. Kitap fanilik ve ölümsüzlük ikilemi çerçevesinde gelişir.

Sevenler de ölür romanının yapısı ve anlatımı oldukça karmaşıktır. Fosca'nın ölümsüzlük hikayesi, kendi hayat hikayesini Regine isimli bir aktrise anlatması ve bir akıl hastanesinde 60 yıllık göz hapsinde kalması arasına yerleştirilmiştir. Fosca'nın sırdaşı Regine, gizemli ve huysuz adamın ölümsüz olduğunu anladığında, kendi ölümlülüğünü bir saplantıya dönüştürür. Regine, kendisi öldükten sonra Fosca sayesinde ölümsüz olacağına inanmaya başlar. Beauvoir kitapta, insanoğlunun ölümsüzlük elde etme isteği üzerinde yoğunlaşır. Zaman dilimlerini göstermesi açısından tarihi bir roman olarak değerlendirilebilir.

Kitabın kahramanı Raymond Fosca 1311'de Carmona Prensi olarak ilan edilir. Fosca, başta İtalya'ya ve sonra da bütün Hıristiyan dünyasına hükmetmek ister. Ölümsüzlük iksirinin varlığından haberdar olması ile birlikte de iksiri içerek hedeflerine ulaşmaya çalışır. Öncelikle İtalya'dan ayrılır ve Kutsal Roma İmparatoru V. Charles adına dvşr. Daha sonra Yeni Dünya'ya gider ve burada da Malouin Pierre Carlier eşliğinde yeni topraklar keşfeder. Burada tanık olduğu kölelik ve yeni gelişen İspanyol sömürgeciliğinden dehşet duyar ve gördükleri onu sarsar. Fransa'ya dönüp Fransız Ansiklopedistleriyle bağlantıya geçer ve ardından 1830, 1848

devrimlerine katılır. Bütün bu deneyimlerinden sonra Fosca, ölümsüzlüğün bir lütf değil bir lanet olduğunu anlar.

Fosca'nın arkadaşları ve bir zamanlar sevdiği kadınların hepsi ölerken onu terk ederler ve sonsuza kadar yalnız kalır. Ona sen kimsin diye sorduklarında Fosca “şeytan değilim, ben hiç kimseyim”³²²cevabını verir. Fosca, kitabın sonuna doğru ölmek için dua eder. Yaşlanma ve ölüm Simone de Beauvoir'in hayatı boyunca, kendisinde dehşet uyandıran iki önemli unsur olmuştur. Bu doğrultuda, kitapta ölüme dair mesajlar verdiği söylenebilir. Ancak Simone de Beauvoir Fosca'nın ölümsüzlükten dolayı yaşadığı yalnızlık, dolayısıyla hiçlik durumu ile ölümün aslında korkulacak bir durum olmadığını da verir.

Fosca, dünyayı keşfe çıkar ve gördüğü bitkilerin, hayvanların listesini yapar. Sonunda ise hiçbir şeyin yeni olmadığı, yalnızca tekrarların olduğu sonucuna varır. Çeşitlilik çok azdır. Sonunda ise yaşam kaynağı olan öfke de, aşk da donuklaşır.³²³ Bunun sonucunda Fosca'nın yaşadığı yüzyıl artık kendi yüzyılı değildir. Artık, bu onun hayatı değildir. Gelecek Fosca için yabancı bir zaman haline dönüşür. Acı içinde, Fosca ölümlülere gıpta etmeye başlar. Romanın sonuna doğru makine gibi işleyen biri haline dönüşür. Ona göre, ölümlü olmanın iki avantajı vardır; yenilik ve özgürlüktür. Ölümlü olan kişiler için hayat yeni bir heyecan getirir. Ancak bu Fosca için geçerli değildir. Ölümlüler hayatlarını ve ölümü seçme konusunda özgür iken, Fosca ölümsüzlüğü seçerek özgürlüğünü kaybetmiştir.³²⁴

Kitapta Fosca, ölümsüz hayatında çeşitli kadınlarla aşklar yaşar. Ancak sonunda hepsi ölür ve Fosca yalnız kalır. Simone de Beauvoir Fosca'nın aşk yaşadığı kadınlar aracılığıyla yine kadınlara ilişkin bakış açısını eleştirel olarak ele alır. Kitapta dikkat çeken Regine, başarılı ve genç bir aktristir. Sanat konusunda da yüksek amaçları vardır. Ancak ölümsüz Fosca ile tanıştıktan sonra ölümsüz olacağı umuduyla, sevgilisini, arkadaşlarını, kariyerini ve akıl sağlığını feda eder. Simone de Beauvoir diğer romanlarında çizdiği kadın görüntüsünü ve verdiği mesajı Regine aracılığıyla yinelemiş olur: Bir adamın aşkı için kendilerini kurban eden ve kendi

³²² Simone de Beauvoir, *Sevenler De Ölür*, Çev. Güzin Sayar, 1. baskı, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1971, s.357.

³²³ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 376.

³²⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 481.

türleriyle, özellikle de hemcinsleriyle bağlarını koparan kadınların, ne kadar aciz durumda olduklarını ifade eder.

Fosca'nın hayatına Regine öncesinde Catherine, Beatrice, Laure, Marianne isimli kadınlar girmiş, ancak hepsi ölmüş ve Fosca yalnız kalmıştır. Onların ölmesi Fosca için artık sıradanlaşmış, yaşadığı aşklar ise unutulmaz aşklar değil sıradan hale gelmiştir. Bütün kadınların ortak özelliği ise dış görünüş açısından dikkat çekici güzelliklerinin olmasıdır. Burada Simone de Beauvoir Fosca aracılığıyla erkeklerin kadına olan bakış açısını ortaya koyar.

1.4. Mandarinler

Simone de Beauvoir'in en ünlü eserlerinden biri olan *Mandarinler* isimli kitabı 1954 yılında yayımlanmıştır. Bu kitabı ile yazar Goncourt ödülünü kazanmıştır. Simone de Beauvoir *Koşulların Gücü* isimli kitabında, romanın kahramanlarının gerçek hayatındaki kişilerden esinlenmesi ile ortaya çıktığını kabul etmektedir. Bu durumda kitaptaki Henri Peron Albert Camus, Anne Dubreuilh Simone de Beauvoir, Robert Dubreuilh ise Jean Paul Sartre'dır. Lewis isimli yazar ise Simone de Beauvoir'in aşk yaşadığı Amerikalı yazar Nelson Algren'dir. Yazar kitabının ön sözünde *Nelson Algren'e* diyerek kitabını Nelson Algren'e armağan etmiştir.

Kitapta, Fransız aydınlarının II. Dünya Savaşından sonraki yaşamlarını anlatır. Hikaye Noel kutlaması ile başlar. Savaşın sona ermesi, romanın bazı kahramanları için medeniyeti yeniden inşa etme çabalarının başlangıcıdır. Kitabın baş kahramanlarından Henri Peron içinse uzun süredir Paris'in dışına, Portekiz'e yapmayı planladığı seyahati yapılabileceği anlamına gelmektedir. Kitabın başlangıcında verilen Noel kutlaması Henri Peron ve karısı Paula'nın evinde verilir. Bu arada Henri Peron'un Paula ile olan evliliğinin mutsuz gittiği, Henri'nin vefa duygusu sonucunda evliliğini devam ettirdiği ifade edilir. Noel kutlamasının yapıldığı gece Dubreuilh çiftinin Nadine isimli kızı ile Henri arasında duygusal ilişki başlar. Henri Peron gazeteci ve tiyatro oyunu yazarıdır. L'Espoir isimli gazetenin

sahibidir. Son yıllarda, özellikle savaştan kaynaklı olarak, kendine hiç zaman ayırmadığı için yaşama zevkini ve yazı yazma isteğini kaybetmiştir. Kendisini makineleşmiş olarak görür ve yeniden insanlaşmak ister.³²⁵

Kitabın diğer kahramanlarından Robert Dubreuilh ile Henri Peron yakın arkadaştır. Robert yazardır. Yeni bir sol parti oluşumu içindedir ve partinin güçlenmesi için onu destekleyecek bir yayın organına ihtiyaç duymaktadır. Bunun için de yakın arkadaşı Henri'nin gazetesi L'Espoir'i teklif eder. Henri bu teklifi başlangıçta, siyasete girerek yaşamda yapmak istediği planlarını engellemek istemediği için kabul etmez. Ancak ilerleyen zamanlarda teklifini kabul eder. Kitabın kahramanlarından Anne Dubreuilh ise bir Psikiyatrist'tir ve Robert Dubreuilh'in eşidir. Dubreuilh çifti ile Henri Peron yakın arkadaştır.

Roman boyunca sık sık Henri'nin umutsuzluğu ortaya konulur. Henri ve gazetenin diğer çalışanları gazetenin bağımsız olarak kalmasını istemekle birlikte, bu yönde kesin bir tavır koyamayarak gazete partinin yayın organı haline dönüşür. Nadine ile olan ilişkisinde de sorunlar yaşamaktadır. Nadine'nin komünist partisi yandaşı arkadaşlar edinmesinden hoşnut değildir. Uzun süredir planladığı Portekiz gezisinden edindiği izlenimlere ilişkin yazdıkları hiç ses getirmemiştir. İçinde bulunduğu mutsuzluğun ve düştüğü umutsuzluğun bir sonucu olarak gazetesini partinin yayın organı olmasını kabul eder.³²⁶ Ancak gazetenin yayın organı olması ile birlikte Henri, yeni daha başka sorunlar yaşamaya başlar. Siyasi düşüncelerindeki farklılıklar nedeniyle en yakın dostu Robert Dubreuilh ile araları açılır ve sık sık partililerle tartışmalar yaşar. Bir süre sonra Henri'nin Nadine ile olan birlikteliği sona erer. Her ikisi de farklı kişilerle birlikte olmaya başlar.

Kitabın ilerleyen kısımlarında Anne kocası ile olan birlikteliğinin derin bir dostluğa dönüştüğünü fark eder. Hayatına biraz hareket katmak için meslektaşlarının yapmış olduğu daveti kabul ederek New York'a panelist olarak gider. Bu arada New York seyahatinde kendisine yardımcı olacağı söylenen Lewis isimli bir yazar ile tanışır ve aralarında aşk başlar.³²⁷ Lewis ile olan aşk ilişkisi New York'a yılda bir yapılan yolculuklar şeklinde ve mektuplaşma suretiyle bir süre devam etse de, Anne

³²⁵ Simone de Beauvoir, *Mandarinler*, Çev. Nihal Yeğinobalı, 2. baskı, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1972, s. 23.

³²⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.135.

³²⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.234.

eşi Robert'ı seçer. Böylece aşk ilişkisi sona erer. Kitapta Robert; hoşgörülü ve mizah anlayışı olan, karısı ile son derece açık ve özgür bir beraberlik sürdüren, arkadaş canlısı bir kişi ve lider olarak tanımlanır.

Henri'nin eşi Paula ile olan evliliği Paula'nın alttan alması nedeniyle devam eder. Ancak Henri karısını incitmek için ifade edemediği boşanma kararını sonunda Paula'ya bir mektup yazarak ifade eder ve çift ayrılır. Ancak Paula bu durumu kabullenmek istemez. Kendisini alkole verir ve günlük yaşamdan kendisini soyutlamaya başlar. Anne ise bir Psikiyatrist olarak ona yardımcı olmaya çalışır.³²⁸ Paula kendisini bir kadın olarak, artık işe yaramaz hale gelmiş olduğu yönünde çaresiz düşünceler geliştirir. Paula hayatında her şeyini, eşi Henri'ye adanmış bir kadın görünümündedir. Evlenmeden önce müzisyenlik yapmakta iken evlendikten sonra işini bırakmıştır. Tüm yaşamının anlamının eşi olduğunu iddia eden Paula, evliliği süresince de herhangi bir işle meşgul olmaz. Kendi kişiliğini unutmuşçasına, büyük bir aşkın herhangi bir meslekten daha önemli olduğunu iddia eder.³²⁹ Simone de Beauvoir bu kitabında da Paula kişiliği ile hayatını bir erkeğe adanarak girişimciliğini dolayısıyla kişiliğini unutan kadınları eleştirmektedir. Paula, hayatta tutunduğu tek unsur olan kocası Henri'yi kaybettikten sonra bir travmanın içine düşer. İçine düştüğü travma sonucunda ise tedavi olmak üzere hastaneye yatırılır. Yazar burada, aşkın insan hayatında ne kadar önemli ve hayata bağlayan önemli unsurlardan birisi olduğu vurgusunu da yapar. Hayatının anlamı olan aşk öldükten sonra kendisi de bir dereceye kadar ölmüş olmayacak mı? sorusunu yöneltir.³³⁰

Kitapta kahramanların yaşamlarında değişik çalkantılar ve genel bir karamsar hava hakim olsa da, sonunda, Henri eşi Paula'dan ayrılarak Nadine ile evlenir ve çocuk sahibi olur. Robert ile bozulan dostluğunu tamir eder, Anne ise Lewis ile yaşadığı aşka rağmen eşi Robert'ın ve onunla paylaştığı yaşamın daha kıymetli olduğunu fark ederek eşi ile devam eder.

Simone de Beauvoir bu kitabında da dönemin siyasi ve kültürel olaylarını irdelemiştir. Savaş sonrası ortaya çıkan iki gücün; Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyet Birliği'nin temsil ettiği siyasi ve ahlaki değerlerin arasında kalan aydınların, bireysel kimliği ve toplumsal kimliğindeki değişimleri

³²⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.294.

³²⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.150.

³³⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.305.

ortaya koymaya çalışır. Siyasette tutunabilmek için, bu iki güçten birinin tarafında olması gerektiği yönünde, toplumda bir tutumun olduğunu vurgular. Robert'ın yürüttüğü siyasal faaliyetler aracılığıyla da iki gücün arasında kalan kişi veya hareketlerin başarıya ulaşamadığı mesajını verir.³³¹

Yazar kitabında diğer kitaplarında yaptığı gibi mutluluk, mutlu olma kavramlarını sorgular. Mutlu olmak ne demek? Mutlu nasıl olunabilir ?gibi sorularla bunun sorgusunu yapar. Kitabın kahramanlarından Henri ve Nadine aracılığıyla soruların cevabını verir. Henri kitabın başlarında idealist bir gazetecidir. Dünyanın birçok yerini seyahat etme isteği ve özgür bir yaşam sürdürme isteğine sahipken, tasarladığının tam tersi olarak, kitabın sonunda Nadine ile evlenmiş ve çocuk sahibi olmuştur. Gazeteciliği bırakmıştır. Nadine de kitabın başında özgür bir yaşam sürdürme konusunda istekli iken kitabın sonunda, yine tasarlananın dışında bir yaşam kurar. Bu durumu yazar Robert aracılığıyla,

*“İnsan idealini buluncaya dek beklerse kimseyi sevemez. Tanıdığın insanların arasında herkese yeğ bulduğun kimseyi, kusurlu olduğu halde seviyorsun sonunda. İdealine en çok benzeyen şeye dört elle sarılacaksın”*³³² mesajını verir. Ayrıca kitabın sonunda Nadine “ *Mutluluk güneşte, denizde değildir. Benim mutluluğumun tek şartı senin mutlu olmandır.*”³³³

diyerek insanın sevdiği insanın mutluluğu ile mutlu olabileceği mesajını vurgular. Ayrıca gelecek kaygısıyla yitirilen bugünün ne kadar kıymetli olduğu, günü gününe yaşanması gerektiği fikrini vurgular.

Kitapta yer alan özgürlük ve siyasal hareketlerinin dışında yazar yine kadınlar açısından mesajlar vermektedir. Kitabın ana kahramanlarından olan Anne Dubreuilh başarılı ve işine son derece bağlı bir psikiyatrist olarak tasvir edilir. Hastalarına karşı aşırı duyarlı ve tedavi edemediği hastalarından dolayı büyük mutsuzluk duyar. Kızı Nadine kitapta hırçın, aksi ve sıklıkla baş kaldırmalarda bulunuyor olarak tasvir edilir. Anne kızına karşı da aşırı sabırlı tutumlar sergiler. Hem ailesine düşkün hem de başarılı bir kariyer sürdüren Anne, güçlü kadın görüntüsünün altında aslında

³³¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.335.

³³² Beauvoir, *a.g.e.*, s.365.

³³³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.380.

kendisi olmayı ve kendisi için yaşamayı unutmuştur. Kendi isteklerini geri planda tutarak yaşamını, kendi isteklerine göre değil kendisinden beklenenlere göre biçimlendirmiştir. Özellikle de evliliğinin ilk yıllarından itibaren eşi Robert'ın varlığına göre kendisini şekillendirmeye başlar. Doğru olduğuna inandığı her şey eşi Robert'ın hayatına girmesiyle birlikte değişmiş ve artık Robert'ın doğrularıyla yaşamaya başlamıştır.³³⁴

Kitabın diğer dikkat çeken kadın kahramanı ise Anne'in kızı Nadine'dir. Nadine savaşta sevgilisini kaybeder ve bundan çok etkilenmiştir. Buna bağlı olarak ümitsizlik ve isyan içerisine girer. Kitabın başında Nadine geçinmesi zor, muhalif ve inatçı kişiliği ile dikkat çeker. Daha çok kendisine dönük, iç huzuru olmayan ve saldırgan bir görüntü çizer. Hayatta başarılı olmak yada belli bir düzen sağlamak konusunda planları yoktur. Ancak kitabın sonunda birçok gönül ilişkisinden sonra Nadine olgunlaşır ve Henri'yle evlenerek çocuk sahibi olur. Yepyeni ve mutlu bir kadın vardır artık.

Kitapta ana karakterlerin yaşamları sürekli olarak değişikliklere uğrar. Ancak hiçbiri içinde bulunduğu koşulların dışında bir yaşam sürdüremez. Bağımsız hareket etme gücüne sahip değillerdir.

1.5. Güzel Görüntüler

Simone de Beauvoir'in *Güzel Görüntüler* isimli romanı 1966 yılında yayımlanmıştır. Romanda o gün ki zengin, tüketim hırısı içinde olan toplumu ele alır. Karakterler yüksek gelirlidir. Daha iyi ve adil bir dünyanın nasıl yaratılacağı ile değil varlıklı olduklarını nasıl en iyi şekilde gösterebilecekleri ile ilgilenirler. Yaşam tarzı kişilerin hayattaki en önemli amacı haline gelir. Bu romanın Simone de Beauvoir'in romanları arasında en kısa romanı olduğu söylenebilir. Olayların basit ve yalnızca birkaç ayı içerdiği görülür. Roman belli başlı karakterler ve Laurence çevresinde geçen olaylar üzerine kurulmuştur. Romana Laurence'in bakış açısı hakimdir.

³³⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.51.

Kitapta kişilerin yaşamları sıradandır. Hayatlarında sıra dışı hiçbir şey yoktur. Karakterlerin tek meseleleri; kiminle gündelik yaşamın sıkıcılığını giderecek nitelikte ilişki kurulabilir?, ya da ne gibi hediyeler alabilirim? şeklinde değişim odaklı değil günlük yaşamı renklendirme odaklıdır. Romanın adı üzerinde olduğu şekilde, kişiler gerçek değerlerden uzak olduğu için önemsiz olaylara odaklanır ve güzel görüntü olarak kalır. Aslında güzel görünenin altında yatan gerçeklerin, hiç de mükemmel olmadığı anlaşılması beklenir.

Kitabın kadın kahramanı Laurence, o çevrede arzu edilebilecek her şeye sahiptir; başarılı bir koca, iki tatlı çocuk, bir reklam firmasında çalışma fırsatı ve onun için deli olan bir sevgili. Ama kızının, başkalarının acısını aniden fark edip dehşete düşmesi, dünyasının ne kadar boş ve hayaller dünyası olduğunu anlamasını sağlar. Kendisi için artık kurtuluş olmadığını düşünen Laurence, artık kızı için mücadele edecektir. Kitapta bahsettiği kahramanlar varoluşçu yaklaşım içerisinde, mutlu olabilmenin kaynağını aramaktadır.³³⁵

Kitap o dönemki örnek bir çiftin yaşamını irdeler; Laurence ve kocası Jean-Charles'tir. Laurence kocasını Lucien isimli kişi ile aldatır. Laurence'ın yaşamında tek emin olduğu şey iki çocuğu Louise ve Catherine'dir. Sürekli olarak kızlarının ihtiyaçlarını düşünür ve onlar için endişelenir. Laurence'ın kocası Jean-Charles başarılı bir mimar ve umursamaz bir babadır. Laurence ise bir reklam şirketinde ürün satmak için slogan ve tasarım yapan üst düzey bir yöneticidir. Jean-Charles ile on yıllık evliliğinden sonra aralarındaki fiziksel çekimin azaldığını hisseder ve bu nedenle evlilik dışı bir ilişkiye girerek hissettiği boşluğu doldurmaya çalışır. Laurence'ın etkileyici dış görünüşüne ve yaşamına rağmen öz güveni düşüktür. Rahatlıktan ötürü sıkıcı hale geldiğini düşündüğü yaşamına, aşk ile heyecan katmaya çalışır. İçine düştüğü boşluk sonucunda eşi ve sevgilisi arasında,

“ Lucien çok zayıftı, beden yapısı Jean Charles'dan daha çirkindi, ama ince ve sinirli elleri, hareketli, duygulu bir yüzü, hareketlerinde bir incelik ve zerafet vardı. O, sessiz, yarı aydınlık, hafif renkli bir evrende yaşıyordu;

³³⁵Simone de Beauvoir, *Güzel Görüntüler*, çev. Dilber Can, İstanbul, Gül Yayınevi, 1992

*Oysa Jean Charles'ın yanında zaman her zaman öğlenin on ikisiydi: Eşit ve
çığ bir ışık gibi.”³³⁶*

şeklinde kıyaslamalarda bulunur. Laurence Lucien'den hoşlanmaya başladığı an, görüntü olmaktan öteye, arzuya ve zevke dönüştüğü andır. Ayrıca uzun süre hayattaki tesadüfler üzerine düşünür. “*Garip. Ömür boyunca adamın birine bağlı kalırsın; neden? Ondokuz yaşında ona rastlamışsındır da ondan.*”³³⁷ der.

Kitabın ana karakteri Laurence ve eşi Jean-Charles'in ilişki biçimlerinin dışında Dominique ve Gilbert arasında yaşanan ilişkide dikkat çeken bir diğer ilişki biçimidir. Dominique elli yaşlarında bir kadındır. Dünya güzelinden daha zeki, tüm kadınlardan kendisini daha üstün görür özellikler gösterir. Sürekli bakımlı olmaya çalışır. Yaşlanmanın izlerini yok etme çabası içerisinde, yaşlanma kaygısını görünüş ve tutumları ile sergilediği görülür. Toplumsal açıdan erkeksiz bir kadının bir hiç olarak görüldüğü, isim yapmış bir kadının bile, erkeksiz olunca başarısızlığa uğramış bir çeşit düşkün hale geldiği yönünde düşünceye sahiptir.³³⁸ Yedi yıldır gayri resmi olarak birlikte yaşadığı Gilbert evlidir. Seçkin ve düzgün tavırları olan toplumsal açıdan beğenilen bir kişidir. Dominique, Gilbert'i eşinden boşanarak kendisi ile evlenmeye ikna etmiş olmasına rağmen Gilbert'in karısı boşanmak istemediği için Gilbert ile evlenememiştir. Zamanla aralarındaki ilişki biter. Gilbert 19 yaşındaki Patricia'ya aşık olur ve onunla evlenmek ister.³³⁹ Bunun üzerine Dominique huysuz ve kinci aşık bir kadına dönüşür.

Yazar bu romanında yaşlanma ve yalnız kalma korkusunu da ele alır. Bu temanın Dominique karakterinin söylemlerinden işlendiği görülür.

“Yaşlı olmak zaten korkunç bir şey, ama kendi kendime, Gilbert benle her zaman beraber olacak diyordum. Ama olan bu işte. Yaşlı ve yalnız.”³⁴⁰

şeklinde ifade eder.

³³⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s. 69

³³⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.77.

³³⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.163.

³³⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.113.

³⁴⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.133.

Kitapta güzel görüntü olarak kalan günlük yaşamlar içerisinde Laurence'ın kızlarını, hayatın olumsuz acı gerçeklerinden koruma çabası dikkat çeker. Ancak Catherine isimli kızı bir süre sonra yaşamı sorgulamaya başlar. 10 yaşlarındaki çocuk, okulda Brigitte isimli bir kızla arkadaş olur. Brigitte'den ayrılmak Catherine'in psikoloğa gitmesine neden olur. Catherine uzun süredir mutsuzdur. Annesine “*İnsanlar niçin var olmuştur?*” sorusunu yönelterek var oluş kaygısını ve endişesini dile getirir.³⁴¹ Anne ve baba çocuğun varoluş kaygılarına yönelik sorularının cevabını vermeye çalışır. Anne “*İnsanlar kendi ve diğerlerini, yani birbirlerini mutlu etmek için var olmuştur*” der. “*Öyleyse niye mutlu olmayan insanlar var*” der çocuk. Kitap çocuğun gelecek kaygıları ve Anne Laurence'ın bu kaygıları nasıl giderebileceği yönündeki çabası üzerine kurulur. Laurence “*İnsanlar içinde insan olmak, can olabilmek, yani kendin olabilmek.*”³⁴² diyerek çocuğunun sorularına getirdiği yorumlarla açıklık getirir. Ayrıca yazar çocuk yetiştirmenin güzel bir görüntü olmadığını da romanda ortaya koymaya çalışır.³⁴³

Mevcut teknolojik gelişmelerle birlikte insanların yeni durumu “*hiçbir yerde olmaksızın her yerde varlar artık*” şeklinde Jean Charles'e söylettirilerek eleştirilmektedir.³⁴⁴ İnsanlar köklerini, bağlarını yitirmiş değiller, yeni olan gezegen düzeyinde kök salmış olmaları şeklinde gelişimi teşvik edici bir yaklaşım söz konusudur. “*Ancak yakında teknik, doğanın kendisi gibi gözükecek ve tümü ile insanca olmayan evrende yaşayacağız*” der. Simone, Laurence aracılığıyla da yaşadığı dönemde meydana gelen teknolojik değişmelerin yaratmış olduğu yozlaşmayı eleştirir.

“*Bütün kötülük insanın gereksinimlerini çoğaltmasından doğmuştu, oysa onları kısıtlaması gerekirdi. Var olmayan, beklide hiç var olmayacak bir bolluk öngöreceğine, canlılığı devam ettirecek şeyler en azı ile yetinecekti.*”³⁴⁵

³⁴¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.27.

³⁴² Beauvoir, *a.g.e.*, s.29.

³⁴³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.217.

³⁴⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.46.

³⁴⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.97

der. Yeni gereksinimler yaratılarak yoksullaşmada çoğalacaktır. Çöküşün başladığı zaman olarak da bilimin sağduyuya, yararlılığın güzelliğe yeğ tutulduğu gün olarak ifade eder. Ona göre insan,

*“Kendinde ve çevresinde güzellik kavramını sağduyuyu canlandırmayı denemeli. Sadece, toplumsal, siyasal ve teknik olmayan, ahlaki bir devrim, insanı kaybettiği gerçeğe kavuşturabilir.”*³⁴⁶ der.

Laurence’ın zevk odaklı yaşam anlayışına rağmen kızı Catherine’nin etkisi ile “neden varız, hayat nedir, hayatımızın amacı nedir?” gibi sorularla hayatı sorgulamaya başlar. Romanda modern yaşam ile birlikte toplumda oluşan ahlaki yozlaşma eleştirilir. Laurence kendisini yetersiz ve bilgisiz görür. Sürekli olarak kendisini eleştirir. Evlilik ve annelik ile birlikte gerilediğini, kendisini ihmal ettiğini düşünür. Ancak kitaplarda pek ilgisini çekmez. Kuruntulu kadın tiplemesinden hoşlanmadığı için de bu duygu ve düşüncelerini eşi ile paylaşamaz. Laurence,

*“Niye yaşıyoruz? Benim sorunum değil bu. Yaşanır. Önemli olan, onu fark etmeden hızını alıp ölüme dek bir solukta varmaktır.”*³⁴⁷

diyerek aslında geçmişte yaşamış olduğu bunalımı tekrar yaşamamak, cevabını bulmaktan korktuğu soruları kendisine sormamak için bu şekilde bir savunma geliştirmeye çalışır. Laurence “*Mutluluk: Yaşantının kendi kendine tanıdığı bir gerekçeydi*”³⁴⁸ diyerek mutluluğun ne olduğunu bulmaya çalışır.

Simone de Beauvoir bu romanında da kadın sorununu ele alır. Toplum içerisinde var olan ataerkil yapının kadın ve erkekler açısından neden olduğu durumu eleştirir. *İkinci Cins* isimli eserinde de ele aldığı üzere ataerkil yapıda erkekler birbirinin efendisi yada kölesi olabilir. Kadınlar ise erkeğe beden olarak sunulur. Erkek kadın bedeni aracılığıyla aşkınlığa ulaşır. Romanda Lucien Laurence’ı bir beden olarak arzular. Gilbert’de aynı şekilde Dominique bir beden olarak arzular. Bir

³⁴⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.98

³⁴⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.51.

³⁴⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.180.

süre sonra Gilbert artık Dominique'nin içkinliğinden hoşlanmaz ve yeni beden arayışına girerek Patricia isimli 19 yaşında bir genç kıza aşık olur.

Kitap, Laurence'ın yaşadığı bunalımlara rağmen hala çocukları için bir umut olduğunun farkında olarak olumlu bir şekilde sonlandırılmıştır. Çocuklar hayatta şanslarını deneyecektir. Ancak hangi yönde bir şans olduğu konusunda detay verilmemiş, belirsiz bir şekilde bırakılmıştır.³⁴⁹

1.6. Yıkılmış Kadın

Simone de Beauvoir'ın *Yıkılmış Kadın* isimli kitabı 1967 yılında yayımlanmıştır. Kitabında 40 yaşın üzerinde 3 kadının öyküsünü anlatır. Öykülerde yaşlanmak, kadınlardaki başarısızlık ve yalnızlığı işler. Kadın kahramanlarının maruz kaldığı terk edilme tehdidi ve terk edilme gerçeğinin neden olduğu kriz anlatılır. Öykülerden Saygınlık Çağında, kadın bu durumunu gerçekten kabul edebilmektedir. Diğerleri Monolog ve Yıkılmış Bir Kadın'da ise kendini aldatma ve yalandan oluşan bir kabuğa sığınır. Yazar *İkinci Cins* isimli kitabında kadının ötekileşmesinin nedeni olarak sosyo-politik ve kültürel sebepleri ele almıştır. Ele aldığı konularla da toplum içerisinde “kadını” görünür kılmaya çalışmıştır. Bu kitabında da kadının içinde bulunduğu psikolojik durumunu üç örnek aracılığıyla ifade etmeye çalışır.

Yazarın *Yıkılmış Kadın* isimli kitabında 3 farklı öyküsü olmasına rağmen, öykülerde; yalnızlık, yaşlanma korkusu, sevilmediğinden duyulan kaygı ve başarısızlıklar, sona yaklaşan bir hayat ve bunların getirdiği depresyon durumu. ortak işlenen temalardır. Kitabın ilk hikayesi olan “Saygınlık Çağı”nda giderek yaşlanmaya başlamış, modern ve teknolojik hayatın neden olduğu hızlı değişiklikleri kabullenmekte güçlük çeken, kendisini de eski kafalı olarak nitelendiren bir öğretmeni anlatır. İkinci hikayesi “Monolog” da ise kızının intiharının altında yatan sebepleri göremeyen ve giderek yalnızlaşan Murielle isimli kadının öfke ve isyanları yer alır. Üçüncü hikayesi “Yıkılmış Kadın”da ise kocasının ihanetiyle karşılaşan

³⁴⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.219.

Monique isimli kadının içine düştüğü bunalımı ele alır. Üç hikayedeki kadınların en önemli ortak noktası yıllardır benimsemiş oldukları ve kendilerini tanımladıkları “iyi bir eş ve anne olma” kavramlarının aniden önemini yitirmiş olmasıdır. Yıllardır eş ve çocuklarını hayatlarının merkezlerine koyan bu kadınlar, yaşamış oldukları ani değişmelerle neye tutunacaklarını bilemeyerek kendilerini amaçsız ve çaresiz hissederler. Simone de Beauvoir, toplumun kadından “iyi bir eş” ve “iyi bir anne” olması yönündeki beklentilerinin varlığından ve bunun, kadının kendi kişiliği, dolayısıyla kendisini gerçekleştirmesinden feragat ettirdiğini *İkinci Cins* isimli kitabında belirtmiştir. Bu kitabında, kadından beklenen bu rollerin duygusal ve sosyal açıdan ne gibi sonuçları doğurduğunu uygulamalı olarak gözler önüne serer.

“*Saygınlık Çağı*” isimli hikayede Simone de Beauvoir karakterin adını vermez. Ancak kadının eşi, oğlu ve gelininin adını verir. Hikaye zaman kavramı ile başlar. Zamanın geçmek bilmediği, her anın diğer anlar gibi olduğu, dolayısıyla ne kadar sıkıcı olduğu yönünde ifadelerle başlar. Hikayedeki kadın kahraman diğer günler gibi yeni güne başlamıştır ve karşısında duran kocası dahi her şey kendisine aynı gibi görünür. Ancak dışarıya baktığında caddede her şeyin ne kadar çok değişmiş olduğunu, bu değişime ve değişimin hızına ise kendisinin ayak uyduramadığı yönünde düşünceler geliştirir. Değişime yetişememesini,

“ *Dünya gözlerimin önünde sonsuz bir süreklilikle yaratılmakta; bu görüntülere öylesine çabuk alışıyorum ki hiç değişmiş gibi gelmiyor .”*³⁵⁰

şeklinde ifade eder.

Beauvoir *Saygınlık Çağı* isimli hikayesinde, yaşlılık ve yaşlanma korkusu, modern ve teknolojik gelişmelerin hızlı değişimine ayak uyduramama temalarını işler. Diğer kitaplarında olduğu gibi bu kitabında da Irk ayrımı, İspanyol siyasal mahkumları, Portekizli tutuklular gibi dönemin toplumsal ve politik olaylarına karşı duyarlılık göstererek, söz konusu konuları ele alır. Hikayede ayrıca hayatta olan amaçlar ve öncelikleri, değerler sorgulanmaktadır. Her şey para kazanmak mıdır?,

³⁵⁰ Simone de Beauvoir, *Yıkılmış Kadın*, çev. Harika S. Şeren, 1. baskı, İstanbul, Kaynak Yayınevi, 1983, s.19.

eğlence midir?, hangisi daha değerlidir? Önceliklerin neler olması gerektiği sorgulanmaktadır³⁵¹.

Saygınlık Çağı isimli hikayedeki kadın kahraman yaşlanmakta olan edebiyat öğretmenidir. Yaşlanma ve yaşlılık korkusu ile ilgili olarak duygu değişimleri görülür.

*“Eskiden yaşlılara pek aldırılmazdım. Onlara, bacakları yürümeye devam eden ölümler diye bakardım; şimdi görüyorum onları: benden biraz daha yaşlı erkekler, kadınlar”*³⁵²

diyerek kendisinin de artık yaşlanmakta olduğunu ve eski günlerindeki gibi olamayacağını idrak etmeye başlar. Bununla birlikte yaşlanma duygusunu unutturacak ve tutunacak bir şeyler arar. Eşi Andre de sürekli, her fırsatta artık eskisi kadar fikirler üretmediğini, her geçen gün genç beyinler arasında daha da cahilleştiğini, yenilikleri takip edemeyecek kadar yaşlandığını söylemektedir.

*“Gençliğe İtalyanlar güzel bir ad bulmuşlar : stamina. Yaratmaya, sevmeye yarayan ateş ve etkinlik. Bunu yitirdiğin zaman her şeyini yitirdin demektir.”*³⁵³

şeklinde diyerek Andre yaşlanmaya ilişkin duygularını ifade eder. Andre'nin tüm söylemlerine rağmen hikayenin kahramanı yaşlandığı fikrini kabul etmemekte direnç gösterir.

Hikayede kadının başına iki olay gelir ve bunun sonucunda sahip olduğu her şeyi, mevcut durumunu sorgulamaya başlar. İlk olay, çok sevdiği ve üniversitede kariyer yapan oğlu Philippe'in daha çok para kazanabilmek için almış olduğu üniversitedeki kariyerini bırakma kararını öğrenmesidir. Oğlunun kariyerini devam ettirmesinde etkili olan bir anne olarak bu haber onu sarsar. Daha sonra üniversiteyi bırakarak oğlunun mevcut hükümetin siyasi görüşlerinden farklı görüşlere sahip olmasına rağmen Kültür Bakanlığına geçeceğini öğrenmesi ile oğluna aşıladığı

³⁵¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.35.

³⁵² Beauvoir, *a.g.e.*, s.20.

³⁵³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.54.

fikirlerin de yok olduğunu fark eder. Artık oğlu ile aralarındaki bağları kopmuş olarak görür.

*“Artık bundan sonra onun çalışmalarına katılmayacağım, aynı şeylere ilgi duymayacağız.”*³⁵⁴

diyerek oğlu ile aralarında oluşan farklılığı ve kendisinde yarattığı duyguyu ifade eder.

Oğlunun kararının kadında sebep olduğu travmadan sonraki feci durum ise, 3 yıl uğraşından sonra yazmış olduğu kitabının olumsuz eleştirilmiş olmasıdır. Kitabı ile ilgili olarak aldığı haber onun ikinci defa yıkılmasına sebep olur. Ancak sonra anlar ki, aslında kitabı ile öncekilerinin bir derlemesini yapmış, kendisini tekrar etmiş, özgün bir şey yapamamıştır.³⁵⁵ Bu iki olaydan sonra kendisini yetersiz, yaşlanmış ve işe yaramaz olarak algılar.

*“ Yaşamı hiçbir zaman, Fitzgerald’ın düşündüğü gibi bir çöküntü süreci olarak düşünmemiştim. Andre’yle olan ilişkimize hiç gölge düşmeyeceğini, yapıtlarımın git gide zenginleşeceğini ve Philippe’in her gün, biraz daha, yaratmak istediğim kişiye benzeyeceğini düşünmüştüm.”*³⁵⁶

diyerek uğradığı hayal kırıklığını, dolayısıyla yaşlandığı fikrini kabul etmeye başladığı süreci, yani gerçeklerini ifade eder.

Kadın yaşadığı hayal kırıklıklarına rağmen hikayenin sonunda, yaşadığı gel gitleri ve sorunları çözerek hayatında yeni bir döneme girmiş bir durumda tasvir edilir. Hikayenin kahramanı artık hayattan çok fazla şey beklemek yerine elindekilerinin değerini korumayı öğrenir. Ayrıca Simone de Beauvoir kahramanı aracılığıyla gelecek kaygısıyla yitirilen bugünün ne kadar kıymetli olduğu, günü gününe yaşanması gerektiği fikrini vurgular.³⁵⁷

“*Monolog*” isimli ikinci hikayede ilk hikayenin tam tersi olarak öfkeli ve isyan eden bir kadının çılgınlıkları vardır. Bu hikayede kadın kahramanın ismi bellidir;

³⁵⁴ Beauvoir, *a.g.e.*, s.33.

³⁵⁵ Beauvoir, *a.g.e.*, s.64.

³⁵⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.73.

³⁵⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.84.

Murielle. Ancak hikayedeki cümleler kadının kafasındaki uçuşan fikirleri gösterircesine karmakarışık durumdadır. İlk satırlardan itibaren dışarıda yıl başı kutlamaları yapan kişilerin gürültüsüne dayanamayıp küfürler savurur. Hikaye ilerledikçe Murielle'nin öfkesi artarak devam eder. Ancak bir konudan diğerkonuya atladığı ve kafasındaki fikirleri uçuştuğu için kadının esas sıkıntısının ne olduğu ancak hikayenin sonuna doğru anlaşılabilir.

Murielle 43 yaşında eşinden boşanmış ve 7 yıldır yalnız yaşayan bir kadındır. Oğlu Francis babası Tristan'la birlikte yaşamaktadır. Oğlunun kendisi ile birlikte yaşaması gerektiğini söyler durur. Kocasına karşı çok öfkeli ve oğlunu kendisine benzetmekle suçlar. Tüm tanıdıklarına karşı aşırı öfkeli olduğu görülür. Kadın yalnızdır, ancak hikayenin başlarında neden yalnız olduğu ve tanıdıklarına karşı öfkeli olduğu anlaşılabilir. Hikaye ilerledikçe yalnız olmasının ve bu derece öfkeli olmasının altında yatan sebebin kızı Sylvie'nin intiharı vardır. Hikayenin ilerleyen satırlarından kızını intihara sürükleyen sebeplerden birisinin kendisi olduğu öğrenilir. Ancak kendisi bu gerçeği kabullenmek istemez ve reddeder. Diğerkonuya yakınlarını suçlar. Kızının ölümünü *“Yaşantımın yapıtı elimden uçup gitti.”*³⁵⁸ şeklinde tanımlar. Sylvie'nin üzerindeki baskısı; odasını karıştırmaması, günlüklerini okuması, kızının tüm isteğine rağmen babasıyla yaşamasına izin vermemesi intiharını tetikleyen unsurlar olarak görülür. Ancak Murielle bu gerçeği kabullenmeyip reddeder. Ona göre,

*“Derinin her bir gözeneğinden mikroplar giriyor, oysa ben sağlıklı ve temizdim, beni mikroplamalarını, kirletmelerini istemiyorum.”*³⁵⁹

diyerek kendisini her şeye rağmen haklı, diğerkonularını ise haksız bulur ve kendisini Zümrüdüanka kuşuna benzetir.

Murielle eşinin yanı sıra annesine karşı da çok öfkeli ve annesini de yaşadıklarından ötürü sürekli suçlar. Annesi ise kızının ölümünden kendisi suçlamaktadır. Ancak hikayenin sonuna doğru Murielle'nin gerçekleri öğrenilebilir duruma gelir. Hikayenin sonunda artık Murielle'nin ruhsal dengesi olmayan, yalnız ve öfkeli bir kadın olduğu anlaşılır. Hikaye başladığı gibi öfkeli olarak biter. Böylece diğerkonuda olduğu gibi bu kadın için umutlu bir şeylerin olmadığı, bir başka

³⁵⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.102.

³⁵⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.94.

şansının olmadığı anlaşılır. Murielle yalnızdır, sevmek ve sevilme ister. Ancak yanında bu ihtiyacı karşılayabilecek hiç kimsesi yoktur. Hikaye yine yalnız bir şekilde boş intikam haykırıları ile sona erer.³⁶⁰

“*Yıkılmış Kadın*” isimli üçüncü hikaye günlük şeklinde yazılmıştır. Bu hikaye Monolog’a göre daha sakin bir atmosferde ilerler. Monique isimli kadın 44 yaşındadır. Tüm hayatını iki kızları ve eşine adamıştır. 22 yıllık evlilikten sonra eşinin kendisini aldattığını öğrenmesi ile birlikte kocasının ihanetiyle değişen hayatı ve bu durumla nasıl baş edeceğini bilemeyerek içine düştüğü duygusal travma ele alınır. Ne yapacağını bilemez durumdadır. Kızları ve arkadaşı yaşadıklarının normal olduğunu, yirmi iki yıldan sonra her erkeğin karısını aldattığını, anlayışlı ve sabırlı olması gerektiğini ifade eder. Bu hikayede kadın, gerçeği görme çabası içerisinde, kendi hatalarının neler olduğu ve durumunu düzeltmek için neler yapabileceği yönünde değerlendirmelerde bulunur. Kocasını ile ilişkilerini düzeltebilmek için kocasına karşı anlayışlı ve sabırlı olmaya karar verir. Ancak gün geçtikçe kocasının ilişkisinin devam etmesi gururunu incitir.³⁶¹

Monique bu olaydan sonra, şimdiye dek kendisinin de birtakım haklarının olduğunu düşünmediğini ifade eder. Artık haklarını istemesi ve bu haklarını koruması gerektiğinin farkına varır.³⁶² Zaman geçtikçe yaşadığı karamsarlıktan kurtulamaz. Durumunu değiştirebilmek için çeşitli yollar denemeye çalışır. Yaşadıklarından ötürü başkalarını sorumlu tutmak yerine, umutsuz da olsa neler yapabileceğini düşünür. Monique’nin uğraştığı bir meşgalesi yoktur. Eşi kadına iş bulup çalışmasını önerir, böylece zamanını etkin bir şekilde değerlendireceğini düşünür. Yaşadığı travma ile Monique değiştirmedikleri ve geri kaldıklarının farkına vardığı özelliklerinin farkına varır. “*Zaman geçiyordu ve ben örnek kocanın örnek karısı tutumunda donmuş kalmıştım*”³⁶³ diyerek kendisinde oluşan farkındalık ve değişim kararını ifade eder.

Hikayenin sonunda Monique New York’ta bulunan kızının yanına giderek aradığı cevapları bulabileceğini düşünür. Ancak beklediği cevabı bulamaz ve Paris’teki kızı gibi New York’taki kızı da babasının davranışı normal kabul eder.

³⁶⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.114.

³⁶¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.129.

³⁶² Beauvoir, *a.g.e.*, s.141.

³⁶³ Beauvoir, *a.g.e.*, s.193.

Yaşadığı hayal kırıklıklarına rağmen New York dönüşü kendisini bekleyen yeni hayattan korksa da, yeni hayatını karşılamaya hazır bir kadın olarak döner. Hikaye kadının korkmasına rağmen almış olduğu değişim kararı ile kadın açısından umut verir.

Simone de Beauvoir *Yıkılmış Kadın* kitabı ile yaşlanma, yalnızlık ve ihanet konularını kadınların yaşam deneyimleri üzerinden ele almıştır. Simone de Beauvoir *İkinci Cins* isimli kitabında; kadının özgürlüğünü, sosyal bir varlık olarak hem özel hem de kamusal alanda bağımsız ve hür iradesi ile mutlu bir birey olabilmesinin, ancak yaratıcı planlarıyla kendi geleceğini kurabilmesi ve bir özne olarak var olmayı seçmesiyle başlayacağını ileri sürer. Bu kitaptaki hikayelerinde yer alan kadınların örneğinden de kadının güçlenebilmesi için kendi geleceği ve yaşamı hakkında sorumluluk alması gerektiğini vurgular. Kadınların içinde buldukları olumsuz durumları aşabilmek için öncelikle yüzleşerek kendilerini tanımaları, değişebilmek için kendileriyle savaşmaları, yani kendilerini önce kendilerinin olumsuz yargılarından kurtarmaları gerektiğini vurgular.

1.7. Sessiz Bir Ölüm

Simone de Beauvoir'in *Sessiz Bir Ölüm* isimli kitabı 1970 yılında yayınlanmıştır. Kitabında, ölen annesinin yaşamının son altı haftasını aktarır. Hastalığını bilmeyen annesinin son anlarına kadar iyileşme umuduyla verdiği mücadeleyi anlatır. Simone de Beauvoir'in kendisine ait anılarını içeren kitaplarından; annesi ile ilişkilerinin iyi düzeyde olmadığı, özellikle Tanrı'ya olan inancını kaybettikten sonra annesinin kendisine olumsuz yaklaşımlarının olduğu öğrenilir.³⁶⁴ Ancak bu kitabında annesinin ölümünün kendisinde hiç beklemediği etkilere sebep olduğunu ifade eder. Geçmişe dair pişmanlıklarını içeren paylaşımları ve annesine ilişkin anıları yer alır. Kitapta sadece annesinin ölümünü değil, ölüm temasını, kişinin çaresizliğini ve ölümün neden olduğu duyguları ele alır.

Simone de Beauvoir, Roma'da bulunduğu 24 Ekim 1963 tarihinde annesi banyoda düşerek femur kemiğini kırar ve hastaneye kaldırılır. Ameliyat edilmesi

³⁶⁴ Beauvoir, *Bir Genç Kızın Anıları*, s.161.

gerekir. Yazar hemen Paris'e döner ve kız kardeşi Poupette'i de durumundan haberdar eder. Kardeşi tarafından daha önce bir radyoloji uzmanına götürölmüş ve bağırsaklarında bir kese görölmüşür. Bu nedenle de bağırsakları yeterince çalışmaz. Hastaneye yatırıldığında Simone de Beauvoir, doktora annesinin bağırsak probleminin olduğunu ifade eder ve bunun üzerine röntgen çekimi yapılır. Femur kırığına bağılı olarak ameliyatı yapıldıktan sonra, doktor tarafından ameliyatın başarılı geçip geçmediğı bağırsakların çalışmasına bağılı olarak söylenebileceğini ifade edilir. Annesinin bağırsakları çalışmaz ve röntgen çekiminden sonra da annesinin kanser olduğu tespit edilir. Annesine acı hissetmemesi için morfin uygulanır. Günden güne durumu kötüye gider. Buna rağmen yazarın annesi iyileşme ve yeniden ayağa kalkma umudunu hiç yitirmez. Bu süreç içerisinde annesi ile geçmişte yaşadıklarını ve annesinin o anki hissettiklerini, annesinin durumuna bağılı olarak kendisinin hissettiklerini kitapta açık bir şekilde ifade eder. Annesinin hastalığını öğrendikten sonra hissettiklerini,

“ Benim gözümde Annem hep var olmuştu, günün birinde, yakında, yok olacağını göreceğim hiç aklıma gelmemişti.”³⁶⁵

şeklinde ifade eder.

Simone de Beauvoir annesinin zor bir yaşamının olduğunu aklından geçirir. Annesi 55 yaşındayken eşini kaybeder. Eşinin kaybettikten sonra çeşitli kurslara gider, kütüphanede çalışır. Çok okumayı seven bir kadındır. Babası ile annesinin evliliklerinden bahseder. Annesi çok genç yaşta babasına aşık olup evlenir. Ancak kısa bir süre sonra babası başka kadınlarla ilişkiye girmeye ve annesiyle ilgilenmemeye başlar.³⁶⁶ Çok gururlu olan annesi ise bu durumu hiçbir zaman kabul etmez.

Annesinin gençlik yıllarında başkaları için yaşayan, ama aynı zamanda başkalarından da beslenen bir kadın olduğunu ifade eder. Her şeyi öncelikle kendisine isteyen ve herkese egemen olmak isteyen bir kadındır. Aşırı koruyucu ve sahiplenici biri olan annesi, çocuklarına hiç özgürlük vermez. Elinden gelse

³⁶⁵ Simone de Beauvoir, *Sessiz Bir Ölüm*, çev. Bilge Karasu, 4. baskı, İstanbul, İmge Yayınevi, 2009, s.22.

³⁶⁶ Beauvoir, *a.g.e.*, s.41.

çocuklarını tamamen avucunun içinde tutmak ister. Bir topluluğun dışına çıkarıldığını duymaya katlanamaz. İstenmediğini bildiği zamanlar da bile, kendisini zorla kabul ettirmekten çekinmediğini belirtir.³⁶⁷

Annesi çok gururlu bir kadındır. Bu nedenle de kendisi için bir şey isteyemez. Onun için yapılan hiçbir şeyden memnun olmadığını her seferinde belli eder. Simone de Beauvoir annesi ile aralarında düşüncelerinden ötürü çatışmaların yaşandığını belirtir. Bunu ise,

*“Bana, düşünce adamı olarak verdiği değerden ötürü annem, her zaman biraz çekinmişti benden; oysa küçük kızına böyle bir değer vermekten bile bile sakınmıştı. Karşılık olarak, pek erken yaşta, annemin utangaçça davranışı beni de buz gibi dondurmuştu.”*³⁶⁸

diyerek ifade eder.

Kendisinin inançsız olmasından kaynaklı olarak annesi ile sürekli çatışma yaşadığını da belirtir. Simone de Beauvoir 11 yaşlarında Tanrı inancını kaybeder. Annesi ise koyu bir katoliktir. Kızının Tanrı'ya inancını kaybettiğini öğrenen anne, kızı ile artık bu konuda sürekli olarak çatışma yaşar. İnancını kaybettiğini ifade ettiği anda annesinin hissettiği ve hissettirdikleri ile ilgili olarak,

*“İnançsızlığım üzerine yaptığımız, kısa çekişmeli konuşma, ikimizin oldukça büyük bir çaba göstermemizi gerektirdi. Gözyaşları yüreğime dokundu. Ama, içimde olup bitenleri pek düşünmediğini, kendi başarısızlığına ağlamakta olduğunu çabuk kavradım. Herkesin, ruhum için dua etmesini isteyecek yerde bana biraz güven, biraz yakınlık göstermiş olsaydı, anlaşmamız gene de mümkün olabilirdi”*³⁶⁹

diyerek belirtir.

Simone de Beauvoir annesinin yaşadığı zor süreçte, her an sahte bir oyun oynadıklarını düşünür. Şimdiden anneleriyle aynı yerde değildiler. Bir tarafta olayın ciddiyetini bilen iki kızı, diğer tarafta da her an ümitle iyileşeceğini bekleyen

³⁶⁷ Beauvoir, *a.g.e.*, s.44.

³⁶⁸ Beauvoir, *a.g.e.*, s.78.

³⁶⁹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.79.

anneleri vardır. Kız kardeşi ile birlikte annelerini yalnız bırakmayıp, her gün refakat ederler. Anne giderek ağırlaşır ve hayaller görmeye başlar. Simone ve kardeşini en çok üzen şey, annelerinin iyileşeceğine dair inancıdır. Annesinin bu son döneminde Simone hayata dair kendisine göre birtakım tespitlerde de bulunur.

*“Lavanta, kürkler, çamaşırlar, mücevherler, ölüme yer verilmeyen bir dünyanın şatafatlı kibriydi bunlar; ama ölüm , bu dış görünüşün arkasında, kliniklerin, hastanelerin, kapalı odaların bozsu gizliğinde saklanıp bekliyordu. Bense artık başka bir gerçeklik tanııyordum.”*³⁷⁰

şeklinde ifadelerde bulunur.

Bir süre sonra hemşireler, annelerinin geceyi geçiremeyeceğini söyler. Anneleri ise bu durumda bile hala iyimserdir. Annesi son nefesini verirken Simone de yanındadır. Annesinin ölümünden sonra annesine dair kafasında keşkeler ve yapabileceği her şeyi yapıp yapmadığına dair şüpheler belirir. Yazar diğer kitaplarında ele aldığı gibi bu kitabında da sevdiklerinin yada kendisinin başına olumsuz şeylerin gelebileceğine inanmama duygusunu işler. Annesinin ölümü beklenen bir ölüm olmasına rağmen her iki kardeşte büyük bir şok yaratır. Sevdiklerinin başına gelmedikçe de ölüme nasıl bir tepki verileceğinin bilinemeyeceğini belirtir.

Yazarın annesi 78 yaşında olmasına rağmen, ölünecek bir yaşta olduğu görüşünü reddeder. Sevdiklerimizin ölümü söz konusu olduğunda, bu zamanın hiçbir zaman doğru zaman olmadığını belirtir. Yazara göre doğal ölüm diye bir şey yoktur; insanın varlığı, dünyanın düzenini konuşma, tartışma konusu haline getirdiğine göre, onun başına gelenlerin de hiçbiri, hiçbir zaman doğal sayılamaz. Bütün insanlar ölümlüdür. Ama her insan için, ölümü, ölümünün geleceğini bilse bile, ona boyun eğse bile, olağana aykırı bir yamanlık taşır.³⁷¹ Ölümün her koşulda insanı çaresiz hale getirdiğini vurgular.

³⁷⁰ Beauvoir, *a.g.e.*, s.92.

³⁷¹ Beauvoir, *a.g.e.*, s.126.

SONUÇ

Simone de Beauvoir, Fransa'nın ilk kadın felsefe profesörü olması, eserleri ile dünyada en çok okunan yazarlar arasında yer alması ve kadınların erkekler ile aynı haklara kavuşması için feminist harekete öncülük yapması bakımından önemli bir şahsiyettir. En önemli eseri 1949'da yazdığı, kadınların gördüğü baskıların bilimsel incelemesini yaptığı ve modern feminizmin temellerini kurduğu *İkinci Cins* adlı eseridir.

Simone de Beauvoir 1928 yılında Jean-Paul Sartre'la tanışmış, böylece ölümüne dek devam edecek özgür bir birlikteliğin temelleri atılmıştır. Ona göre özgür bir ilişkinin koşulu; kendisini öteki olarak gören kadın rolüne (yani evlenmeye ve çocuk yapmaya) hayır diyebilmesidir. Bunu ise her türlü ev hayatını yadsıyarak gerçekleştirmiştir. Çok yaşlanıncaya kadar Sartre'la ortak bir evleri olmamış, birlikte yemekler pişirilmemiş, çocuk yapılmamıştır. Böylece Simone de Beauvoir kendisini kadınca bir role zorlayacak her şeyden sert bir şekilde kaçınmıştır.

Felsefi görüşleri Sartre'inkileri ile aynı olmasına ve Varoluşçuluk felsefesini benimsemiş olmasına rağmen bu konuda hiç kitap yazmamıştır. Anı ve romanlarında Varoluşçuluğun etkileri görülmüştür. Sartre ile popülerleşen varoluş felsefesini kendi feminist teorisine uygulamıştır. Bunun en belirgin göstergesi ise *İkinci Cins* isimli eserinde ele aldığı kavramlardır. Kendisini varoluşçu olarak nitelendirmeye başlamadan önce, çocukluğundan itibaren kişisel özgürlük, kendi sınırlarını aşma ve çabalama gibi değerler ölçüsünde yaşamını yönlendirmiştir.

Simone de Beauvoir, felsefe alanında eğitim görmesine ve bir süre felsefe öğretmenliği yapmış olmasına rağmen felsefe alanında değil edebiyat alanında ortaya koyduğu eserleri ile dikkat çekmiştir. Bunu ise yaratıcılık yönünden yoksun olduğu düşüncesine dayandırmıştır.

Simone de Beauvoir'in önemli özelliklerinden birisi, düşünce sistematikliğini oluştururken, teorisini yaşamış olan deneyimlere dayandırmasıdır. "*Fakat benim için düşünce teorik bir şey değildir; o, yaşanır ya da teori olarak kalır ve geçerli*

değildir” diyen düşünürün düşünsel üretimindeki özgünlük, salt felsefi kurgusal olmamasında yatar. Bunun yanı sıra O, bir varoluşçu olarak; varoluşçuluğun eylem kategorisiyle ilgilenmiştir.

Simon de Baeuvoir’a göre özgürlük, insanın her gün kendisi için yeniden savaşmak zorunda olduğu bir olanaktır. Öteki olmaktan kurtulup, kendisi için özne olma yolunda bir zorunluluktur. Bu fikrini özellikle kadınlar için sıklıkla kullanmıştır. Kadınlık durumu olarak nitelendirdiği ve kadınların özgürlüğünü sınırlandıran durumlardan kurtulabilmesini öteki olmaktan kurtuluşa yattığına dayandırmıştır. Kadına ilişkin söylemlerini tüm eserlerinde belirtmesine rağmen özellikle *İkinci Cins* isimli eserinde daha geniş bir perspektifte ele almıştır.

Feminist hareketi başlattığı *İkinci Cins* adlı çalışmasında; kadın sorunları, kadının var olmasını, kadınların neden ötekileştirildiğinin nedenlerini dayanakları ile ele almıştır. Ona göre, hiçbir erkek kendisini belli bir cinsin üyesi olarak kabul etmekle başlamazken, kadının “ben bir kadınım” şeklinde kendisini tanımlaması gerekir. Çünkü erkeğin erkek oluşu onun kendiliğindedir.

Varoluşçu bakış açısının feminist mücadeleyle birleşmesinin ve kadının ötekiliğinin somutlaştırılmasının Simone de Beauvoir’la gerçekleştiği söylenebilir. O, Sartre’nin “*İnsan ne ise o değildir, ne olmuşsa odur*” sözüne paralel biçimde feminizme meşhur “*kadın doğulmaz, kadın olunur*” sözünü katmıştır. Bu söz 1970’lerde geliştirilen feminist çalışmaların anahtar kavramı olan toplumsal cinsiyetin ve biyolojik cinsiyet/toplumsal cinsiyet ayrımının temel ifadelerinden biri haline gelmiştir. Beauvoir bu yolla erkek hegemonyasının neden ve sonucunun varoluşsal olduğuna dikkat çekmektedir.

Beauvoir’a göre, kadın erkek eşitsizliği, kadın cinsiyetinin değil kadınlık durumunun getirisidir. Erkeğin kadını öteki olarak dışlaması sonucunda ortaya çıkan bu durumun, kadının insanlığını reddetmesi olarak yorumlamaktadır. Ona göre, bu durum hiç bir biyolojik temele dayanmaz. Kadınlar, toplumsal ve kültürel baskılar sonucunda inşa edilmiş, özgür olma yetilerini sınırlandıran somut bir durumun içindedir. Beauvoir’a göre, erkeğin varlığına karşın hiçlik içeren ve erkeğin özne konumuna karşın ötekileşen konumunun değişebilmesi için, kadının bir cinsiyetle değil yalnızca insan olmayla ilişkili olan aşkınlığına ulaşabilmesi ve toplumsal hayata dahil olabilmesi gerekir. Ancak bu yolla kadının kurtuluşu gerçekleşebilir.

Kadın sorununa varoluşçu bir bakışla yaklaşan Beauvoir, bakış açısını varoluşçuluğa dair kavramlar üzerinden temellendirir. O, kadın sorununa yönelik yapılan doğacı görüşleri ve biyolojik açıklamaları tümten reddetmektedir. Çünkü varoluşçu felsefeye göre, bireyin ne olacağı onun bütün olanaklarını içeren yumurtadan önceden belirlenmiş değildir. Yalnız insanda varoluş özden önce gelmektedir. Başka varlıklarda tohumun veya yumurtanın içinde barındırdığı olanaklar varlık halinde görünürken, insanda ise tam tersidir. İnsan kendini çevreleyen olanaklardan herhangi birini, sahip olduğu özgürlükle seçebilir. Yani özgürlüğü nedeniyle kendi özünü kendisi seçer.

Beauvoir kadınlar açısından özgürlüğün gerekliliğine vurgu yaparken, kadınların toplum içerisinde sahip oldukları rol ve sorumluluklarının, yine kadınlar açısından olumsuz getirileri olduğuna değinmiştir. Ona göre, özellikle annelik kadının özgür iradesi ile seçmesi gereken bir durum olmalıdır ve annelik doğuştan değil sonradan öğrenilen davranışların sonucudur. Çocuk doğurmak kadının kendisini gerçekleştirebildiği bir yol değil, aksine buna engel teşkil eden bir sebeptir. Bu nedenle de bu seçimin kadının özgür iradesine bırakılması gerekmektedir.

Beauvoir toplum tarafından kabul gören ideal kadın biçiminin, kadının kendisini gerçekleştirebilecek tasarıları üretebilmesi ve bunlara ulaşabilmesinde önemli bir engel teşkil ettiğini belirtir. Çünkü kendisini erkeği ve ailesi için feda eden ideal kadın, kendisini yarım ve edilgen hale getiren, son derece içkin kadınlık durumunun içerisinde hapsedilmiş olur. Böylece kadının özgür olabilmesi ve aşkınlığa ulaşabilmesi imkansız hale gelir. *Yıkılmış Kadın, Mandarinler* isimli romanlarındaki kadın kahramanlarının yaşamı bu fikirlerini destekler niteliktedir.

Beauvoir kadının, kendisini daha da bağımlı hale getiren tutumlarından bahseder. Bunlar kendine hayran kadın, aşık kadın, mistik kadındır. Ona göre, kendine hayran kadın, sandığının aksine fahişelik yapan kadından bile daha bağımlı haldedir. Erkek güzelliği aşkınlığın belirtisi iken, kadın güzelliğinde içkinliğin edilginliği vardır. Çünkü hiçbir erkek vücudunu arzulanacak bir nesne olarak görmez. Kendine hayran kadın, kendisini gönüllü bir biçimde bir nesne haline dönüştürerek kendi içkinliğine daha da gömüldüğünü ifade eder. Kendisini bir av haline dönüştüren kadının, kendi bedeninde hiçleştiğini belirtir. *Güzel Görüntüler, Sevenler de Ölüyor* isimli romanlarındaki kadın kahramanlarının, yaşam biçimleri ve

ilişkileri bu düşüncelerini destekler niteliktedir. Romanlarındaki kadınlar aracılığıyla, kadının erkek karşısında bedensel olarak arzulandığı, kadının ise bu yönde çaba gösterdiği, sonucunda ise kadının içkinliğine hapsedildiğini gösterir.

Beauvoir için kadını kendi içkinliğine hapseden bir diğer faktör ise aşktır. Toplumun tanımladığı anlamda aşk, “kadın dünyası”na bırakılmış ve ona özgü bir kavramdır. Bilim, sanat, profesyonelleşme, kariyer ve somut dünyaya ait diğer her şey erkek tekelindeyken, aşk daima kadına özgü bir olgu olarak kalmış ve ona atfedilmiştir. Bu elbette kadının özel alan, erkeğin kamusal alanla özdeşleştirildiği bir dünyada yadırganmadan kabul gören gerçeklerden biridir. Erkek sürekli olarak kadını onu daha çok sevmeye, aşkına sahip çıkıp onu yaşatmaya ve ondan sorumlu olmaya zorlarken, aslında buna ne ihtiyaç duyar ne de bundan zevk alır. Aksine bu onu sikar, kadınıysa daha da ne yapacağını bilemez ve şaşkın hale getirir. Birçok kadın, çoğu kez bir kurtuluş yolu olarak atıldığı, bu türden bir aşkın içinde yaşamını daha da kötüleştiren ve onu ulaşması gereken aşkınlık durumundan daha da uzaklaştıran noktalara doğru sürüklenir gider. Oysa, kadın güçsüzlüğü değil, güçlülüğü içinde kendinden kaçmak değil, kendini bulabilmek; var olmaktan istifade etmek değil, varlığını olumlamak üzere sevebildiği gün aşk, hem o hem de erkek için korkunç bir tehlike olmaktan çıkıp bir yaşam kaynağı haline gelecektir. Aşkın kadınlar üzerinde neden olduğu olumsuzluklarını *Konuk Kız*, *Mandarinler*, *Başkalarının Kan*, *Sevenler de Ölüyor* isimli romanlarında da göstermeye çalışır.

Kendini dine ya da benzeri diğer doğaüstü güçlere veren kadın gerçeğinden yola çıkan Beauvoir, bu kadınların bazılarının tanrı aşkı ve onunla ilgili iç yaşantılarıyla yetindiğini, bazılarının ise bu hislerini tüm dünyaya yayma isteğiyle eyleme geçtiğini ifade eder. Ancak bu duygu ve girişimler olumlu bir eylemle insan toplumuna yansıtılmadıkça tıpkı narsizm ve aşk gibi kadını kendi içkinliğinde daha da boğan, onu kandırmaca bir özgürlük ve efsaneler ortasında, yine kendi öznelliğinde bir varlık olarak bırakan bir hal alacaktır.

Beauvoir; çocukluk, gençlik ve cinsel uyanma temalarına değinerek “Kadın doğulmaz, kadın olunur” sözünü daha somut bir temelde ve daha detaylı biçimde açıklamaya çalışır. Kadının yetiştirilme sürecinin ayrıntılı tasvirini yaparak bir genç kızın pasifliğe, bağımlılığa, tek tipliğe ve içkinliğe adım adım nasıl koşullandığını gözler önüne serer. Ona göre toplumdaki her güç, kadını özgün özelliklerinden

yoksun bırakmak ve onu bir objeye çevirmek için bir araya gelmiş gibi bir izlenim bırakmaktadır.

Beauvoir'e göre, hiçbir zaman dünyayı yöneten ipler kadınların eline geçmemiştir. Kadınlar ne devlet kurup yıkabilmiş, ne de yeni dünyalar keşfedebilmişlerdir. Bunun sebebi ise kadının karakterinden değil, aksine ona dayatılan kadınlık durumunun bir sonucudur. Toplum tarafından kadın hakkında bilinen olumsuz yargılar, yani kadının sıradan olması, başarısızlığı, tembelliği, pasifliği, kayıtsız hali onun karakter özellikleri değil, maruz kaldığı ezilmişliğin ve "ötekiliğinin" ortaya çıkardığı sonuçlarıdır. Böyle bir ortamda kadının kendi aşkınlığına ulaşması mümkün görünmemektedir. Çünkü ona göre; bireysel özgürlük, insanlar kendilerini ezen bir düzen içinde yaşadıkları sürece asla yakalanamayacak bir şeydir. Dolayısıyla birbirinden böylesine kopuk ve eşitsiz iki grubun bulunduğu bir ortamda "evrensel ahlak da olanaksızdır".

Beauvoir'a göre eşitlik; kadın kişinin ve erkek kişinin insanlığı, kadın ya da erkek olarak varlığıyla çatışmadığı zaman vardır. Kadın, yüzyıllardır erkek hegemonyasıyla dönmekte olan dünyada, erkeğin kendisini "ben" olarak tasarladığı hakim düzenin belirlemiş olduğu konumuna boyun eğmekte, bu nedenle de bağımlı ve "içkin" duruma gelmektedir. Erkeğin yüzyıllardır süregelen her türlü ayrıcalığının sebebi, onun insan olma eğiliminin erkeklik yazgısıyla çatışmamasıdır. Erkeğin varlığı birkaç parçaya bölünmemiştir. Oysa kadından, kadın olabilme üzerine kendini hem bir nesne hem de bir av haline getirmesi, yani yüce, egemen bir varlık olma hakkından vazgeçmesi istenmektedir.

Beauvoir, kadının feragat ettiği hayata dair tüm etkinliklerin, ekonomik gücün, iş hayatının, erkeğe ait görünen oysa sadece insana özgü olan tüm değer ve tutumların, cinsiyet gözetmeksizin hakça dağıtılmasıyla kadının bağımsız ve yetkin bir birey olarak kendini gerçekleştirebileceğine inanır.

Simone de Beauvoir'in kadının durumunu incelemiş olduğu *İkinci Cins* isimli eseri dışında da *Konuk Kız*, *Başkalarının Kanı*, *Sevenler De Ölüyor*, *Mandarinler*, *Güzel Görüntüler*, *Sessiz Bir Ölüm* adında 6 romanı ve *Yıkılmış Kadın* isimli 1 adet de öyküsü bulunmaktadır. Bu eserlerinde hayat verdiği kadın kahramanlar *İkinci Cins* isimli eserinde ele aldığı şekilde kadınlık durumunu ortaya koyacak nitelikte özellikler gösterdiği görülmektedir. Romanlarındaki ve öykülerindeki yaşam

hikayeleri çoğunlukla çevresinde ve kendi hayatında tanık olduğu olaylar ve kişiler etrafında geçmektedir.

Beauvoir kitaplarında iyi kadın karakterlerden ziyade, daha çok başarısız ve mutsuz kadınları göstermiştir. Bu tip kadınların yanı sıra varoluşçu ve radikal anti-kahraman bir kadın tiplemesine de rastlanır. Böylece her iki kadın tiplemesinin yaşamda neden olduğu sonuçları, uygulamalı olarak gözler önüne sermektedir. Örneğin, *Yıkılmış Kadın* isimli kitabındaki kadın kahramanları mutsuz kadınlardır.

Beauvoir yaşadığı dönemde tiyatro ve sanat ile uğraşan kadınları aşkınlığa ulaşma konusunda diğer kadınlara göre daha özgür ve güçlü kabul eder. Bu doğrultuda da romanlarında, çoğunlukla tiyatro ya da sanat ile uğraşan kadınlar yaratmıştır. Böylece okuyucularına, dolayısıyla kadınlara aşkınlığa ulaşabilmenin yollarına dikkat çeker. Örneğin *Konuk Kız*, *Başkalarının Kanı*, *Mandarinler* ve *Sevenler de Ölüyor* isimli romanlarındaki kadın kahramanlarından biri yada birkaçı sanatın bir dalı ile uğraşmaktadır.

Beauvoir'in varoluşçuluk konusundaki önemli fikirlerine romanlarında da sıklıkla rastlanır. Ona göre insanı, etkileşim içinde bulunduğu diğer insanlarla ilişkileri, varoluşunu tanımlar. Varoluşçuluk düşüncesinin temelinde yer alan özgürlük, kişisel tercih ve yabancı bilinç kavramları romanlarının ana fikirlerini oluşturur niteliktedir. Eserlerinin temelinde varoluşsal özgürlük ve kişisel tercih anlayışı temasını ele alır. Örneğin *Konuk Kız* romanının ana kahramanı Françoise üzerinden yabancı bilinç ve öteki kavramını belirgin olarak işler. Françoise açısından öteki Xaviere'dir. Romanın sonunda Françoise'in Xaviere'i öldürmesi ise "Ben" in var olma arzusunun şiddetini gösterir niteliktedir.

Simone de Beauvoir düşündüğü gibi yaşamış ve yaşadıklarına tüm eserlerinde korkusuzca değinebilmiş bir yazardır. Onun bu yönü romanlarının bir diğer ortak özelliğini oluşturmaktadır. Bu yönüyle Simone de Beauvoir'in romanları da, yazmış olduğu anıları ve mektupları gibi özel hayatına ve ilişkilerine ilişkin duygu ve düşünceleri hakkında bilgi edinilebilen kaynaklar niteliğindedir. Örneğin *Konuk Kız* romanındaki Xaviere'i öğrencisi Olga'dan esinlenerek yaratması gibi.

Simone de Beauvoir romanlarında, yaşadığı dönemde meydana gelen sosyo-politik olaylara karşı duyarsız kalmayarak çeşitli mesajlar verir. Bunun en yoğun olarak yaşandığı kitabı ise *Başkalarının Kanı*'dir. *Başkalarının Kanı* isimli

romanında, meydana gelen olaylara duyarsız kalınmayıp direniş geçilmesi gerektiğini belirtir. Bu fikrini ise her insanın başkalarına karşı sorumlu olduğu düşüncesine dayandırır.

Simone de Beauvoir'ın eserlerinin incelenmesi sonucunda görüldüğü üzere, bütün eserlerinde kendi yaşamında sahip olduğu özgürlük, aşkınlık, eylemsel olarak harekete geçme ve hayattan keyif alabilme kavramları ön planda yer almaktadır. Sahip olduğu bakış açısının en büyük sonucu ise *İkinci Cins* isimli, kadınların mevcut durumlarını incelediği ve halen günümüzde de etkili olan bir eseri ortaya koymasıdır. Tüm eserlerinde kadınların kurtuluşu açısından mesajlar vermiştir. Hayatına ve eserlerine Varoluşçuluğa dair fikirler yön vermiştir. “*Kadın doğulmaz, kadın olunur*” şeklindeki söylemi ile günümüzde de etkisini yitirmemiş olan Simone de Beauvoir, düşündüğü gibi yaşamış ve yaşadıklarını korkusuzca yazabilmiş bir yazardır.

KAYNAKÇA

Akarsu, Bedia, *Çağdaş Felsefe*, İnkilap Yayınevi, İstanbul, 1998.

Aktaş, Gül, “Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Hacettepe Üniversitesi, Cilt 30, Sayı 1, 2013, s. 53-72.

Bakay, Gönül, *Simone de Beauvoir Yaşamı, Felsefesi, Eserleri*, İstanbul, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, 2014.

Barutca, E. Müge, *Kadın Deneyiminin Ortaya Çıkarılmasının Olanığı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

Beauvoir, Simone de, *Kadın- Evlilik Çağı*, çev. Bertan Onaran, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1970.

Beauvoir, Simone de, *Kadın – Bağımsızlığa Doğru*, çev. Bertan Onaran, 2. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1970.

Beauvoir, Simone de, *Kadın-Genç Kızlık Çağı*, çev. Bertan Onaran, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1993.

Beauvoir, Simone de, *Bir Genç Kızın Anıları*, çev. Seçkin Selvi, 7. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 2006

Beauvoir, Simone de, *Olgunluk Çağı*, çev. Betül Onursal, I. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1991.

Beauvoir, Simone de, ***Olgunluk Çağı***, çev. Betül Onursal, II. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1991.

Beauvoir, Simone de, ***Koşulların Gücü***, çev. Betül Onursal, I. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1995.

Beauvoir, Simone de, ***Koşulların Gücü***, çev. Betül Onursal, II. cilt, 1. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1995.

Beauvoir, Simone de, ***Denemeler “ Pyrrhus ile Cineas”***, çev. Asım Bezirci, İstanbul, Payel Yayınevi, 1982.

Beauvoir, Simone de, ***Konuk Kız***, çev. Bertan Onaran, 4. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1989

Beauvoir, Simone de, ***Başkalarının Kanı***, çev. İpek Babacan, 2. baskı, İstanbul, Payel Yayınevi, 1990.

Beauvoir, Simone de, ***Sevenler De Ölü***, Çev. Güzin Sayar, 1. baskı, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1971.

Beauvoir, Simone de, ***Mandarinler***, Çev. Nihal Yeğinoğlu, 2. baskı, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 1972.

Beauvoir, Simone de, ***Güzel Görüntüler***, çev. Dilber Can, İstanbul, Gül Yayınevi, 1992.

Beauvoir, Simone de, ***Yıkılmış Kadın***, çev. Harika S. Şeren, 1. baskı, İstanbul, Kaynak Yayınevi, 1983.

Beauvoir, Simone de, *Sessiz Bir Ölüm*, çev. Bilge Karasu, 4. baskı, İstanbul, İmge Yayınevi, 2009.

Beauvoir, Simone de, *Veda Töreni*, çev. Nesrin Altınova, İstanbul, Payel Yayınevi, 1983.

Beauvoir, Simone de, *Sade'ı Yakmalı mı?*, çev. Cemal Süreyya, 2. baskı, İstanbul, Broy Yayınları , 1991

Beauvoir, Simone de, *Aşk Mektupları*, çev. Tülay Evler-Pınar Öztamur, 1. baskı, İstanbul, Gendaş A.Ş. , 2001.

Bender, Merih Tekin, *Varoluşçuluk ve Jean Paul Sartre Örnekleme*, s. 26 (Erişim)www.sanatvetasarim.gazi.edu.tr/web/makaleler/4_merihTekin.pdf, 17.09.2015

Bozkurt, Nejat, *Çağdaş Felsefeden Kesitler*, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1995.

Cevizci, Ahmet, *Paradigma Felsefe Sözlüğü*, Paradigma Yayınları, İstanbul, 2000.

Direk, Zeynep “Simone de Beauvoir: Abjeksiyon ve Eros Etiği”, *Cogito*, Sayı: 58, 2009, s.10-39.

Donovan, Josephine, *Feminist Teori*, çev. Aksu Bora ve Diğerleri, 9. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.

Foulquie,, Paul, *Varoluşçunun Varoluşu*, çev. Yakup Şahan, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 1998.

Foulquie, Paul, *Varoluşçuluk*, çev.: Yakup Şahan, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995.

Gleichenhauf, Ingeborg, **Kadın Filozoflar Tarihi**, çev. Leyla Uslu, 1. baskı, Ankara, Odtü Geliştirme Vakfı Yayınları, 2007.

Gündoğdu, Hakan, “Varoluş Felsefelerindeki Bazı Ortak Özellikler”, **Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi**, sayı: 1, 2007, s. 95-131.

Gürsoy, Kenan, **J. P. Sartre Ateizminin Doğurduğu Problemler**, Akçağ Yayınları, Ankara, 1991.

Heywood, Andrew, **Siyasi İdeolojiler**, çev. Ahmet Kemal Bayram ve Diğerleri, Adres Yayınları, Ankara, 2007.

Karakaya, Talip, **Jean Paul Sartre ve Varoluşçuluk**, Elis Yayınları, Ankara 2004.

Magill, Frank, **Egzistansiyalist Felsefenin Beş Kişiliği**, çev. Vahap Mutal, Dergah Yayınları, İstanbul, 1992.

Mounier, Emmanuel, **Varoluş Felsefelerine Giriş**, Çev.: Serdar Rıfat Kırkoğlu, Say Yayınları, İstanbul, 2007.

Öktem, Ülker, “Felsefe-Edebiyat Etkileşimi: Felsefi Roman”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, cilt 50, sayı 1, 2010.

Romero, Christiane Zehl, **Simone de Beauvoir**, Çev. Canan Şöhret Dövenler, 1. baskı, İstanbul, Alan Yayınevi.

Sartre, Jean-Paul, **Varoluşçuluk**, çev. Asım Bezirci, 22. Baskı, İstanbul, Say Yayınları, 2010

Sartre, Jean Paul, **Varlık ve Hiçlik**, çev. Turhan Ilgaz, Gaye Çankaya Eksen, 6. Baskı, İthaki Yayınları, İstanbul, 2014.

Saraç, Hasan, “*Simone de Beauvoir: Beyniyle yazıp, kalbiyle yaşayan özgür bir kadın*”(Erişim) <http://www.edebiyathaber.net/simone-de-beauvoir/>, 24.05.2014

Şentürk, Leyla, “Varoluşçuluk Felsefesi ve Resim Sanatı”, *Anadolu Sanat*, Sayı: 9, Eskişehir, 1999, s. 157.

Tekeli, Şirin, “Hümanist Bir Feminist” , *Milliyet Sanat Dergisi*, Sayı 143, Mayıs, 1986.

Tekeli, Şirin “Hümanist Bir Feminist: Simone de Beauvoir” , *Yıkılmış Kadın*, Simone de Beauvoir, çev. Harika S. Şeren, 1. baskı, İstanbul, Kaynak Yayınevi, 1983, s.1-16.

Türkoğlu, Emine, *Uluslararası İlişkiler Kuramında Feminizm*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2015.

Ulaş, Sarp Erk, *Felsefe Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 2002.

Yayla, Korcan, *Simone de Beauvoir’in Feminizm Perspektifi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.

Yörük, Altan, “Feminizm/ler”, *Sosyoloji Notları Dergisi*, sayı 7, 2009, s.64-85.

